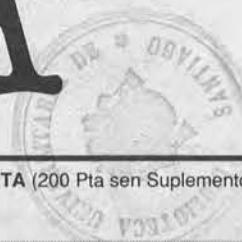

A NOSA TERRA

ANO XIX • 25 DE XANEIRO • 1996

PERIÓDICO GALEGO SEMANAL

Nº 710 • 500 PTA (200 Pta sen Suplemento)

A Xunta é o seu principal cliente e avalista

A débeda dos diários supera os 20.000 millóns de pesetas

Nengun outro seitor empresarial recebe tantes cartos da Xunta coma a Prensa, pero apesar das subvencións públicas, a débeda das empresas de comunicación non para de crecer despois de superar a barreira dos vinte mil millóns de pesetas. Este diñeiro entré-

gase coa xustificación de que reforza un servizo público fundamental, pero de feito hipoteca a calidade e independencia dos medios. Os editores galegos propónense fundar unha asociación empresarial para reforzar a sua capacidade de presión diante da Xunta. (Páx. 5)

O PP coida que o PSOE pode perder cinco deputados en Galiza

As direccións do PP e do PSOE na Galiza están seriamente preocupadas polo impacto que vai ter na laboura dos seus deputados a presencia do BNG no Congreso, até o punto de que están a estudar a posibilidade de constituir grupo parlamentar próprio. Na presentación de candidatos os voceiros populares afirmaron que o PSOE perdería cinco escanos nos próximos comicios e o PP podería aumentar tres, asinándolle dous ao BNG. (Páx. 7)

Xosé M. Beiras:
'Engánannos con fetiches, igual que hai 20 anos'

"É o libro máis decisivo desde 1950 pra acó na formación do pensamento político e económico de Galicia", escribia Víctor F. Freixanes na *Hoja del Lunes de Vigo* en 1981, recén saída do prelo a segunda edición da obra. Segunda que, en realidade, era a terceira pois, como lembra Beiras, a primeira edición esgotouse de seguida e houbo que facer unha inmediata reimpresión sen dar conta dela á censura que xa tivera retida a primeira durante un ano e agora podia alarmarse visto o seu éxito. (Páx. 28 e 29)

Novo Caderno A Nosa Terra
con este número
No país das gaitas

ANDRÉS PARRADO

Facultade de Empresariais en Lugo

OS MORADORES DA NADA

Xavier Lama

Premio Álvaro Cunqueiro
1995

¿QUE ME QUERES, AMOR?

Manuel Rivas

galaxia

Premio Torrente Ballester
1995

Aznar afirma que non vai investigar despois do 3-M

Barriónuevo procesado por 'asociación terrorista'

O xuíz do Tribunal Supremo, Eduardo Moner, decidiu procesar ao ex ministro José Barriónuevo por considerar que foi un dos organizadores dos GAL. Os delitos que se lle imputan, os mesmos que a Rafael Vera, son os de "malversación de fondos públicos" acusandoo de financiar os GAL con fondos reservados; "detención ilegal" do ciudadano basco, Segundo Marey e "relación con banda armada", por ser os organizadores e responsables dos GAL. Este último delito é o mesmo que se lle imputa aos condenados de pertencer a ETA. As penas polas que terían que poden superar os 35 anos de cadea.

O anuncio do procesamiento dasatou unha forte polémica dentro das fileiras socialistas pola inclusión do ex ministro de Interior como número cinco por Madrid, ainda que só Izquierda Socialista se atreve a pedir a sua exclusión publicamente. O presidente extremeño, Rodríguez Ibarra, afirmou que se se vai Barriónuevo "deberíamnos ir os demás por ollar para outro lado mentres estaba actuando os GAL". Felipe González manifestou que segue considerando que Barriónuevo se debe apresentar ás eleccións. O secretario xeral do PSdG-PSOE, Francisco Vázquez, un dos principais valedores do ex-ministro, afir-

mou que é "un grande español e un orgullo para o PSOE".

Pola súa banda, José María Aznar, declarou que se chega á presidencia non van continuar as investigacións sobre os GAL, en consonancia coa imposición da dereita española dos métodos de actuación do terrorismo de Estado como método de actuación fronte a ETA despois do 23-F. Os intentos de precisar estas palabras do líder popular non fixeron máis que ratificar a creencia de que despois dos comicios xerais, de gañar o PP, pecháranse de novo os cheiros que saen para fóra desde os sumidoiros do Estado.♦

A Deputación Provincial influe na vida académica e fomenta a privatización

O control político do campus de Lugo cuestiona a autonomía universitaria

CARME VIDAL

O Martes 23 á noite o Reitor da Universidade de Santiago, Dario Villanueva, respondía ante o Claustro ás duras acusacións e ás numerosas mobilizacións que desde o comezo de curso se veñen facendo no campus de Lugo. Era a segunda vez que o reitor compostelán daba conta da sua xestión na cidade xa que, con anterioridade, respondía ante unha comisión parlamentar a unha pergunta do grupo socialista sobre o proceso de privatización dos estudos universitarios en Lugo. Coincidindo co claustro, o campus de Lugo permanecía parado a seguir dúnha noite de peche nas instalacións da Universidade secundado por unhas 250 persoas.

A pesar de que as denúncias se concretan nunha serie de casos particulares, sobre Lugo pesa a crítica global da cesión da xestión universitaria por parte da equipa de goberno ao control político que leva a moitos a dicir que o presidente da Deputación, Francisco Cacharro Pardo, é o que está a "exercer de verdadeiro reitor en Lugo" habida conta ademais de que crear unha universidade de seu foi sempre unha arela do histórico político lugues, para quem esta é a única institución que lle ofrece verdadeira resistencia.

Desde Novembro ven funcionando no campus unha comisión intercentros formada por profesores, personal de administración e servizos (PAS) e alumnos que rexeitan a política do reitorado en Lugo e demandan unha táboa reivindicativa co fin de por fin á critica situación que atravesa a vida universitaria. Avalada por unha asamblea xeral celebrada en Decembro e por un escrito asinado por 113 profesores e remitido ao reitor compostelán, a comisión denuncia o "notável deterioro da normalidade universitaria, con manifestas irregularidades no que respecta á dotación de prazas, contratación de profesorado e PAS e desenvolvimiento de novas titulacións".

Un dos centros onde o control político se manifiesta con más claridade é na Escola Universitaria de Relaciones Laborales, que, se ben non pertence directamente á Universidade de Santiago, si está unida a ela mediante un convénio de dous anos de duración para a homologación do título académico. A Escola depende da Fundación Pro Cámpus de Lugo -criado con este fin- na que participan a Deputación, a Confederación de Empresarios de Lugo e a Cámara de Comercio, isto permite que a contratación de personal se faga á marxe dos sistemas habituais de selección na Universidade. No primeiro curso, 37 profesores pasaron a formar parte do cadro de persoal deste novo centro,

Case 10.000 persoas están directamente vencelladas xa cun campus de Lugo ainda en expansión.

O control político na vida académica do que está chamado a ser un dos más importantes centros de poder na cidade e na comarca están a ser denunciados repetidamente pola comunidade universitaria.

A comunidade universitaria, representada polo Claustro, pouco ten que dizer ante o poder de Cacharro e a pasividade do reitor Dario Villanueva.

A. PANARO

onde se matricularon 300 alumnos. A explicación da extraordinaria ratio profesores/estudiantes (1 de cada 10) explícase en Lugo pola forte presión de persoas directamente vencelladas ao PP que viron na Escola unha oportunidade para comezar a sua vida docente universitaria. Mesmo coa prohibición expresa da directiva de dar unha lista completa dos profesores que están a impartir aulas en Relaciones Laborales, os nomes trascenden á comunidade universitaria na que se repiten algunos dos cargos que son agora profesores: secretario da Deputación Provincial, secretario da Cámara de Comercio, avogada da Confederación de Empresarios... Algunos dos profesores vinculados ás áreas de Ciencias So-

A Escola de Relaciones Laborales, da Deputación e os empresarios, nomea aos profesores a dedo, á espera de pasar a titularidade pública

cias ven isto como un intento de "ter controlado ao profesorado" xa que son máximas as posibilidades de que unha vez extinguido o convénio de colaboración, a Escola de Relaciones Laborales pase a formar parte da Universidade como centro público co que os docentes contratados agora á marxe dos mecanismos habituais integrarán o colectivo de profesores universitarios. O mesmo Dario Villanueva confirmaba no

claustro, para respostar ás acusacións de privatización verquidas sobre a sua xestión, que estaba prevista a integración tanto da Escola de Relaciones Laborales como da de Enfermería, para o que se negociaría co SERGAS.

Vicedecano e teniente de alcalde

Outra das novas titulacións que se están a implantar en Lugo e que é causa de conflito é o segundo ciclo de Empresariais que ten a categoría de sección delegada da Facultade de Ciencias Económicas e Empre-

sariais de Santiago. Acontece que a pesares diso, nen a Xunta de Facultade compostelana nin a Escola de Universitaria de Estudos Empresariais participaron na creación destes novos estudos dos que se nomeou un vicedecano comisario que é ao tempo teniente de alcalde do concello de Lugo, Xesus Barreiro, vinculándose tamén como profesor o presidente da CEL, Guillermo Sánchez nunha área da que é catedrático o presidente do Instituto Gallego de vivenda e Solo Xosé António Redondo.

Outravolta denúniase a mesma arbitrariedade de Relaciones Empresariais co agravante neste caso de que o centro pertence xa á Universidade de Santiago. A comisión intercentros critica ao reitorado a convocatoria de prazas de profesorado por via de urxencia, e non polas canles habituais coa publicidade correspondente, cando desde Xullo se tiña coñecimento do comezo da titulación. O em-

prego deste mecanismo só obriga a anunciar o concurso con oito días de antelación e nos propios departamentos o que favorece o escurantismo incrementado neste caso polo feito de que, mesmo sendo prazas para o campus de Lugo, o aviso só se tiña que facer en Compostela, de quen dependen estes estudos.

A rápida contestación de todos os sectores da comunidade universitaria ao que consideran unha agresión na sua autonomía e a unha progresiva privatización a todos os niveis contrasta coa eventualidade dos contratos laborais que rixen na Universidade e, neste sentido, unha das reivindicacións da comisión é de "cadrados de profesorado a tempo completo para cumplir as suas funcións docentes e investigadoras, e non baseados na contratación de profesorado a tempo parcial". Esta circunstancia abonda no control sobre grande parte do profesorado.

O fillo de Cacharro propiciou unha candidatura de alumnos que fixo a campaña eleitoral con carteis elaborados pola imprenta provincial

Henrique González.

rado que, pese a se opor á política que rixe o címpus de Lugo, non quer manifestar abertamente e con nome próprio a sua opinión pola transitoriedade dos seus contratos, como podemos comprobar en numerosos casos.

Un dos centros onde máis se constata a contratación de profesores asociados é na Escola Politécnica Superior -con sete titulacións- na que a parcialidade dos horarios permite que mesmo o máximo responsável da Consellería de Agricultura en Lugo, Xose Ramón Molinero combine o seu traballo de delegado cos seus labores docentes, aos que acude, segundo manifestaron varios profesores

e alumnos do centro, no coche oficial do seu posto político. A cantidade de cargos en activo no meio dos profesorado lugués fai que moitos profesores desconfien de que non só se está a sofrer un forte control sobre na vida académica e cidadá senón que, polas características das titulacións que ali se implantan, en pouco tempo se poda exercer unha forte presión sobre toda a sanidade animal na Galiza.

A Escola de Empresariais, de titularidade pública, é unha coladeira de profesores relacionados co PP

Apoiar candidaturas afins

Se ben é no sector dos profesores onde se está a controlar máis a entrada de persoas afins ao PP traballando de cara a unha futura Universidade con forte presencia da de reita luguesa tamén os PAS e os estudiantes confesan razóns para denunciar casos que confirmen a presenza de intereses partidistas no címpus.

Os Comités Abertos de Facultade (CAF) sinalan que a presentación nas últimas eleccións dunha nova candidatura baixo as siglas de ALES (Asociación Liberal de Estudiantes) non foi más que unha manobra de Cacharro Pardo, propiciada polo seu fillo e dirigida de Novas Xeracións do PP, para frear a presenza dos nacionalistas nos órganos do címpus. Como probas, a asociación estudiantil comenta o feito de que os "liberais", unha vez celebradas as eleccións, deixaran de participar na actividade universitaria, e que a propaganda que utilizaron durante a campaña eleitoral trouxera o carimbo da imprenta da propia Deputación

de Lugo. Os Comités Abertos de Facultade de Lugo denunciaron recentemente ante o xuzgado a varios membros de Novas Xeracións que con anterioridade os acusaran de apolojo do terrorismo baseándose na invitación a unhas xornadas do xornalista Pepe Rei e de Antón Arias Curto. Os propios membros dos CAF manifestan a sua surpresa ante o que consideran un "ataque do PP" á organización estudiantil e vinculan o feito ao "control político sobre o címpus xa que non se están a referir a un grupo político en sentido próprio senón a un grupo que ten o seu ámbito de acción só no mundo universitario".♦

A Fundación Rof Codina: do Parlamento ao claustro sen pasar pola facultade

Dentro do címpus de Lugo é na Fundación Rof Codina na que está no cerne da polémica e onde as críticas se agudizan. Criada para xestionar fondos da Deputación, tres consellerías e o Concello de Lugo en convénio coa Universidade co fin de manter o Hospital Clínico Veterinario, o seu fin primeiro estaría en ofrecer prácticas aos alumnos ainda que se poidera empregar tamén para outros usos como consultas externas. Os efectos da creación do centro notáronse xa na facultade onde parte do seu edificio -propriedade da Deputación-, incluíndo o animalario, foi retirado con destino ao novo Hospital Clínico.

A Xunta de Faculdade de Veterinaria, á que até o momento se mantivera á marxe da sua fundación, rexeitou a aplicación do convénio e comezou a traballar por medio dunha comisión nunha nova proposta cuxa tramitación foi detida directamente por Dario Villanueva, quen nunha carta ao Decano da Faculdade advierte de que "a desobediencia desta orde poderá implicar o inicio de responsabilidades disciplinarias". A resposta do Decano non se fixo e esperar e nela lembrou ao reitor que non era da sua competencia a elaboración da orde do dia das sesións dos órganos de goberno dos centros, polo que estaba a incurrir "unha inxerencia e unha extralimitación nas suas funcións como Reitor".

A amenaza do reitor á Xunta de Faculdade e a conseguinte marxinación deste órgano de goberno nas funcións do Hospital Clínico que, en orixe, estaba concebido para desenvolver tarefas dependentes del, caiu como un xerro de auga fria sobre a Faculdade e, nomeadamente sobre moitos dos profesores que vian no novo cen-

tro unha clara inxerencia nas suas funcións docentes. "Se o único interesante estaba en ofrecer prazas, sería lóxico que se seguise as decisións da Facultade, estamos ante unha entidade pública que funciona como privada con toda unha selección arbitraria de personal e está claro que se o reiterado pon aos dous nunha balanza ben se ve por que se está inclinando", di Henrique González, profesor de Microbiología en Veterinaria, quen denuncia que, a pesar de que só catro profesores se vincularon ao centro para executar as prácticas, "o resto dos docentes ven como os medios cos que contan son mínimos e os que había antes se cederon á Fundación coa conseguinte privatización que isto supón".

Dario Villanueva, no claustro reunido o Martes no que se manifestou abierto a un diálogo sempre que fose institucional, situou as bases da Fundación na xestión de Ramón Villares pero para o profesor Henrique González, "o problema non está na Fundación senón no convénio segundo o cal os profesionais contratados non son profesores, pero se abre a posibilidade de que pasen a serlo pola via dos asociados. Estanse cedendo parcelas grandes en canto á decisión e ao control da universidade". Sería esta unha sorte de oposiciones restrictivas que xa desapareceron hai ben tempo da Universidade.

Tamén os estudiantes se queixaron das deficiencias en canto as prácticas na Faculdade. O mesmo plano docente contempla que para unha asignatura como Anatomía só está previsto impartir seis grupos de prácticas de vinte persoas cando os alumnos matriculados son de 407, deles 171 en primeira ma-

O Hospital Clínico Veterinario, da Fundación Rof Codina, está controlado polo PP.

inaugurarse, xa con máis que dubidosas condicións de salubridade, xa facía auga por todas partes e obrigaba ao concello a invertir 20 millóns na sua reparación por "unha falta total de control do goberno local sobre as condicións que establecerán".

Para o profesor da Escola Politécnica Superior e concelleiro do BNG en Lugo, Xan Carlos Carreira, no fondo late a "idea de Cacharro de ter unha Universidade dependente da Deputación e xestionada por el mesmo e estes só son pasos para establecer posicións con ese fin porque esta é a única institución que non controla directamente só colocando aos seus poderá asegurar o domínio sobre unha futura Universidade". Da connivencia política sobre o címpus basta o relatório dos cargos do xerente do HCV, primeiro deles que compaxina co "monitor de cursos de puericultura no concello de Lugo e asesor de Cacharro en temas sanitarios". Xunto á denuncia da precariedade de medios: "obrigáronnos a dar só o 50% das prácticas ás que teñen direito os alumnos con profesores que dan até catro materiais e grupos de 400 alumnos" - Carreira engade á facilidade que a xestión privada de fondos públicos mediante fundacións lle outorga á proliferación do clientelismo no címpus.

Dario Villanueva, á par que se mostraba a favor dun diálogo institucional en Lugo -co que deixaba á marxe á comisión intercentros- retiraba no claustro a sua afirmación feita no Parlamento de que se estaban a tratar "problemas de palleiro". Falou entón de "autoódio" ante a publicidade das denúncias no címpus e pediu en troques "autoestima".♦

O Hospital Clínico Veterinario, da Fundación Rof Codina, funciona como unha Facultade de Veterinaria paralela e detrae medios da Facultade oficial.

Máis as clases dirixentes locais e os grupos de poder non estaban dispostos a perder sen loita os previlexios inherentes á sua posición de previlexio e tentaron facerse, de novo, co control. O desmembramiento do poder galego e a sua postura subordinada a Madrid, con focos localistas sen visión de Galiza como conxunto, levou á participación en tres entidades, cada unha puxando por quedarse con parte do botín. As liortas continúan mentres mínguan os orzamentos e aumentan os gastos. As deficiencias, an vez de subsanarse, cada dia van a máis, e cando non son alumnos sen aulas axeitadas, faltan profesores ou despúntase titulacións enarboreando agrávios comparativos.

O tirapuxa non foi quen ainda de consumar os repartos

Universidades á medida

A universidade foi, desde sempre, un centro de poder. O poder que dan as ideas e o poder político como institución con dinámica de seu. Desatados os biotios do franquismo que constreñían tanto a función intelectiva como a social da propia dinámica académica e a sua inter-relación co entorno, a universidade comezou, a golpe de dinámica reivindicativa, a mudar abrindo ao resto da sociedade. O acceso ás aulas na década dos setenta de fillos de operarios e agricultores, a dinámica das organizaciones nacionalistas e a chegada ao estatus profesional destes antiguos alumnos, mudou en certo xeito, a dinámica universitaria, resgatándoa do secuestro inquisitorial.

segundo as apetencias caciás de cada quen. Así, na Coruña ensáianse fórmulas para que poda entrar o Opus Dei, mentres en Vigo se lle da entrada á universidade privada da man dunha escola de negócios. En Lugo, a fórmula é outra. A universidade é a única institución provincial que até de agora escapa ao control de Cacharro Pardo. Non será por moito tempo de non remediar a situación. Apoiado na Deputación e coa anuencia do rector Villanueva, vaise curso tras curso cara unha privatización do campus lugués, ben mediante fundacións, ben practicando o entrismo político para poder controlar a propia institución. A batalla que se está a dar en Lugo é algo mais que unha loita caciila.♦

A NOSA TERRA

EMIGRACIÓN

O XORNALISTA INDEPENDENTE

XOSÉ AÑEL

Independent. Ese é o adjetivo co que adornan a súa portada moitos xornais e revistas. A independencia é a marca coa que pretendan facer crer aos leitores que as súas páxinas desbordan imparcialidade e que a súa liña editorial está limpia de nocivas influencias políticas, económicas ou de calquera outra caste. A estas alturas xa poucos inxénuos mantienen esa fe na pureza dos medios de comunicación pero son aínda maioria os que desconocen a quen rende obediencia a súa fonte de información.

Gabarse de seren independentes é unha boa estratexía para algúns medios de comunicación, pero resulta case patético escoitar a un traballador deses medios aplicar ese mesmo calificativo fuxindo facendoso da súa condición de xornalista asalariado sen capacidade de influir nas coordenadas de actuación establecidas polo propietario, público ou privado, da empresa na que traballa.

Na miña traxectoria laboral como asalariado dun medio de comunicación topei en incontables ocasións con compañeiros que acreditan a súa valía profesional exhibindo a insulsa etiqueta da independencia. Con esa utópica autodefinición pretenden ocultar, penso que inconscientemente, que son simples peóns nunha partida na que só os máis perspicaces coñecen quen move as pezas. Esquecen tamén que as palabras teñen pao e que, incluso manexadas con honestidade ou inocencia, reflestan unha maneira particular de ver o que sucede.

Ese prurito de profesionais libres de condicionamentos e notárioxos da realidade impíndelles reaccionar ante os seus problemas laborais, comúns aos doutros traballadores. Sábense explotados, pero non fan nada por evitalo. Certo é que afiliarse a un sindicato, montar unha candidatura para o comité de empresa ou simplemente rebelarse coa protesta supón, neste país e a piqües de rematar o século, ser ollado con desconfianza e marcado cunha aspa polos que so utilizan a democracia en beneficio propio e consinten o pluralismo cando o con-

CARLOS SILVAR

sideran inofensivo. Comprensible é que o medo condicione comportamentos, pero inadmisible que o obstáculo para a necesaria concienciación sexa ese ridículo complexo de profesional independente e apolítico que se inculca nas facultades de xornalismo.

Entre medos, complejos e comodidade, os xornalistas fanse sitio no pelotón dos asalariados peor pagados, con más contratación en precario e con xornadas de traballo más abusivas. Non é de extrañar que persoas sen escrúpulos tenten tirar proveito da situación. Dous feitos dos que tiven coñecemento este Nadal móvenme a escribir este lamento sobre a ingrata condición do xornalista-

so. Podería citar dúcias de casos ainda más rechamantes e ignominiosos, pero douz exemplares ilustran suficientemente esta reflexión.

'Os xornalistas fanse sitio no pelotón dos asalariados peor pagados, con más contratación en precario e con xornadas de traballo más abusivas'

Son anécdotas que poden oponerse á falta de sentido ético de quien concibe a información só como mercadoría que se pode comprar e vender. Sen embargo, na miña opinión demostran algo más que a debilidade humana. Proban que o 'poder' considera aos xornalistas bonecos manexábeis precisamente polo desvalido da súa situación.

Unhas condicións laborais dignas e un pouco de honestidade fan más pola "independencia" que o cuestionable orgullo de permanecer á marxe de militâncias sindicais.♦

SUBSCRÍBETE A A NOSA TERRA

Nome Apelidos
Endereço

Cod. Postal Teléfono
Povoación N.I.F.
Província País.

Suscríbete a A NOSA TERRA (incluídos os Cadernos de Pensamento e Cultura) por un ano/semestre ao prezo de:

Galiza/Estado/Portugal	9.000 pta./ano	4.500 pta./semestre
Europa	10.920	
América e resto do mundo	13.080	

a) Subscrebóns para o Estado español b) Para o resto do mundo
 Talón bancario adxunto Cheque bancario adxunto
 Reembolso (máis 130 pta.) Xiro Internacional a nome de A NOSA TERRA. Apartado 1371 Vigo.

PAGO DOMICILIADO. COBRIR OS DADOS DO BOLETIN ADXUNTO.

Banco/Caixa de Aforros
Conta ou Libreta
Titular N.º Sucursal
Povoación Província

Sérvanse tomar nota de atender até novo aviso, e con cargo á miña conta, os recibos que ao meu nome lle sexan apresentados por Promocións Culturais Galegas S.A. (A NOSA TERRA).

DATA

ATENTAMENTE (SINATURA)

(Remitir a A NOSA TERRA unha vez cuberto en maiúsculas)

A INFORMACIÓN QUE PAGA A PENA TER

Traballadores dos Servizos Centrais da Xunta, con A Nosa Terra

Os responsábeis do Comité de Empresa e da Xunta de Personal dos Servizos Centrais da Xunta de Galiza venen de comunicar o seu rexeitamento pola política da Administración autonómica en relación ao semanario A Nosa Terra cunha carta ao conselleiro da Presidencia, Dositeo Rodríguez. A denegación durante os últimos anos de axudas institucionais e de acceso a fontes oficiais é para os asinantes deste comunicado "un gravísimo atentado contra a liberdade de expresión, contra o direito á independencia de criterio e, en definitiva, contra a propia convivencia".

Vintecatro persoas, de todos os sindicatos na Administración, asinan esta declaración, entre as que se atopan Pablo López Varela, presidente do Comité de Empresa, e Xesús Tarrío, presidente da Xunta de Personal. Nela, acúsalose á Xunta de utilizar as normativas lingüísticas como excusa para desprazar a A Nosa Terra de calquer subvención. "Parécenos totalmente fóra de lugar que instrumentos pensados para o entendemento, como pode ser calquera das normativas do noso idioma, se utilicen para discriminar a unha empresa tan comprometida desde a sua opinión, sempre civilizada, con Galiza e cos cidadáns deste país, así como que a sua periodicidade semanal se tome, sen máis rigor co da arbitrariedade, como elemento para excluila das axudas institucionais ás publicacións periódicas realizadas integramente en galego", din.

A atitude da Administración pon de manifesto, para os delegados, a discriminación ao semanario por razóns de discrepancia e de silenciamiento de opiniões. "A insensibilidade oficial, da que se fai outra vez alarde, está intentando relegar á condición de apátrida a unha empresa que, con esforzo e ilusión de cidadáns galegos, ven desenvolvendo desde 1977 unha actividade en prol de Galiza, dos seus habitantes e do seu idioma que, soamente unha vontade tan sectaria como que adopta estas medidas discriminatórias pode empeñarse en ignorar sistematicamente". No comunicado dirixido a Dositeo Rodríguez sinálase a imposibilidade de crear unha sociedade plural e respetuosa coas medidas que coartan a liberdade de expresión. "Esiximos que o semanario A Nosa Terra reciba dunha vez o trato que calquera empresa galega merece por parte dos estamentos oficiais, poñendo fin a tres anos de tan bárbaro exercicio do poder".♦

MEIOS DE COMUNICACIÓN

Nengun outro seitor empresarial recibe tantos cartos da Xunta como a Prensa, pero apesar das subvencións públicas, a débeda das empresas de comunicación non para de crecer despois de superar a barreira dos vinte mil millóns de pesetas. Este diñeiro entrégase coa xustificación de que reforza un servizo público fundamental, pero de feito hipoteca a calidade e independencia dos meios. Os editores galegos propónense fundar unha asociación empresarial para reforzar a sua capacidade de presión diante da Xunta.

O Secretario Xeral de Comunicación da Xunta, Pérez Varela, no centro durante unha sesión parlamentar, coida que só o baixo nivel de moitas redaccións de diarios pode explicar a reproducción simultánea e literal dos comunicados do seu departamento nun mesmo dia.

ANXO IGLESIAS

A Xunta xa é cliente e avalista principal dos diários

Os editores galegos queren fundar unha asociación para reforzar a sua capacidade de presión

■ G. LUCA DE TENA

Desde a chegada de Fraga, a Xunta converteuse en cliente e avalista principal dos diários, ben como comprador de publicidade ou con outra clase de axudas directas ou encobertas, pero o caudal crecente de cartos públicos hipoteca a cada máis a independencia e calidade da información. Fraga exerce unha censura de feito sobre os diários galegos máis endebdados, a conta dunhas subvencións destinadas a mellorar as empresas de comunicación.

A débeda dos diários supera a finais de 1995 os 20.000 millóns de pesetas, despois dun proceso de reconversión permanentemente assistido desde o Governo autonómico. Por empresas, a débeda de maior volume é a de *La Voz de Galicia* con mais de cinco mil millóns de pesetas dos que son acreedores Caixa Galicia (4.000), o Banco Pastor (500), o Banco de Comercio (500) e o Banco Gallego (294). Os sete xornais restantes teñen créditos e hipotecas que van desde 800 a 3.000 millóns.

Catro dos oito diários declaran beneficios pero identifican un tempo crítico de transición, tanto na imprenta como nos sistemas de transmisión, que requerirá investimentos de excepcional importancia aos que non poden fallar os poderes públicos. O presidente de *La Voz de Galicia* di que se trata de gañar o futuro: "un futuro no que terá participación importante a distribución electrónica

da información, que ten máis relevancia pola velocidade á que nos achegamos a unha nova revolución das comunicacións, coa implantación de feito das auto-estradas da información ou a meio dos novos produtos telemáticos coma o cabo ou a implantación inminente da televisión local". Desde a empresa coidan que será imposible manter un grupo de comunicación galego con peso abondo para afrontar a competencia futura se no contan coa intervención pública. O Grupo do *Correo Español* de Bilbao mantén desde hai dous anos unha oferta de compra do diario e emisoras gálegas de *La Voz de Galicia*. A empresa coruñesa aumentou desde aquela o seu endebemento e comezou a aventura dunha rede de emisoras con vocación de atinxir todo o Estado que conta polo de agora con 22 estacións.

Agravios comparativos

Segundo o exemplo dos editores cataláns, os representantes de sete xornais xuntáronse en A Coruña para discutir unha proposta de asociación. Da convocatoria descolgaron ao *Faro de Vigo*, por consideraren que a cabeceira forma parte dunha cadea estatal con base nas Canarias, e ás empresas editoras que publican con periodicidade non diaria. Como padrão desta iniciativa aparece o secretario xeral de Comunicación da Xunta e na opinión dun dos asistentes á reunión, o goberno Fraga considera esgotada a fórmula de negociación privada con cada empresa editora. Unha futura asociación de editores galegos

espera aliviar parte das tensións que cada ano caen sobre a Xunta polos agravios comparativos no reparto de subvencións.

As subvencións á prensa son un dos segredos mellor gardados do Governo autonómico, a pesar de varias interpretacións aclaratórias no Parlamento e de inxustas discriminacións. *La Voz de Galicia* debe ser, en versións recollidas dentro da Administración e dos diários, a empresa máis beneficiada pola Xunta con cantidades que poden sobardar os 2.000 millóns anuais. Na dirección desta empresa lembran ao seu favor o volume comparativo do diario e a superior diferéncia de investimentos. "Podemos afirmar -di Santiago Rey, presidente de *La Voz*- que a nosa multimédia será parte importante dese mañá, pero non sen salientar que as axudas públicas son escasas e que non abundan para o esforzo que estamos a facer".

Pero na outra beira desta incesante reclamación de axudas públicas, non é dadeo identificar mellora na calidade dos diarios. O xornalista Luis Álvarez Pousa, que até moi pouco formaba parte do estamento directivo de *La Voz de Galicia*, describe un panorama xeral de desprofisiona-

lización acelerada. Con esta opinión coincide Xesús Pérez Varela, director xeral de meios de comunicación da Xunta, que enunciando o estado das redaccións de diarios nunha mesa redonda ironizaba sobre a repetición de comunicados oficiais, en distintos medios e cos mesmos titulares. Nunha recente viaxe do presidente da Xunta, Pérez Varela desafiaba aos xornalistas a publicar unha confidencial da xerarquia do poder, contada entre grandes galladas. "Se alguno de vos se atreve a pasala, levantareille a páxina".

Guerra comercial

"Os poderes públicos galegos deben reflexionar sobre as consecuencias de non establecer con seguridade meios e instrumentos legais para que as empresas xornalísticas de iniciativa privada poñan ao alcance de todos os cidadáns unha información imparcial e suficiente", di Santiago Rey. Na propia redacción de *La Voz de Galicia*, como noutros diários, son muitos os que coidan que o poder da Xunta sobre os contidos medra na mesma medida que a espiral de subvencións. Os feitos indican que algúns diarios galegos interpretan a competencia coma unha

guerra comercial, que se pode resolver coa venda agresiva de espazos de publicidade ou información, indistintamente. Esta política de dirección concretase, por exemplo, na inclusión de información pagada sen recursos que permitan ao leitor identificala como propaganda.

En particular, *La Voz de Galicia* hipertrófia desde hai anos as suas áreas de xestión en detrimento da redacción, como demostra a recente integración de Xosé Manuel Pérez Bouzada, empregado de relacions públicas de *El Corte Inglés* e do xefe de Prensa da Consellería de Sanidade, Francisco Docampo, como parte dun proceso de expansión e consolidación do Multi-média. Este proceso non contempla desde hai tempo novos servizos de información nem xornalistas.

Ainda que as subvencións teñen como obxectivo defender a independencia e liberdade das empresas de información, é de recoñecemento xeral que as condicóns de contratación degradan desde hai dez anos en case todos os medios de comunicación privados. As redaccións dividense entre xornalistas contratados pola vella e outros integrados por contratos-líxo, con desprezo completo pola sua experiencia ou capacidade. Estes últimos cumplen horarios de até catorce horas diárias ainda que estexan obligados só a tres e vense de feito forzados a prescindir dos domingos. Unha medida salarial frecuente para esta nova clase de traballo son 30.000 pesetas ao mes. *

As subvencións á prensa son un dos segredos mellor gardados do Governo autonómico

7 DIAS

■ Protestan pola postura anti-insubmisión da Conferencia Episcopal

O Comité Óscar Romero protesta contra a postura anti-insubmisión da Conferencia Episcopal, manifestada nunha nota pública dos bispos españoles. O Comité dirixiu unha carta aberta na que critica "a dureza e a condena rotunda e inapelábel coa que tratan aos cristianos insubmisos", acusando a toma de postura de "parcial". "Nós non coñecemos insubmisos que declaren non cristianos aos non insubmisos, pero vós bispos —e doentes— tedes declarado a insubmisión como unha opción «non lícita» (...) Coidamos en conciencia que tamén os insubmisos teñen pleno direito para xustificar a sua opción apelando ao Evanxeo. (...) Non vemos na vosa postura unha profecía senón unha rémora". Insisten finalmente nunha dura pauliña, "se algun dia o sistema militar se transforma e se se dan pasos efectivos cara a un mundo sen exércitos nacionais e sen unha economía de fame cuxa industria máis forte é a das armas, non terá sido grazas a vós senón a pesar vos". Pódese entrar en contacto con este Comité chamando ao tel./fax (986) 293225.♦

■ Homenaxe a Moncho Valcarce

O sábado 3 de Febreiro está convocada polo Grupo de Bairro do BNG (Monte-Alto), unha concentración de homenaxe no cemiterio de San Amaro, á unha da tarde, co gallo do terceiro aniversario da orte do crego Moncho Valcarce. O convite público faiase "a todos os galegos e os coruñeses, independentemente de ideoloxías e militanças".♦

■ Folga de fame dos presos polo reagrupamento

Os cincuenta e oito presos do PCE(r), GRAPO e os independentistas comezarán unha folga de fame indefinida na que solicitan o reagrupamento en cárceres próximas ás suas familias. A última folga de fame, en 1990, cobrouse a vida de José Sevillano e deixou en cadeiras de rodas e con graves secuelas a varios reclusos. Familiares e amigos dos presos e presas emprenderon unha campaña para informar do que está

acontecendo e cales son as suas reivindicacións, entre as que está a liberdade para os enfermos. Os familiares sofrerán a dispersión ao ter que desprazarse a centos de quilómetros para poder comunicarse cos reclusos pouco más de media hora e lembran que está situación non se adapta a legalidade, que indica que os presos deben cumplir as suas condeas o máis perto posible da casa.

Entre os militantes do GRAPO que cumplen condeas, están os presos más antiguos do Estado español. Un deles, Francisco Brotóns, leva dezoito anos na cadea, praticamente sen visitas e sen comunicación exterior. Manuel Casimiro Xil Arauxo leva dezanove anos preso e xa leva vários solicitando á liberdade condicional ao ter cumplidas as tres cuartas partes da condea.♦

■ CCOO e UGT impiden a intervención dun representante da CIG na manifestación de Santa Bárbara

CCOO e UGT impidieron que un representante da CIG intervira ao termo da manifestación que, para reivindicar o mantenimento dos postos de traballo da Fábrica de Armas da Coruña, tivo lugar entre a praza da Palloza e o Governo Civil desa cidade o Venres 19. Os sindicatos estatais usaron como excusa que se intervía a CIG terían que facelo os representantes galegos de UGT e CCOO, ademais dos seus homólogos das federacións centrais, cando se tratava dunha convocatoria estatal para defender os postos de traballo de Santa Bárbara na Coruña. A CIG recordou que está presente nas mesas de negociación do INI a nivel estatal e que os seus dirixentes, como membros dunha das tres forzas más representativas (o Comité está composto por nove membros da UGT, tres da CIG e un de CCOO), teñen dirixido ao público ao término de varias manifestacións celebradas en Madrid. A central nacionalista non se retirou da organización da manifestación, que convocou a un número de entre oito e dez mil asistentes, segundo a fonte avaliadora, policía ou organizadores. Pero os membros da CIG abandonaron o acto despois de falar o secretario do Comité de Empresa e o presidente do Comité Intercentros, xusto antes de intervir os representantes estatais de CCOO e UGT.♦

■ Arafat arrasou nas primeiras eleccións palestinas

Sen oposición, o líder da OLP, Iaser Arafat, gañou os primeiros comicios en Palestina. Mais dun 75% da povoación acudiu a votar e, desta porcentaxe, un 88% votou á candidatura de Arafat para o Consello Autonómico, órgano lexislativo e executivo. Mentre os grupos políticos que se oponen aos pactos con Israel, ven no fortalecemento de Arafat un perigo, para os seus seguidores, os resultados poden culminar cun proceso de paz no que o estado israelí segue a impor as condicións.♦

■ Arsénio Iglesias, un respiro para o Real Madrid

Tras rematar o encontro Real Madrid-Rayo Vallecano, no Santiago Bernabéu, o nome de Arsénio Iglesias xa soaba como novo adestrador. Unha derrota na casa foi un pingue que colmó a cunca e provocou a marcha de Jorge Valdano. O Luns 22, Arsénio saía para Madrid e puña como única condición levar con el a Xosé Ánxel Franganillo, preparador físico do Deportivo, apartado da equipa desde a chegada de Toshack. O contrato de Arsénio remata coa tempada; é un reto temporal para o adestrador de Arteixo e un descanso para os directivos do Real Madrid, mentres buscan un técnico para o ano que ven. Na Galiza, acolleuse a noticia con división de opiniões, xa que, para os que a equipa madrileña é indiferente, a chegada do adestrador galego cambiaria a situación. Outros non rematan de ver a Arsénio Iglesias no Madrid, sobretodo pola confrontación de poderes que se vive, na que hai xogadores que teñen moito peso nas decisións do clube.♦

■ Contra o capitán do Aegean Sea

O xuízo para determinar responsabilidades polo encallamento do petroleiro grego Aegean Sea na Coruña (Decembro do 93) rematou a fase de información co peso abrumador dunha intencionalidade por parte dos representantes do Estado: inculpar a Constantinos Stavridis, capitán do barco, de negligencia. Nesta liña, a acusación atopa o inconveniente principal dunha difícil defensa do capitán do porto da Coruña, o daquela comandante da Mariña, e do práctico, que non abordou o barco no lugar asignado nas normas do porto despois do accidente do Urquiola. A estratexia de descargo do Estado tivo unha revisión crítica na intervención de Juan Trigo del Río, catedrático de navegación e director da Escola de Náutica da Coruña, que considerou correcta a manobra de entrada. No entanto, as últimas cartas do Instituto Hidrográfico da Mariña non inclúen especificacións escritas sobre o lugar de embarco do práctico.♦

■ Denúncian o pagamento dun favor a un tránsfuga de Muxia

Xaime Bermúdez, até hai pouco no PSOE, é o punto de apoio que acadaron os populares no concello de Muxia para poder governar. Nestes días, os representantes do BNG no concello, denúncian o pagamento que, por este favor, o PP fixo a Bermúdez, implicado no caso Nécora. O tránsfuga ten un criadeiro de marisco a un quilómetro da aldea de Figueiras e o governo municipal, aproveitando o proxecto de alumado público, vai enganchar a enerxía eléctrica no negocio de Bermúdez. Os veciños dicen que se encarece o proxecto en un millón de pesetas ao levar o cableado por postes reforzados case un quilómetro desde Figueiras até o criadeiro.♦

■ Anúncian novos sismos en Lugo pero pouco intensos

Os responsábeis de Xeodesia e Xeofísica do Instituto Xeográfico anunciaron que os fenómenos sísmicos afectarán a Lugo até final de ano, pero, ao mesmo tempo, sinalaron a baixa intensidade destes. Apontaron tamén, nunha rolda de prensa na Coruña, que os terremotos non eran feitos excepcionais e que o epicentro dos mesmos nunha falla formada na parte máis débil do *mantto de Mondomédo*. Os sismos non superarán o grao 6 na escala de Richter.♦

■ Responsabilidade do Consello e do Igape no fraude do Ribeiro

Olegario Somoza, xuíz do caso Arnoia, cre que hai unha cooperación directa ou indirecta por omisión do Consello Regulador do Ribeiro no caso das contratacetas falsas. O secretario e os vocais do Consello declaran nestes días como imputados despois de que o fixera Manuel Vázquez que, simplemente, non respondou ás cuestións do xuíz. En relación ao Instituto Galego de Promoción Económica, o xuíz sinalou no seu informe que cando existe un fraude de 164 millóns de pesetas, tamén hai que buscar un responsable civil subsidiario, polo que non descarta chamar a declarar ao secretario do Igape.♦

■ Fenosa consolida a sucesión familiar na dirección

O consello de Administración de Unión Fenosa aceptou a renuncia de Carmela Arias como vocal e vicepresidenta da compañía. Para cubrir este último cargo, foi designado o sobriño da condesa, Vicente Arias Mosquera. O proceso de cambios en Fenosa comezou cando Guillermo de la Dehesa deixou de ser conselleiro delegado. Agora tamén renunciou ao posto de membro da comisión delegada da empresa en favor doutro sobriño de Carmela Arias, José María Arias Mosquera.♦

Carmela Arias.

GALIZA E MUNDO

3 DE MARZO, ELEIÇÕES XERAIS

PP e PSOE pretenderian formar grupo galego se o BNG consegue deputados

O PP anúncia que conseguirá tres deputados más e o PSOE perderá cinco

■ A.E.

As direcções do PP e do PSOE na Galiza están seriamente preocupadas polo impacto que vai ter na laboura dos seus deputados a presencia do BNG no Congreso, até o punto de que están a estudar a posibilidade de constituir grupo parlamentar próprio. Na apresentación de candidatos os voceiros populares afirmaron que o PSOE perdería cinco escanos nos próximos comícios e o PP podería aumentar tres, asinándolle dous ao BNG.

José María Aznar negouse rotundamente no último congreso a permitir que o PP galego constituise grupo parlamentar próprio en Madrid na próxima legislatura. A proposta de Xosé Cuiña foi rexeitada de mala maneira polos xestores da rúa Génova. O secretario xeral do PP na Galiza resucitaba dese xeito unha idea xa más veces acariñada, avalada polo argumento de que a presencia do BNG na Carrera de San Jerónimo ia situar aos eleitos populares galegos nunha difícil tesitura pois a sua laboura tería un referente nídio. Para contrarrestar a negativa da cípula popular madrileña, Aznar comprometeuse, como compensación, a incluir vários ministros e altos cárregos galegos no seu

próximo gabinete se o PP constituise Goberno. Vai ser este un dos principais reclamos do PP galego para agrandar o seu xa amplio espazo.

Francisco Vázquez, o secretario xeral do PSdG-PSOE, tamén baralla a posibilidade de constituir grupo parlamentar do PSOE galego. A idea gañaría peso

se o PSOE non gaña ás eleccións. Sectores do PSOE galego van máis alá e afirman que "Vázquez podería utilizar este propio grupo para lanzar a sua persoal opción política na Galiza, sobre todo se se produce unha forte crise no partido con confrontamento entre guerristas e renovadores", que xa se está a dar larvadamente polo control das listas. O punto máis forte da diatriba está agora situado en Málaga. Desde dentro do PSOE hai quien pensa que a teima de Vázquez por deixar fóra aos máis directos competidores, como González Príncipe, obedece ao intento de controlar directamente a todos os parlamentarios. Ainda así, hai quien agarda que desde Madrid podan modificar algúna lista na reunión do Comité confederal, o sábado dia 27, coa inclusión de algun alto cárrego.

Na pasada Asemblea do BNG, á que asistiron os representantes de ERC, os nacionalistas galegos decidiron agardar até despois das eleccións para especificar os acordos con outras formacións en Madrid.

A. IGLESIAS

As contas do PP

Segundo o PP, o PSOE quedará na Galiza con tan só sete deputados, ao perder cinco: dous por Pontevedra e un por cada unha das outras tres provincias. O PP cifra o seu aumento electoral máximo na Galiza en 3 parlamentarios. Estas afirmacións asignállanle, por pasiva, dous deputados ao BNG. As declaracions de Fraga Iribarne na rolda de prensa de presentación das suas candidaturas galegas, tamén recoñecían implícitamente as posibilidades do BNG ao advertir que "se obtén algun deputado non tería nengunha importancia para Galiza". Fraga afirmou igualmente que "nós temos uns niveis tan altos que será prácticamente imposible engadir nada".

O BNG, pola súa banda, deu a coñecer un inquérito de 900 consultas telefónicas, segundo o cal

os nacionalistas están situados por encima do PSOE en intención de voto. De confirmarse os resultados dos inquéritos o descenso de cinco deputados por parte do PSOE poderían ir a mans do BNG. Estas previsiones ven debecido o optimismo ao indicar a sondaxe a existencia dun 30% do eleitorado indeciso que,

cunha campaña moi bipolar, podería rebaixar considerablemente as expectativas do BNG.

Acordos con outras forzas

A posibel presencia do BNG no Congreso está a propiciar que nesta pre-campaña se difundan diversas noticias sobre posibles acordos post-electorais. Así, Pilar Rahola, deputada de Esquerda Republicana de Catalunya na pasada legislatura, deu por feito de que van constituir xunto co BNG e con Eusko Alkartasuna grupo parlamentar próprio, afirmando que xa se chegara a un acordo. Karlos Garaikotxea, líder de EA, manifestou a este respecto que "ainda non hai nada firmado", pero que "existe unha vontade expresa de todas as partes por chegar a un acordo", mostrando a confianza de que "o acordo tripartito poda

crystalizar", considerando que o anuncio realizado por Pilar Rahola se debe a un "erro de comunicación". O responsable de relacions internacionais de ERC, Xavier Bosch, reconoceu, contrariamente ao afirmado pola súa compañoira, que "hai conversas, pero non hai ningún pacto".

O BNG tentou precisar estas novas e deu a coñecer un taxativo comunicado no que afirma que "até despois do 3 de Marzo non elaborará nengun plan de traballo táctico coas forzas políticas representadas no parlamento español". Os nacionalistas galegos afirman que unha vez constituídas as Cortes o BNG poderá "establecer un plano de traballo con aqueles deputados ou grupos, sempre e cando os dereitos de Galiza sexan obxectivo prioritario", descalificando "todas as declaracions que outras forzas políticas fagan en pre-campaña" neste senso.

A recente asemblea xeral do BNG fixou as liñas de actuación do parlamento español e as posibilidades de acordos e cooperación con outras forzas políticas no Congreso, fixando a constitución das Cortes como horizonte para analisar as posibilidades e comezar calquier conversa. A esta asemblea asistiron como convidados representantes de ERC, aos que o BNG lles comunicou estas decisiones asemblearias, nas que se contempla a posibilidade de acordos, pero sen que se avanzase para nada máis alá, segundo afirman os nacionalistas galegos.♦

O VALOR ELEITORAL DO NACIONALISMO

A. EIRÉ

O nacionalismo galego apreséntase como un valor en si por vez primeira nunhas eleccións estatais. Até agora, o BNG era descalificado sistemáticamente ao emparentalo con outros nacionalismos ou subxidalos con estratéxias foráneas violentas, mentres se lle negaba a capacidade de relación cos partidos que operan dentro do sistema. Nesta precampaña eleitoral, as descalificacións prodúcense pola posibilidade de establecer acordos con outras forzas parlamentarias.

Son precisamente ERC e EA quen tentan aparecer ligadas ao BNG dun xeito ou doutro antes de que se celebren os comícios. A sua estratéxia non é novedosa.

Cando as últimas eleccións europeas, os líderes de ERC, Àngel Colom e Pilar Rahola e o mesmo Karlos Garaikotxea, xa daban por feito que la existir unha candidatura unitaria para Bruxelas na que participaría o BNG. Así os anunciaron publicamente pésie a ter adoptado o BNG resolución contraria. As brincadeiras informativas de Rahola pudieron más que os desmentidos do BNG, mentres non se deron a coñecer as candidaturas.

Detrás desta teima de ERC e EA por ligarse ao BNG, sobrancea a existencia dos nosos emigrantes en Euskadi e Catalunya. Coa identificación co Bloque, o que pretendan é gañarse o voto dos galegos censados en ambas nacións.

Posíbeis acordos deberían facer más cautos a alguns dirigentes cataláns, sobre todo cando o BNG ten aprobado na asemblea xeral, á que asistiron como convidados, a posibel colaboración con outras forzas políticas, desde o PNV e CiU, que lle poden dar moito máis respaldo á hora de lograr a mesma posición para a nosa nación que para as outras duas que forman o Galeuska. Pero este só é un dos diversos aspectos de actuación do BNG en Madrid. A sua labour principal estará centrada en solucionas concretas aos problemas actuais de Galiza, demandando saídas á actual crise. Nesta política é máis difícil atopar aliados. Tanto que PSOE como PP de Galiza treman e andan na percura de novas estratéxias para non verse desenmascarados.♦

Empresa Xornalística Editora: Promocións Culturais Galegas S.A.

Consello de Administración.

Presidente: Cesáreo Sánchez Iglesias. Vicepresidente: Xosé Acosta. Conselleiro Delegado: Xosé Fernández Puga. Vogals: Francisco Carballo, Francisco Torrente, Alberto Ansede, Xosé M. Dobaro, Manuel Díos e Manuel Veiga. Secretario: Xan Piñeiro.

Director: Alfonso Eiré López

Redacción: Gustavo Luca de Tena, Manuel Veiga, Xan Carballa, Horacio Vixande, Aránxel Estévez, Carmo Vidal, Anxo Iglesias (fot.).

Correspondentes: Ricardo Sandoval e Merche Vázquez (A Coruña), Xavier López (Compostela), Carme Carballa (Ourense), H. Sanfins (Ferrol), F. Arrizabalaga (Lugo), X. Castro Retón (Vilagarcía), Antón Malde (As Mariñas), Anxo Rosende (Ortegal), X.M. Suárez Estévez (O Condado Baixo), H. Naval (A Mariña), X. López Témez (O Bierzo), G. Docampo (Valdeorras), Paulo Naserio (Terra Chá), X.M. Santiago Capojo (Barbanza), Manoel Bello (A Montaña), Manuel Díaz (Melide), Xosé R. Castro (O Carballiño), X. Gabriel Pacín (A Fonsagrada), A. Díaz Amor (Ribadeo), M.A. Torres (Verín), Manuel Pan (Bergantiños), Daniel Lazaré, Pepe Rei (Euskadi), Paco Soto (Barcelona), Maribel

A NOSA TERRA

PERIÓDICO GALEGO SEMANAL

A. EIRÉ

Lugilde (Asturias), Begoña Moa (Alemaría), Gonçalo Nuno (Porto).

Avenida: Iago Luca. Pescado: Severino Xestoso.

Colaboradores: Paula Castro, Manuel Vilar, Xosé Cid Cabido, Pilar Pintor, María Alonso, Víki Costas, Avelina Barreiro, Lino Brax, Pilar Vayo, C. X. C. Garrido Couceiro, Nanina S. Cordero, Xosé S. S. Salgado, Amanda Alvarez, Manuel Rivas, Xosé A. Gacío, Xurxo Estévez, Margarita Ledo, Víctor F. Freixanes, Carlos Mella, César Varela, X. Fernández Mateo, António Mascato, X.L. Iglesias, Rodolfo Dacuña.

Internacional: Xulio Ríos, Patricia Grinberg, Juan C. M. Botetó.

Literatura: Xesús González Gómez, Xosé M. Eiré, Miro Villar,

Miguel Vázquez Freire, Xosé M. Millán. Música: Xoán M. Estévez,

Xico Peña, Xoán Manuel Carreira, Óscar Losada. Arte: Fernando

Ferro, Fernando M. Vilanova. Cinema e Televisión: Celso López Pazos, Gonzalo Vilas, Carlos Amaro. Arquitectura: Prácido Lizancos. Historia: Francisco Carballo, Anselmo López Carreira, Xesús Torres Regueiro.

Fotografía: Andrés Panaro, Carlos Puga, X. Marra, Che, Xosé L. Díaz, X. L. Suárez Canal, M. Sendón, Tino Viz, X. M. Albán, Délmi Alvarez, Voz Noticias, El Progreso.

Ilustración: Xosé Lois, Pepe Carreiro, Carlos Silvar, Gonzalo, Xulio Galoso, Tokio, Hermida, P. Núñez, Manel.

Corrección lingüística: Fernando Carballo.

Diseño Gráfico e Maquetación: Xosé Taboada.

Administración: Blanca Costas.

Publicidade: Carlos Martínez Muñoz.

Subscriptions: Lola Fernández Puga.

Redacción e Administración: Rua do Príncipe, 22, planta baixa (36202 Vigo). Apartado postal 1371.

Teléfonos: Administración, Subscriptions e Publicidade (986) 43 38 30*. Redacción (986) 43 38 86 - 22 24 05. Fax (986) 22 31 01.

Imprenta: E.C. C-3 1958.

Depósito Legal: C-963-1977

ISSN 02-13-3105

CONGRESO DE DUAS FORZAS ESTATAIS

Os líderes do partido negáronse a concretar o programa no XII Congreso

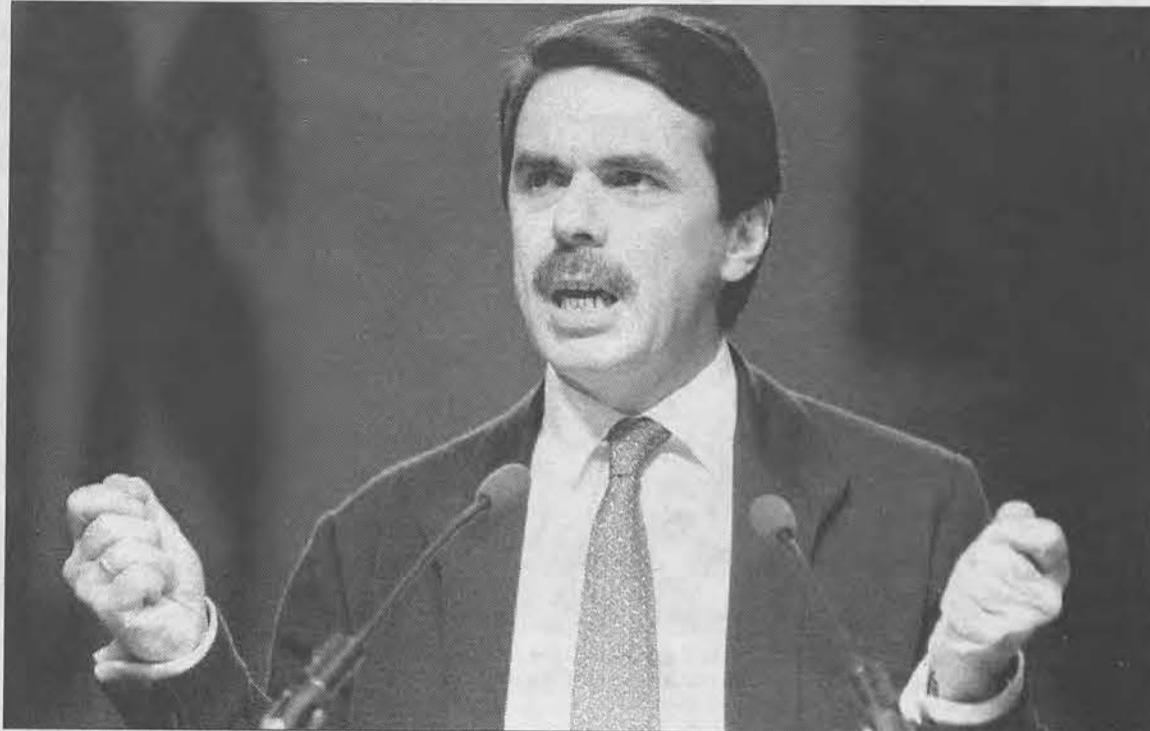
O PP non confia nas propostas liberais para gañar votos

■ M.V.

Mália a todas as ofensivas ideolóxicas liberais, declararse abertamente de dereitas continua a ser un valor á baixa no mercado eleitoral. O XII Congreso do PP optou por reforzar a imaxe de centro do partido e mesmo presentar un xiro verbal á socialdemocracia. As directrices dos especialistas en captar novas bolsas de votos non evitaron algunos pronunciamentos na vella liña, como o de Federico Trillo que pediu "un presidente que diga emocionado Viva España".

Trillo foi precisamente un dos delegados pola nova estratexia do partido. Os lemas destas vísperas eleitorais semellan notablemente parecidos aos do PSOE en 1982: cambio e modernización. O ideólogo Mariano Rajoi non foi capaz de concretar moito máis o programa do PP en sucesivas entrevistas ante diversos medios.

As propostas que o diario ABC ofereceu, baixo o epígrafe de "metas" do Partido Popular son tan difusas como estas: "Criar emprego e benestar; que funcionen as institucións e que a xus-

Aznar criticou os contratos-lixo e pediu empregos ben pagos.

A. IGLESIAS

tiza seña más rápida; desterrar a corrupción e acabar co terrorismo; que o Estado de dereito seña unha realidade; España moderna que supere as disputas territoriais; España á altura das suas posibilidades en cultura, educación e defensa do medio ambiente".

Os portavoces do partido preocúpanse, nestas últimas semanas, sobre todo de centrarse máis que na campaña anterior, ofrecendo ao eleitorado o "mantenemento das pensións e das prestacións sociais". A re-

dución do estado de benestar e as privatizaciones non parecen, polo que se ve, suscitar demasiadas simpatías entre a maioria da povoación.

O PP cos sindicatos

Na mesma liña cabe encadrar as gabanzas ostensíveis de Aznar a António Gutiérrez, o líder de CCOO que viu ruborizado como os asistentes ao congreso conservador aplaudían e coreaban a sua presencia. Gutiérrez non está pola teoria da pinza, como o seu compaño.

en IU, Julio Anguita, e definiu a sua presencia alí como meramente institucional.

O PP, en cambio, si parece favorabel á estratexia de restar votos ao PSOE pola esquerda, como demostraría a sua postura favorabel a realizar un "debate a tres" na televisión, co líder de IU de terceiro contencioso.

Aznar anunciou tamén que convocaría unha reunión cos sindicatos o 4 de Marzo, como xa fixo no seu dia Ruiz Gallardón na Comunidade Autónoma de Madrid.

A pinza non vale cos nacionalismos

Curiosamente a teoria da pinza non semella aplicabel no caso dos nacionalismos. O único principio programático que resulta claro até agora é o reforzamento "do español" e o que eufemisticamente se denomina "solidariedade entre todos os españoles".

A presenza da delegación galega foi, loxicamente, más ostensivel que a respeitiva no congreso de CCOO. Mália que da práctica do PP na Galiza poidan obterse imaxes distintas ás que promove Aznar. O achegamento de grupos ás filas do PP (os *centristas de Ourense*, por exemplo, no caso galego) acabou por ser deglutido nunha estratexia uniformista que aferrolla á sociedade até o punto de sustituir o debate parlamentario e o diálogo social por unha enxurrada de propaganda oficial, mellor ou pior disimulada.

A falta de contidos no Congreso foi resaltada por todos os comentaristas non adscritos ao próprio partido que caracterizaron tamén o acto como de "estilo americano", similar aos que o Partido Republicano realiza nos Estados Unidos.

En todo caso e despois do visto o pasado fin de semana en Madrid, alguén se perguntou xa: se o PP é de centro, onde está a dereita?♦

A tensión vivida no VI Congreso deixá a sua pegada na central

CCOO prepara a sua adaptación ao modelo sindical europeo

■ M.V.

O VI Congreso de CCOO deixou feridas dorosas entre a militancia como todas as liortas de familia. Neste caso o confrontamento produciéndose entre militantes que comparten a lucha sindical desde hai duas e mesmo tres décadas. Marcelino Camacho acusa ao sector oficial de "dereitización", en tanto Gutiérrez lembró ao veterano líder que el asinara no seu dia o AES e os *Pactos de Moncloa*. A delegación galega pasou desapercibida.

Trece representantes do sector oficial e sete do crítico formarán o órgano máximo de CCOO. Sen embargo, os críticos non poderán exercer responsabilidades de dirección. Representarán o papel de voz da oposición frente ao governo de Gutiérrez. Marcelino Camacho, cuxa honradez está tan fora de dúbida como o incordio que produce nas fileiras oficiais as suas constantes e agudas desapro-

Dous camiños diverxentes: Gutiérrez, a direita, consolida o seu poder e xa hai quien o tenta para que pase á política. Agustín Moreno, en cambio, verase relegado pésie á sua capacidade sindical, da que ninguén no sindicato dubida.

Ingreso na CIOLS

As orixes do enfrentamento hai que buscalas na lucha polo poder de determinados dirigentes e nas diferencias ideológicas que, con todo, non son tan agudas, como podería seemellar. Se Moreno é más crítico con Maastricht que Gutiérrez, tamén é certo que ningun dos dous plantea unha

impugnación profunda do actual modelo de construcción europea. CCOO ocupa actualmente a vicepresidencia da CES (Confederación Europea de Sindicatos).

A central decidiu tamén entrar a formar parte da CIOLS (Confederación Mundial de Sindicatos Independientes), na que ostentan o predominio a AFL-CIO norteamericana, a DGB xermana e as *Trade Unions* do Reino Unido. Con anterioridade CCOO formara parte, como observadora, da FSM (Federación Sindical Mundial) que agrupaba ás centrais dos países socialistas.

Os críticos sen presencia en Galiza

O sector crítico que representa ao 30% da central e consolida as suas posiciones nas unións de nacionalidade e rexión, más que nas das federacións, buscaba unha resposta contundente

te á política de reconversión e á precarización do emprego. Este grupo con forte presencia en Cataluña e Euskadi e, sen embargo, moi minoritario na Galiza, onde só obtivo tres delegados ao congreso de vintres posibles. A delegación proviente da nosa comunidade pasou praticamente desapercibida nas sesións.

O tempo dirá se as diferencias ideolóxicas mostradas a passada fin de semana se fan más profundas. Dase a paradoxa de que as simpatías dos críticos dentro de IU corresponden ao sector oficial en CCOO e viceversa. Desde as fileiras de Agustín Moreno critícase que o sindicato pretenda cada vez ser "máis autónomo dos partidos e menos do poder".

Entre as delegacións convidadas estivo presente a galega CIG, ainda que non os bascos de ELA-STV.♦

MEIO AMBIENTE

Intoxicados cinco mozos en Pontevedra

Fugas tóxicas na Celulosa e nunha planta de cloro en Catalunya

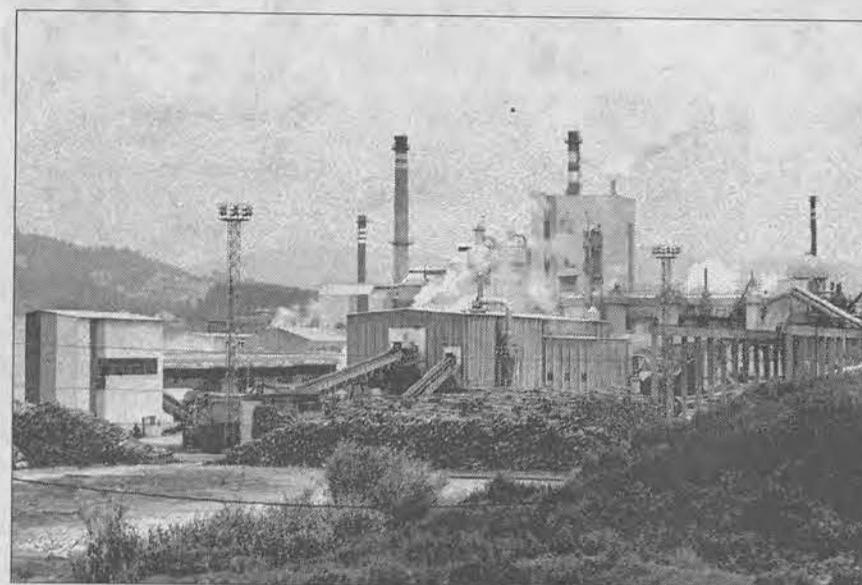
■ H.V.

Os quince minutos durante os que, o Sábado 20, a planta de Erkizia, na localidade catalana de Flix, estivo a soltar cloro fixeron desta fuga tóxica a más grave producida en Europa. A hora na que se produciu, durante a noite, e unha climatoloxía favorábel, impediron unha catástrofe. Nos primeiros días do mes que andamos, unha fuga de gases do complexo Celulosa-Elnosa, en Pontevedra, provocou a hospitalización de cinco rapaces da parroquia de Tomeza.

A fuga de cloro de Erkizia provocou unha nube tóxica que tardou tres horas en disiparse e que, situada sobre Flix, causou afeccions respiratorias a doce persoas. Os 5.000 veciños da villa estaban a dormir e tiñan as fiestras pechadas por mor do frío, isto impidiu males maiores.

Como a Celulosa, a planta de Erkizia fora denunciada varias veces por parte de entidades ecoloxistas, habida conta do perigo que supuña. O feito de que

a planta fose recién construída (susbtituyendo a unha anterior), non impidiu o escape. O director xeral de Seguridade Industrial da Generalitat de Catalunya, Albert Sabala, considerou excesivo o tempo no que se controlou a fuga. Mesmo os axentes de Protección Civil de Flix carecían de máscaras anti-gás que os protexera dunha eventual fuga, nunha zona na que hai máis plantas de fabricación de cloro. Recentemente, unha alarma nuclear na central

Celulosa-Elnosa segue mantendo silencio sobre as fugas na factoría.

merosos casos de fugas tóxicas, pero a Administración non determinou o seu peche. O conselleiro do ramo, Xosé Cuiña, unicamente ten amenzado á planta.

En concreto, na fuga tóxica de Celulosa, cinco rapaces de Tomeza houberon de ser asistidos no hospital de Montecelo, ao que chegaron ao longo dos días catro, cinco e seis de Xaneiro, rexistrando todos eles cadrós de intoxicación, con erupcións cutáneas, pícarzón, irritación nos ollos e febre. A diagnose do centro achacou as irritacións a un "vírus descoñecido". A Asociación para a Defensa da Ría xa apresentou unha denuncia diante da Fiscalía de Pontevedra.♦

de Ascó, demonstrou a falta de capacidade para enfrentar unha catástrofe deste tipo.

Mentres a fuga en Flix fixo sal-

tar a alarma en todo o Estado, o escape dos primeiros días do mes en Pontevedra apenas trascendeu. O complexo industrial Celulosa-Elnosa suma nu-

Galicia directa, que tiña previsto un espazo sobre o salto, suspendeu a sua emisión

A TVG dá versiões contradictórias da censura dun programa sobre o encoro do Úmia

■ H.V.

Ordes darriba suspenderon a emisión do programa Galicia Directa da Televisión da Galiza que ia ser dedicado ao encoro do Úmia. As xustificacións ofrecidas por distintas instancias do medio de comunicación non son coincidentes.

A directora do programa, Mália Bergantiños, asegurou que problemas de enlaces das ondas recomendaron a non emisión do programa. Carlos Carballo, director de Informativos, achacou a esta mesma causa a suspensión, e matizou que "ese problema do encoro xa sae bastante

nos informativos", pero posteriormente desdeciese e sinalou que había un erro de interpretación da Coordenadora Contra o Encoro e que nunca preveran o programa. O director do Meio, Francisco Campos, dixo ao Consello de Administración que nunca estivera prevista a devandita emisión e que os noticiarios dedicaron tempo dabondo ao asunto, ainda que non foi quen de dar datos precisos sobre a información ofrecida acerca do movimiento de oposición ao encoro.

O 16 de Xaneiro unha equipa do programa Galicia Directa chegou a desplazarse a Cuntis para participar, ás oito do serán, na emis-

sión en directo do programa. Os membros dessa equipa foron vitimas dun mal entendido, xa que o dia anterior, a superioridade daba orde de suspender o programa, que foi substuído por outro adicado ao servizo de urxencias 061. No Úmia todos tiñan noticia da suspensión. Mália Bergantiños dixo que había que facer sete enlaces diferentes e iso dificuldaba unha emisión en directo e que, daquela, elixiron dedicar o espazo dese dia ao 061, "xa que ten unha sede no mesmo edificio da Televisión da Galiza", dixo a directora do programa.

Mesmo a Coordenadora Contra o Encoro chegou a xestionar un

local no Balneario de Cuntis, xa que era imposible a emisión desde o próprio río ás oito da tarde.

Despois da suspensión, as protestas levaron o caso ao director dos Informativos do meio, Carlos Carballo, e despois ao Consello de Administración da Compañía da Rádio e Televisión da Galiza. Tanto as declaracions de Carballo como as do director da Compañía, Francisco Campos, non coincidiron entre elas nun coas formuladas por Mália Bergantiños.

Por outra banda, os tres concellos que estarán afectados polo encoro, Caldas, Moraña e Cuntis, así como os comerciantes,

apoiaron a celebración dunha folga xeral que convocou a Coordenadora Contra o Encoro e que terá lugar o próximo 15 de Xaneiro. O sete de Marzo é o prazo máximo de contestación, por parte da Consellería de Política Territorial, ás 25.000 alegacións presentadas, e os opositores á presa temen que Xosé Cuiña deixe pasar as eleccións xerais (3 de Marzo) para dar resposta ás devanditas alegacións. Os deputados do BNG, Guillermo Vázquez e Francisco Trigo, apresentaron unha interpelación parlamentar co fin de saber a postura oficial da Xunta, á que acusan de "dar a calada por resposta e deixar pasar as vinteras eleccións".♦

REPRESÁLIAS SINDICAIS

Tiñan concedida unha entrevista para tratar a sanción imposta a un delegado sindical da banda

O alcalde de Santiago negase a falar cos membros da Xunta de Persoal

■ C.V.

O alcalde de Santiago Xerardo Estévez cambiou de opinión no momento de receber a catro membros da Xunta de Persoal do concello que asistían a unha entrevista que antes fora concertada por el mesmo. O máximo rexedor do concello rexeitou o encontro cos sindicalistas ao ver que entre eles se atopaba Carlos Seráns Oliveira, delegado sindical da CIG na banda de música que recentemente foi sancionado cun expediente administrativo.

A pesares de que o mesmo Carlos Seráns preferiu non asistir ao encontro para facilitar a sua realización, foi o alcalde o que cambiou de opinión e, sempre mediante a xefa do seu gabinete, indicou que segundo o regulamento non estaba obrigado a receber aos repre-

sentantes sindicais mesmo tendo accedido antes á entrevista. Os membros da CIG -central maioritaria na Xunta de Persoal- calificaron a actitude do alcalde ante a responsabilidade do gabinete de "maldecida e irrespetuosa" e de seguido xa receberon no despacho unha circular na que se lle pedía ao presidente da Xunta de Persoal, Xavier Picón, "ratificarse ou retractarse das suas manifestacións" para o que pode supor unha nova apertura de expediente.

O motivo da entrevista debiase precisamente á sanción imputada ao delegado da CIG e membro da banda de música de Compostela, Carlos Seráns, nunha tramitación que os delegados da central nacionalista califican de "irregular co fin de desprestixiar aos sindicalistas e eliminar a calquera que se opóna á liña

mantida desde o goberno local".

Os feitos polos que se abriu o expediente a Carlos Seráns venen do 30 de Xuño, dia no que a banda de música tiña programados dous concertos con motivo da candidatura de Compostela á capitalidade cultural. Unha vez rematado o da mañá, ás 14 horas, e despois de consultar ao director suplente, dada a ausencia do titular, e alegando responsabilidades familiares, Seráns retirouse até o concerto da tarde ao que volveu a asistir uniformado. Sen que estivese programado con anterioridade, a banda organizou unha hora antes do concerto da tarde un pasarruas ao que varios músicos -entre eles o agora sancionado- non asistieron por non estarem enteirados.

Despois dunha denuncia do direc-

tor da banda -ausente o dia dos feitos sen que conste nengun periso prévio- na que lle imputaba a Carlos Seráns, ademais das referidas ausencias (retirarse dun concerto antes de que chegasen as autoridades e non asistir ao pasarruas do que dixo que forá a velo sen uniformar), o dirixir a banda de Padrón nun dia no que debía de actuar coa de Santiago, feito que negaron por escrito os músicos de Padrón. Por estas denúncias o concello abriu o expediente para o que foi nomeado instructor o concelleiro de Régime Interno, Xosé Sánchez Bugallo de xeito tamén irregular xa que este tipo de tramitación ten que estar feito por un funcionario.

Carlos Seráns foi declarado culpable polo instructor dunha falta leve de incumprimento de horario e doutra grave de falta de

obediencia debida no que para Xavier Picón supón "unha chamada de atención para unha persoa que está a defender os intereses da banda e non ten medo de denunciar todas as irregularidades que se están cometendo como a asistencia a concertos privados ou esixir a sua maior rendibilidade".

Os membros da CIG no concello denúncian que o próprio concelleiro de Cultura manifestoules que estaba a receber presións para eliminar da banda a Carlos Seráns e entendem este tipo de actuacións nunha política na que "non se conta cos sindicatos nem siquer para negociar o convénio colectivo. Pola contra, Bugallo vai servizo a servizo oferecendo melloras en casos particulares e desautorizando a representación dos traballadores".♦

DESMANTELAMENTO INDUSTRIAL

Traballadores de Álvarez ocupan o Concello de Vigo o dia 23.

A. IGLESIAS

Fracasa o Plano de Viabilidade asinado hai un ano

A Xunta renúncia a comprometerse no relanzamento de Álvarez

■ M.V.

A estratéxia de apoio industrial da Xunta que aposta só por empresas xa consolidadas e as desconfianzas mútuas entre *Estudesa*, grupo orixinariamente próximo ao PSOE, e o Partido Popular provocan o parón do *Plano de Viabilidade* de Álvarez, asinado hai xustamente un ano. Os traballadores do grupo que levan seis meses sen cobrar convocaron novas mobilizacións.

A confianza depositada por CCOO nos sucesivos planos de viabilidade que coñeceu o *Grupo de Empresas Álvarez*, fabricante de porcelanas, cerámica e vidro e proprietario de marcas de grande prestíxio no seu dia como *Santa Clara*, parece ter tocado fondo. A central maioritaria no comité intercentros non pudo impedir, ao longo de máis dunha década, e desde que o grupo pasou a mans públicas e posteriormente foi privatizado, que a sua historia sexa a do progresivo declive das factorías e a consecuente perda de prestíxio da marca. O orde así expresado é o correcto, toda vez que o desmantelamento do grupo, caso do seu servizo de vendas e a degradación dos materiais empregados, precedeu ao deterioro da imaxe pública dos seus produtos.

A empresa adebeda na actualidade de entre seis e sete pagas –segundo os casos– aos traballadores que están dispostos a iniciar unha nova xeira de mobilizaciones.

Quen reparte a especulación inmobiliaria

Despois de pertencer ao INI, o Grupo de Empresas Álvarez pasou a mans de *Estudesa*, unha empresa valenciana que hoxe comanda Francisco Jimenez Ambel, persoa próxima ao Partido Socialista. *Estudesa* nunca gozou da capacidade necesaria para poñer en marcha unhas factorías que superaban en moioto o seu propio tamaño. Desde esa compra GEA percorre os chanzos descendentes que fan ventar a sua desaparición.

O 3 de Xaneiro de 1995, e após de que *Estudesa* contratase como xerente, durante un ano, ao coñecido intermediario empresarial vigués, Enrique Tatay, próximo ao Partido Popular, a Xunta participou na sinatura dun Plano de Viabilidade que contemplaba a firma dun aval de 2.500 millóns por parte da administración autonómica.

Máis que o citado Plano fora elaborado por Pascual Silva, persoa de confianza do goberno autonómico, este último non se decidiu finalmente a presentar o aval. O Plano de Viabilidade contemplaba a recalificación dos terreos de Cabral e o traslado e disgregación das factorías.

Transcurrido un ano desde este compromiso e sen que se chegase a cumplir, como xa vaticinara naquela data este periódico, *Estudesa*, através de Jimenez Ambel, retirou a confianza ao xerente Enrique Tatay. *Estudesa* ofereceu, na última reunión coas partes, un novo plano que suponía a venda dos terreos, sen o traslado da factoría.

Algunhas fontes suponen que esta nova actitude do representante de *Estudesa* responde ao interés

de non deixarse arrastrar pola estratexia de Tatay e do Partido Popular e ser el mesmo o que aproveite o valor inmobiliario dos terreos recalificados. Esta alternativa sería ainda pior vista polos traballadores, posto que ofrecería menos garantias de manter o grupo de empresas, sequera disperso e noutras instalacións.

Os purismos liberais da Xunta

A Xunta pola súa parte, despois dun ano de dúbidas, non parece decidida a apoiar unha empresa que, nesta altura, requiría de reformas importantes para obter de novo beneficios. A estratexia do goberno que preside Manuel Fraga foi sempre más proclive a involucrarse en proxectos con beneficios, caso do *Grupo Zara* (*Inditex*) ou *Pescanova*. Esta política industrial e fortemente criticada pola CIG que considera que o goberno galego podería impulsar o relanzamento dun grupo outrora prospero, através de *Sodiga*, participando no seu Consello de Administración e levando a cabo un control do cumprimento de obxetivos, práctica que é habitual en Cataluña, por parte da Generalitat, así como noutras países europeos.

Neste momento, ás axudas a Álvarez foron recurridas en Bruxelas por *Porcelanas del Bidasoa*. O sector da porcelana encontra-se neste momento cuberto en Europa por varias empresas privadas e a Xunta non parece favorabel a declararlle a competencia, botando man do sector público. Este purismo liberal, que non sempre se respecta noutras países da UE, impedirá probablemente que un sector produtivo, antano con presencia en Galiza, recupere a sua cota de mercado.♦

Loteria natural

MANUEL CAO

Cóntase que Deus despois de sete días de afanoso traballo botou unha ollada ao resultado final e detectou unha zona na que se lle foi a man ao dotala de excesivos dons e recursos naturais. Tal lugar era a Arxentina e entón, para compensar, decidiu crear aos arxentinos. Esta pincelada de humor porteño ilustra con nitidez a perplexidade daqueles que tentaron comprender e explicar a evolución dunha sociedade como a Arxentina que levou a Rostow e outros a errar estrepitosamente á hora de facer previsións de futuro.

Dentro das causas da pobreza desde o punto de vista persoal existen algunas relacionadas coa chamada loteria natural: saúde, habilidades persoais, azar, coeficiente de intelixencia, herencia recibida, etc., mais existen outras relacionadas coa actuación concreta e xuiciosa ao longo da propia vida que influen na posición que cada un vai ocupando xerando dinámicas de mobilidade social diversas resultado das actuacións personais sometidas nas sociedades democráticas ao veo da ignorancia. Analogamente, poderíamos considerar que os países ou sociedades ocupan posición diversa na distribución segundo causas similares. Así, existen países que disfrutaron do ouro negro, do ouro, do caucho, do guano, do café, do azúcar, ou de calquier outra materia prima ou conxunto de produtos importantes resultado da loteria natural, dos dons da natureza. Parece que son os países pior dotados pola man de Deus os que agudizan o inxenio para mellorar posicións respecto da súa situación de orixe. Recuren así á formación e investimento en capital humano, aunán esforzos misturando acordos cooperativos globais consensuados xunto cunha saña e eficaz competencia, son capaces de asumir máis riscos, etc. En suma, en lugar de confiar na lotería e noutras manás e unha vez descontado que buscar culpables alleos é máis fonte de problemas que vía de soluciones recuren a organizarse en base as súas propias forzas tendo en conta obxectivamente os seus límites e posibilidades.

Congreso dos deputados arxentino.

‘Países pouco favorecidos pola loteria natural foron capaces de crear dinámicas de desenvolvemento progresivo e duradeiro’

En troques, outros países pouco favorecidos pola loteria natural e con sucesos más ou menos aleatorios nada afortunados foron capaces de crear dinámicas de desenvolvemento progresivo e duradeiro e de construir sociedades más avanzadas e establecidas económica, social e políticamente. Mesmo España, logo da viraxe cara Europa e unha vez limitada a hexemonía mesteriosa mellorou as súas posicións até situarse en 1994 no 9º lugar do mundo segundo o Índice de Desenvolvemento Humano (IDH) manexado pola ONU. Non son iguais as rendas froito do azar das xeradas cos propios esforzos.♦

DEMOCRACIA E DESENVOLVIMENTO

Está anulando as iniciativas que máis beneficián aos veciños en situación máis precaria

O concello de Vigo cambia o uso dos fondos europeus destinados ao Casco Vello

■ H. VIXANDE

O plano comunitario do Casco Vello de Vigo, levado a cabo a instancias de varias das entidades sociais, culturais e vecinais do bairro -á marxe do concello, mália que financiado por este, elaborou unhas propostas de actuación no campo social, laboral e urbanístico que o concello está a ignorar.

A Administración municipal prefire a realización de obras que non palian os problemas vecinais, pero que solucionan carencias en infraestruturas que non beneficián aos máis desfavorecidos e que se finançan através dos fondos a Unión Europea. Ante esta forma de actuar do Governo municipal está a xurdir un movemento de oposición que podería desbaratar os planos do concello.

O Plano Comunitario do Casco Vello non foi elaborado por todas as entidades sociais do bairro, pero nel están implicados algúns técnicos e líderes vecinais que contan con certa capacidade de manobra na área, precisamente son estes grupos os que están a tratar de convencer a todo o bairro de realizar integralmente as propostas do Plano; por esta razón unha exposición itinerante que contén esas súperxencias percorreu todas as esquinas do Casco Vello.

REFORMA LABORAL

Están concentradas ante a empresa matriz desde o 20 de Novembro a espera do xuízo

Asefal despede a catro dependentas pagando vinte días de soldo por ano traballado

■ H.V.

Son catro, María Soidade, Clara, María do Carme e Mercedes, foron despedidas das grandes almacéns Asefal e indemizadas con 20 días por ano de traballo, e desde a data do seu despedimento, o 20 de Novembro pasado, coincidindo co seu antigo horario laboral concéntranse diante da matriz do grupo: La Fe, S.A. (ao revés lese Asefal). A actuación patronal está pendente dun xuízo na maxistratura de traballo, pero a empresa tratará de emendar a medida dentro da Lei de Reforma Laboral, que permite este tipo de despedimento e indemnización cando haxa unha xustificación de tipo organizativa ou de rendabilidade.

"A choiva é incómoda, pero aínda é pior o frío da mañá", di Clara Díaz unha das despedidas do departamento de confección. Hai un ano, o centro da rúa El duyen (oito plantas), foi pecha-

A propostas partiron do programa Urban, un plano de desenvolvemento que foi solicitado polo anterior goberno municipal á UE e que ten unha dotación de 2.400 millóns de pesetas, dos que 1.800 son aportados por fondos comunitarios e outros 600 polo concello. Ainda que a vixencia é por catro anos, parte dos cartos foron gastados conforme a partidas do 95, de modo que ha concluído no 99. "O Urban incorpora a exixencia de desenvolvemento vecinal, con programas de reinserción laboral e outras medidas que permitan o abandono da marginalidade na que viven numerosas familias", explica o sociólogo Miguel Martínez que, xunto coas tamén sociólogas Águeda Gómez e Sonsoles Pérez, elaborou as conclusións do Urban.

Reabilitación de fachadas

As indicacións do Urban e os proxectos do concello non coinciden. O goberno municipal está a usar parte dos cartos para financiar o Plano Especial de Reforma Interior (PERI), de marcado carácter infraestrutural e outras actuacións urbanísticas que, como moito, inclúen rehabilitación de fachadas de edificios. O resultado sempre é o mesmo, indican os redactores das conclusións do Plano Comunitario: as principais obras son cosméticas e están situadas sempre nas zonas menos necesitadas do bairro. Un exemplo é a rehabilitación de numerosas fachadas e da rúa da Laxe, unha zona con rendas moi superiores á media do bairro. As áreas de Povoadores,

Santiago e Ferrería, que rexistan os maiores niveis de degradación, non están contempladas no PERI. Por outra banda, a experiencia indica que non se chegan a realizar os proxectos más polémicos do PERI ou os que máis calidade de vida poden supor para a vecinanza.

A cooptación é o mecanismo co que o concello minimiza as propostas dos veciños. As normas comunitarias relativas ao Urban obrigan a consultar aos veciños, pero as comisións duas comisións que hai (técnica e política) son de escasa utilidade, xa que están decididos de antemano todos os asuntos que nelas se tratan.

"Hai un conflito entre inquilinos

e proprietarios, senón se reabilitan as casas, senón se dá solución ao problema da vivenda, a mellora dos exteriores das ruas vai provocar que os proprietarios traten de desfacerse dos inquilinos e que estes queden na rúa", explica Miguel Martínez. O 57% das vivendas ocupadas de todo o bairro están en réxime de aluguer e os intereses inmobiliarios son unha fonte de presión sobre colectivos especialmente indefensos.

O concello se está a deseñar un plano de vivendas na zona, pero os seus destinatarios son os novos de todo o concello, cando a povoación xuvenil do Casco Vello é minoritaria; daquela, a oferta de pisos en aluguer vai significar a chegada de novas persoas ao bairro, sen solucionar os problemas que ali se padecen.

Intervención municipal

En Vigo, as iniciativas sociais de desenvolvemento como o Plano Comunitario do Casco Vello foron substituidas por programas de intervención municipal como Eito, que está en marcha en varias parroquias pero que se caracteriza por unha menor implicación da vecinanza no mesmo. A consecuencia é que o resultado é a mellora exterior, pero as vivendas non son reabilitadas.

Unicamente unha alternativa interesante asoma á luz do programa Urban, o Concello ven de aprobar a posta en marcha dun plano de emprego xuvenil que comeza este ano e que inclue unha escola obradoiro coa que se vai iniciar a reabilitación do interior dalgúnhas casas. ♦

Unha povoación moi diversa

O Casco Vello de Vigo é un bairro cunha estrutura social e uns problemas moi diversos, ainda que a imaxe que ten no resto da ciudanía é a contraria. A prensa, a policía e as instancias políticas tenden a facer unha redución que apresenta unha descripción da área na que os problemas son xenéricos e a povoación é conflitiva e moi homoxénea.

Contudo, hai un predominio dos grupos socialmente más desfavorecidos. O 62% da povoación é analfabeta ou analfabeta funcional (o fracaso escolar co colégio Picacho é do 50%), o 50% das familias te-

ñen ingresos entre 40 e 80.000 pesetas mensuais, e entre a povoación precarizada e a marginal suman en torno ao 80%. Das 1.600 familias que viven na zona, trescentas padecen unha situación social moi grave.

O colectivo de prostitutas ten unha situación moi difícil, ainda que en xeral son as mulleres as que soportan maiores casos de precarización das condicións de vida. O tráfico de drogas, que si está presente no bairro, ten puntos de atracción moi localizados, contra a impresión xeral que ten a ciudanía -que pensa que un

problema comun a todo o Casco Vello- e o colectivo relacionado coa criminalidade é un dos moitos más que ten o bairro. A povoación anciá, maiores de sesenta anos, representa o 28% e só un 15% dos habitantes da zona son nenos (menores de quince anos).

A imaxe de marginalidade non se corresponde co pasado deste bairro, no que se localizaron movementos vecinais en demanda de vivendas sociais no pasado, algo que provocou a desmobilización da povoación máis activa porque foi a que marchou a esas vivendas sociais que conquistaron. ♦

As despedidas sitúanse ás portas de La Fe coincidindo co seu antigo horario laboral. A. IGLESIAS

do e 42 traballadores foron obxecto dunha regulación pactada cos sindicatos, daquela cobraron 45 días por ano traballado. As catro persoas que quedaron na sección de confección foron destinadas ao outro centro, en Pi Margall (doce plantas), situado a cincocentos metros do anterior. Agora confección foi pechada e as catro empregadas foron despedidas. "Chegamos o mesmo dia vinte de Novembro, e tan pronto entramos déronos a carta de despedimento e nos enviaron para casa, sen preaviso, nen nada", comentan.

"Se hai un ano despediron a todas menos a nós, podían ter previsto o peche da sección e termos despedido pa-

gándonos os 45 días que pagaron ao resto. Desde logo o despedimento non é porque a sec-

más despidos xa!", di a pancarta que mañá e tarde exhiben diante de La Fe, unha sociedade de seguros situada a carón do edificio pechado o ano pasado. As despedidas, que están acompañadas por outras reguladas con anterioridade, non teñen probas das intencions de La Fe, pero o valor dos edificios da sua propiedade é moi alto.

A protesta vai continuar até o 30 de Xaneiro, cando o caso vai á Maxistratura de Traballo, xa que no servizo de Mediación e Arbitaxe non houbo conciliación, posto que a empresa Almacenes La Fe, S.A. non modificou a oferta feita ás traballadoras despedidas.

"Pedimos a readmisión, pero se queren despedirnos, polo menos que nos dean o que marca a lei", di Clara. "Manifestámonos aquí o que conseguimos é que moitos socios de La Fe pidan a sua baixa", engade. ♦

O XUÍZO DO AEGEAN SEA

AEGEAN SEA E URQUIOLA, DOUS EMBARRANCAMENTOS CON CULPÁBEIS PRÓXIMOS

SEVERINO XESTOSO

O que está a acontecer no Pazo de Xustiza de A Coruña poderia entrar no libro dos absurdos ou servir para o cine cómico, se non fose polo rastro de miseria e destrucción que deixou desde o 3 de Decembro do 92 na beiramar.

Para comezar, Constantinos Stavridis, capitán do barco grego e principal encuasado, non compareceu. Dase a circunstancia de que só el e o práctico do porto coruñés, poderian aclarar o que aconteceu naquela madrugada. Pasemos por alto a probabilidade de que a causa teña que se repetir en Londres.

Postas así as cousas, o protagonismo foi para o práctico, que, como era de esperar, non fixo nenguna á tortas: subira a bordo por babor ou estribo, que tanto ten; no seu dia manifestou que o capitán do barco actuara *correctamente e conforme a direito* e agora, despois de meditar tres longos anos o que pasara no petroleiro, pensa o contrario.

O práctico considera que en todos os portos faise do mesmo xeito. O capitán tiña unha posición de encontro co práctico pero se este non estaba onde lle compría e despois de fallar unha manobra, o capitán-práctico non lle vai botar unha man xa que nen pode pagar polas faltas dos demás nem remediar o que xa está feito. Pode, pola contra, meterse na derrota do *Aegean Sea* e fedellar na procura dos erros do capitán grego, ao mesmo tempo que este lle conta que estaba a gobernar un barco a cegas. Na mar, nunca se sabe.

Os patróns dos remolcadores dixingue a manobra do petroleiro foi correcta ou que cando menos é a que se adoita facer cando o práctico vai abordo. Nisto coinciden os péritos ainda que estimen que a maneira de actuar do capitán foi axustada e sen marxe de erro posibel. Alguén non está a contar a verdade porque os oficiais do barco aseguran que todo era normal. O práctico, en función de asesor, lembra o que todos estudiaramos na Escola Náutica (e que algunos nunca demos comprendido): é obligató-

A praia de Mera (Oleiros, A Coruña), despois do incendio do petroleiro Urquiola, en Xuño de 1976.

rio tomar práctico, pero a responsabilidade segue a ser do capitán.

E pois que o capitán fixo a direitas e o práctico cumpliu como debía, cumpre que entre outro actor en danza. Correspondelle, como non, ao capitán do porto (daquela comandante da Mariña) facer unhas importantes e aclaratorias precisións. Unha das preguntas clave, é se un petroleiro de 13,50 metros de calado, pode ou non entrar no porto de A Coruña cando noite e coa marea en debalo ou baixa. Poñamos aparte o estado do tempo, xa que o director do centro meteorolóxico zo-

nal recoñece un vento de cen quilómetros no momento en que embarranca o *Aegean Sea*. No xuízo ficamos sen entender se existe unha regulamentación especial para barcos con calados superiores aos 15 metros ou se esas normas particulares son do 77. No centro dunha grave crise de vocacións militares, o mariñeiro de garda na emisora de UHF non sabe inglés; tamén non sabe onde os prácticos collen e deixan os barcos. Acaso tiña que facer vela desde a Torre de Hércules?

Que papel lle corresponde logo a REP-SOL, e a esa espécie de que o barco en-

traba en demoras? Entanto queda sen resposta estouta pregunta, é da máxima importancia escutar aos péritos. O informe do Coléxio de Oficiais da Mariña Mercante parece non darlle importancia ao vento de más de cen quilómetros, que cando se está a facer unha curva evolutiva non debe ter alá moito interese. Introduce este informe un valioso elemento de confusión ao asegurar que debiu ser todo por un fallo da máquina. Outros recursos barallados, como parar a máquina, dar todo atrás ou arriar as áncoras non evitarián polo visto o embarrancamento. A peritaxe descoñece as normas do porto e a zona de praticaxe.

O informe dos profesores da Escola da Mariña Civil da Coruña si toma en consideración a importancia do vento na manobra fallida. Estiman que aproximación foi correcta, que a velocidade era a debida. Pero tomáranse escasas precaucións, a vista do tempo ruín, a carga perigosa e o descoñecemento do porto.

Ocorrese a mi pensar cantos destes expertos foron, como diría o Freixanes, *grandes navegadores* nesta clase de barcos. Quen estas liñas escrebe, tamén profisional do mar, fixo con permiso de Xosé Manuel Carpente e Xoán López, as suas proprias pescudas e averiguacións. O resultado é que, se hai uns meses os mariñeiros do banco Canário Sahariano eran por decreto *asaltantes de camiños*; se onto mesmo os mexiloeiros eran de súpito *terroristas*. Por que os mariscadores do Golfo Ártabro non poden ser unha xenuina *guerrilla marítima*? Os antecedentes son nidiños: o 12 de Maio de 1976, ás 08.00, o buque-tanque *Urquiola* toca nunhas agullas na canal de entrada ao porto coruñés. Nas cartas oficiais non aparece este accidente xeográfico, mentres que os mariscadores (unidos nesta e naquela traxédia) coñecían estas pedras coma a sua propia man. Esa mesma mañá, o petroleiro recibiu orde de dar a volta e sair a mar aberto. A causa das avarías tiña máis calado e a marea baixara. Tamén desta, se cadra, esqueceron consultar cos mariscadores. ♦

POLICIA GALEGA

OS IRMANDIÑOS (I)

XOSÉ M. ALVAREZ COSTA

Galiza é a única comunidade histórica do Estado español que non ten aínda unha seña de identidade concretada, nun corpo de Policía propio.

A ausencia dun goberno galego con orgullo de selo e con entrega a defensa da identidade da Galiza como nación de seu, non fai ruborizar aos actuais mandarins nisto da auto-identificación, cando a sociedade de a pé os desborda, na defensa da lingua, dos sectores produtivos e do orgullo como povo de cal chupan por vendelo a anacos. Nen siquera se dignan en chupar roda, de cataláns e vascos, que as veces emulan para dícernos que vamos por diante en competencias transferidas. Non é nada novidoso recordar que en Galiza somos unha potencia pioneira en infinitade de recursos e matéria prima da cal non nos beneficiamos como país que somos en aras do noso desenrollo.

Pero o más valioso de todos os recursos que posuimos son os recursos humanos que temos en especialistas que non se aproveitan en beneficio do próprio país.

Temos directores e xefes de policía e dos servizos de intelixéncia nas meirandes capitais do mundo, ciscados polo planeta.

A propósito dun curso de policía científica, orgaizado pola "Academia Galega de Seguridade" e impartido por técnicos e especialistas do C.N.P. de Vigo, pudimos comprobar que impartían as clases en idioma español, con acento galego que non daban disimulado, pero tamén comprobéi que cando falaban entre eles facían en idioma galego, cun léxico e cuns recursos lingüísticos, que moi lle prestaron a quem isto conta. O mesmo facían cando en corriños aparte respostaban as dúbihas ou cuestións que planteaban os asistentes.

Temos directores e xefes de policía e dos servizos de intelixéncia nas meirandes capitais do mundo"

Perguntándolle nun aparte aos inspectores e demás especialistas do C.N.P. se eran moitos os galegos especializados na matrícula científica da Policía (C.N.P.) contestáronme que o mellor e más numeroso grupo en todas as comisarías do estado son "gallegos", e ensináronme algúns atestados feitos en idioma galego na Comisaría do C.N.P. de Vigo; comprobando tamén que nunha estantería das dependencias de balística había varios exemplares de números extras do semanario *A Nosa Terra*.

Por certo "a Academia Galega de Seguridade" que imparte clases aos Policias Locais de novo ingreso e aos que ascenden, e que tamén organiza xornadas e cursiños para os Poli-

cias Locais en activo e para policías adscritos a Xunta de Galiza; imparte as mesmas, así como material didáctico e de traballo en idioma español, sen o más mínimo interese na defensa do noso idioma e daquelas matrículas propias que a este país lle interesan.

Unha mención especial é de xusticia reñecelerlla, á Policía Local de Moaña e Allariz, que desenvolven toda a súa actividade profesional en idioma galego, así como a Asociación Profesional da Policía Local de A Coruña, pola edición do seu boletín en idioma galego. Sendo premiadós co Peña Novo os de Moaña.

Na espranza de que a curto prazo Galiza conte cun corpo próprio de Policía, como unha seña máis de identidade para a defensa e preservar os nosos intereses, ben estaría documentarse na nosa historia, que temos precedentes moi heroicos e moi propios como foron *Os Irmandiños*. ♦

XOSÉ MANUEL ALVAREZ COSTA é Policia Local de Cangas e membro da Comisión de Coordinación das PP.LL. de Galiza, que preside o Excmo. Sr. Conselleiro de Xustiza e Interior

AS TRANSNACIONAIS AO COPO

Freeport/Rio-Tinto explota a máis importante mina de ouro e cobre do mundo

A ditadura indonésia somete a Papua-Nova Guiné Ocidental e entrega de balde as suas matérias primas

■ TOMÁS CALLAU-ALBERT MARTÍNEZ

"Mesmo aténdonos aos criterios recoñecidos internacionalmente na Papua Ocidental existe un xenocidio. Ocúltase porque hai grandes intereses económicos, entre eles os da empresa Freeport/Rio-Tinto, con intereses en España", denuncia Julia Southwood, que pertence á Tapol (Organización de Defensa dos Dereitos Humanos en Indonésia, Timor e Papua).

Indonésia e os seus aliados económicos apresentan ao rexime de Suharto como benigno e esquecen que houbo medio millón de mortos entre 1965 (golpe militar) e 1990 baixo a acusación de "Ser comunistas".

Por iso non interesa difundir información. Concretando nas empresas que están explotando as riquezas da illa hai que falar da norteamericana Freeport, que traballa conxuntamente coa española Rio Tinto Zinc e entrambas explotan unha das minas meirandes no mundo de ouro e cobre, en Timika, con reservas valoradas en 50.000 millóns de dólares, nunha extensión de 2,6 millóns de hectáreas de terras da que foron expulsas as tribos ás que pertencian. Cun interese do 10% os militares indonésios garanten que Freeport/Ritintino faga o que lle peta. A Freeport é unha das empresas más contaminantes dos Estados Unidos e hoxe están a quindar anualmente 115.000 toneladas de resíduos non tratados nos ríos Aghawagon, Otamona e Ajkwa, que se desbordan e asulagan as selvas destruíndoas. Onde había tribos como os Amungme, Kamoro, Iwaka, Dani, Ikari, Moni e Duga, cos seus complexos sistemas de agricultura agora están as instalacións da mina, unha nova cidade (Kota Baru) co seu Hotel Sheraton de 5 estrelas, supermercados, campos de golf e piscinas.

Por razón de seguranza, Julia Southwood pediu non ser identificada nas fotografías.

Cando pechen a mina isto é o que ficará xunto a catro mil millóns de toneladas de resíduos e selva morta.

Desde Papúa-Nova Guiné Ocidental no 1994 chegaron 150.000 toneladas de concentrado de cobre á fundición de Rio Tinto Minera, en Huelva, e neste 1996 subministrarase a metade das necesidades da parte española da empresa.

Un turista estranxeiro pode decatarse da situación?

Está tan pechado este sector da illa que mesmo non se permite o estudo aos ornitólogos que observan o "páxaro do paraíso", ave característica de ali. Indonésia non quer que no mundo se saiba que existe un movemento de resistencia, a OPM (Organización para unha Papua Ceibe), que pede a unificación da illa e o recoñecimento de que está habitada por unha mesma xente melanésia. Tamén porque o proceso de sometemento ten costado a vida de 100 a 150.000 persoas, que representan un 10-15% da povoación total. Ademais están a seguir un proceso de transmigración pola que traen a moitos indonésios á illa de maneira que hoxe hai xa máis estranxeiros que papúes.

Protesta da Igrexa

Hai un informe episcopal que

da fé da gravidade da situación que se vive en Papua Ocidental?

En Agosto de 1995 o bispo de Jayaura, H.F.M. Munninghoff, redactou un informe sobre direitos humanos. Confirmaba as notícias das atrocidades e deu detalles da matanza de 11 persoas o 31 de Maio en Hœa ou de casos de desaparecidos despois de ter contactos coa OPM e de moitos sucesos de torturas e encarceramentos arbitrarios. Falou de casos como os de Yoel Kogoya (27 anos), Pereganus Waker (28) e Elias Jikwa (28), mortos baixo tortura nos talleres da Freeport.

Detrás do informe do bispo, a realidade debe ser ainda máis dura para os melanésios?

O informe é a punta do iceberg. Nun dia de Nadal de 1994, o patriarca da tribo Amungme, Tuwarek Narkime, foi ao complexo Freeport/Rio Tinto para salvar a 13 persoas da sua tribo acusadas de pertencer á OPM. Cos ollos cheos de bágoas díxolle ao xefe de seguridade do complexo: "Colla o machado e mátame porque xa non aturo máis estes problemas. Colla a todos os presos, a todo o povo amungme, aos nosos porcos e ás nosas cousas. Fai un burato enorme para nos enterrar a todos. Tápeo e faga o que lle peta sobre as nosas tombas".

Unha colonia como Timor-Leste

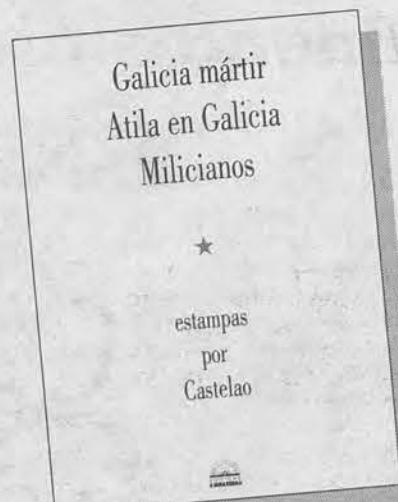
Papua-Nova Guiné Ocidental—chamada Irian Jaya polo rexime militar indonésio—forma a parte occidental da illa de Nova Guiné, ao Norte da Australia. A parte oriental, de 461.691 km² —outra colonia da Australia— é independente desde 1975. Entre as duas partes da illa hai unha fronteira controlada polos militares que non permite intercambios sociais, económicos ou familiares entre as duas partes da illa, povoada por persoas da mesma etnia e cultura melanésia.

O país está pechado a xornalistas e observadores independentes desde que foi incorporada como "provincia número 26 de Indonésia", despois dun fraude Acto de elección libre, supervisado polas Nacións Unidas en 1969.

A situación desta metade da illa é semellante á do Timor Leste, e sofreu un proceso de apropiación semellante basada nos intereses económicos e coa complicidade da comunidade internacional que ignora por completo a situación. Julia Southwood líaíse de que "teña que morer xente como Ken-Saro-Wiwa e os seus compañeiros na Nixeria, que deu a coñecer a situación dos ogoni confrontados coa Shell, para que se coñezan no mundo estas situaciones de sofrimento".

PRESENTACIÓN

"Galiza Martir"

"Atila en Galicia"

"Milicianos"

de Castelao

SANTIAGO

Paraninfo da Facultade de Xeografía e História.

Dia 30 de Xaneiro, ás 20 horas.

Aniversario do nacemento de A. Daniel R. Castelao.

Coa intervención de:

Isaac Díaz Pardo

Xusto G. Beramendi (Autor de *O nacionalismo galego*)

Pablo Porta (Autor de *Castelao en Valéncia*)

Alfonso Eiré (Director de *A Nosa Terra*)

Cesáreo Sánchez Iglesias (Presidente de Promocións Culturais Galegas)

NOS OS GALEgos

"A evolución ideolóxica de Curros Enríquez"

De Francisco Rodríguez

FERROL

Galería Sargadelos. Dia 31 de Xaneiro ás 20 horas.

Coa intervención de:

Francisco Rodríguez

Délia Vázquez (Presidenta da A.C. Medúlio)

Cesáreo Sánchez Iglesias

NACIONALISMOS NA U.E.

Bruselas, centro europeo e liña divisoria entre Flandes e Valónia

Os flamencos cuestionan a existéncia de Bélxica

Bruselas, importante cenário de operacións da Unión Europea, está, agora, no centro dun debate que pode conducir ao Estado belga a unha división formal entre Norde e Sul. A proposta secesionista de Flandes fixa o ano 2000 como a data chave para unha división que, cultural, social e economicamente, non ten discusión. Flamencos e valóns comezan a traballar coa hipótese da separación nun futuro próximo con diferentes visións sobre o papel de Bruselas.

A pregunta de se existe, realmente, Bélxica, ou é unha convención que une povos diferentes entre sí é formulada nas rúas, nos foros políticos e nos medios de comunicación. Flandes, ao Norde, e Valónia, ao Sul, viven de costas; desde os indicadores culturais até os económicos reflecten situaciones dispareces. A reforma federal de 1993, ano no que morreu o rei Balduino, produciu unha importante descentralización pero semella non ser más que un primeiro paso na anulación dun Es-

tado sen base unificadora real. A chamada está feita e ven de

Luc Van den Brande, ministro-presidente de Flandes e do líder dos social-cristiáns flamencos, Johan

Van Hecke. O que proponen é o comezo do diálogo cos políticos de Valónia para acordar un acordo que permita entrar no vindeiro século tal como fixeron checos e eslovacos hai tres anos. Para os líderes flamencos, é necesario renegociar a súa autonomía política e constituir unha división formal entre Flandes e Valónia.

O ano 1999 é a data na que expira o período transitório da lei de financiamento das comunidades e rexións; por esta razón, o goberno de Flandes quere sentar as bases para un proceso secesionista non traumático. Limburgo, Amberes e Flandes son as tres provincias do Norde, con perto de seis millóns de habitantes. O grande desenvolvemento económico, con empresas punteras no sector textil, siderúrxico e agro-alimentario, é outra diferenza con Valónia.

O sentimento nacionalista medra; é agora cando as aspiracións de anos atrás debúxanse cun contorno político. Flandes e Valónia teñen dous gobiernos di-

ferentes ademais de organizacións políticas plenamente independentes. No terreo cultural, o idioma é a grande fenda entre os dous povos: os valóns son francófonos e os flamencos falan neerlandés, a súa lingua propia. A comunidade de fala xermana supón unha pequena porcentaxe da povoación e está asentada ao Leste de Liège, na fronteira con Alemaña.

As liñas básicas da nova configuración están xa debuxadas; en Valónia estudianse as propostas de Van den Brande e Van Hecke sobre a división do Estado para o vindeiro século. Ningún ten a vontade de convertir esta cuestión nun factor de tensión, despois de anos de camiños enfrentados cunha indiferencia recíproca. As únicas friccions refírense á capital do Estado Belga. Desde Valónia e Flandes, reclámase Bruselas que, contando a súa zona de influencia, reúne a un millón de persoas pero tamén se aponta outra solución que é a conversión da cidade nun distrito federal europeo. ♦

O FLNC presiona ao Governo para obter a autonomía plena na illa

Córsega non quere vivir do favor da França

A loita polo recoñecemento do povo corsu subiu de intensidade nas últimas semanas polas accións da Frente de Liberación Nacional de Córsega (FLNC-Calle Histórica). A tregua que anunciou o 12 de Xaneiro reivindica o comezo das negociacións para recoñecer a soberanía do povo corsu. O goberno francés negáse á negociar cos nacionalistas pero estes están dispostos a presionar até obter unha resposta; o ministro de Interior, Jean Louis Debré, visitou a illa despois de que o FLNC levara a cabo varias accións de sabotaxe.

A illa de Córsega non chega aos

trescentos mil habitantes e é unha das vintedas rexións administrativas francesas, ainda que con maior autonomía. O recoñecemento oficial do povo corsu foi incluído nunha moción que, en 1988, aprobou a Asamblea Corsa. O goberno socialista da França tiña elaborado un estatuto especial para a illa que, sen outorgarlle a independencia, satisfacía algunas das aspiracións dos seus habitantes, pero foi o Consello Constitucional francés o que anulou esta medida.

Córsega, cuxo núcleo principal é Ajaccio, a capital, andivo de mán en mán desde hai séculos. Pri-

meiro Roma, despois Xénova e finalmente, en 1768, França. As revoltas na procura da autonomía criaron un forte sentimento nacionalista, que medrou desde a década dos setenta. A singularidade do povo corsu nunca atopou acomodo baixo a tutela de França. O grupo armado FLNC solicita un estatuto que outorgue autonomía á povoación pero ademais demanda medidas como a oficialización da lingua corsa e o establecemento dun sistema educativo específico na illa. A división en duas provincias, Córsega Meridional e Alta Córsega é innecesaria, para os nacionalistas, xa que crea un en-

tramado institucional moi complexo para a dimensión da illa, cun consello en cada provincia.

A Nova Asemblea Corsa que proponen tería maiores poderes, co que a súa organización non dependería das forzas políticas francesas con presenza na illa. Para isto, solicitase unha modificación da lei eleitoral, unha reforma das estruturas económicas da illa e un estatuto fiscal derogatório. Córsega ocupou durante anos o último lugar en França en canto á situación económica. A emigración foi unha constante que só se pudo estabilizar pola vincu-

lación dos habitantes á terra e pola potenciación da agricultura e do turismo. A industria non chega a ocupar nem a un tercio da povoación.

Na rolda de prensa clandestina, na que a Frente de Liberación Nacional anunciou o cese de accións violentas en tres meses, también se deixaron claras as reivindicacións do povo corsu. Seiscentos membros da FLNC amosaron que hai un considerábel número de corsos dispostos a presionar, máis alá da sabotaxe, ao Gobierno francés. O feito de que Jean Louis Debré estivera na illa foi o primeiro paso na negociación. ♦

XUSTIZA E SOCIEDADE

BARRIONUEVO E O XUÍZ DE MENORES

DANIEL SOUTULLO

O Consejo General del Poder Judicial suspendeu cautelarmente das súas funcións ao xuíz de menores de Sevilla, Manuel Rico Lara, pola súa presunta implicación na rede de prostitución de menores recentemente descubierta. Nada más lóxico. Poucas persoas con sentido común poñerían en cuestión esta decisión do máximo órgano xudicial alegando que o xuíz en cuestión ainda non foi condenado e, en consecuencia, deberíasselle aplicar a presunción de inocencia a que todo cidadán ten dereito. A medida ven motivada polas declaracions de varias testemuñas e foi tomada pola gravidade do caso, en especial por ser o propio xuíz de vixilancia de menores o sospeitoso de implicación na corrupción dos mesmos.

Comparemos esta decisión, que para ninguén resultaría polémica, co proceder do Goberno respecto da situación do ex-ministro José Barrionuevo. Un ministro do Interior, que segundo reza o ordenamento xurídico debería encargarse da prevención e persecución dos delitos, aparece supuestamente implicado na co-

misión dun secuestro e na organización dunha trama terrorista de Estado (os GAL) que ten ás súas costas case unha trentena de asasinatos. Como no caso anterior várias testemuñas de cargo teñen afirmado a implicación de Barrionuevo, e o propio xuíz instructor do Tribunal Supremo ven deitar a liberdade de baixo fianza de 15 millóns de pesetas.

Se grave resulta que un xuíz de menores participe nunha rede de corrupción dos mesmos non menos grave é que un ministro do Interior participe na organización dunha trama criminal que se dedicou a asesinar e secuestrar persoas durante varios anos.

E cal é a actitude do Goberno e do PSOE fronte a esta sospeita de implicación criminal? A

‘Se grave resulta que un xuíz de menores participe nunha rede de corrupción dos mesmos non menos grave é que un ministro do Interior participe na organización dunha trama criminal’

Se o Consejo General del Poder Judicial se negase a adoptar a medida que acaba de decidir seguindo a mesma lóxica que o Goberno aplica ao caso de Barrionuevo, é dicir, a presunción de inocencia mentres non existe unha sentenza firme en contra, o escándalo sería malúsculo e as acusacións de corporativismo encherían as páxinas dos xornais.

Será que a inocencia que se lle presupón ao cidadán Barrionuevo é dunha natureza distinta e superior, á que o resto dos cidadáns non podemos acceder? Ou quizais os desvelos por amparar a Barrionuevo non son outra cousa que unha defensa desesperada para que, por un lado, o ex-ministro poida seguir sentíndose forte e arrougado e non teña tentacións de acabar declarando —como outros remataron facendo antes que el— e, por outro lado, a bola de responsabilidades do caso GAL non siga rodando ate a porta do Presidente do Goberno, Felipe González? ♦

Promocións Culturais Galegas S.A.

EDITORA DE

A NOSA TERRA

AMPLIACIÓN DE CAPITAL

Do 15 de Decembro de 1995 até o 31 de Xaneiro de 1996

52.510.000

Un periódico para un país

Galiza ten futuro e os medios de comunicación propios tamén.

Co apoio xa de máis de 600 accionistas.

Cunha longa historia, con instalacións propias e unha editorial en marcha.

Coa tua participación cada dia.

Se vostede desexa ser **ACCIONISTA** pode ingresar o diñeiro da seguinte forma:

■ CONTADO:

Mediante cheque emitido a favor de
A NOSA TERRA

Mediante ingreso nas contas

2091-0501-61-3040038976 de Caixa

Galicia ou

40233801 de Caixa Vigo O.P. todas elas de
Vigo, especificando "Ampliación Capital Social
Promocións Culturais Galegas S.A. 5/1995" e
nome, endereço e NIF de quen o fai.

■ DOMICILIACION DO PAGAMENTO ATÉ 6 MESES.

Contra o ingreso emitirase resgado provisorio
até a entrega dos títulos.

Prezo de cada acción: 5.000 pta.

Os novos accionistas pagarán unha prima de
5.000 pta. polo que o prezo final de cada acción
será de 10.000 pta.

Pode recabar maior información no teléfono
(986) 43 38 30 ou ben nas oficinas de
A NOSA TERRA, sítas

na Rua do Príncipe 22 baixo, de Vigo.

**POLA LIBERDADE
DE EXPRESIÓN
MERCAMOS ACCIÓNS
CONTRA A DISCRIMINACIÓN
DA XUNTA**

Roberto Villameá Puente

Xúlio Pérez Pérez

Xesús Gómez Antelo (Secretario)

António Rodríguez Castro

Antolín Fernández

Alberto González Rodríguez (Arquitecto)

M. Paz Villasante Méndez (Mestra)

Xesús Torres Regueiro (Mestre)

X. Ignacio López Piñeiro (Empregado)

Pilar Vázquez Rodríguez (Mestra)

Concepción Rodríguez Rguez. (Mestra)

Celia Gandón Mendoña (Emp. Banca)

Xoan António Lágo Otero

Gustavo Docampo (Médico)

Luís Rei Moure

Xosé M. Fernández Abraldes

Manuel Díos Mosquera (Pensionista)

Eduardo Riveiro Castelo (Emp. Aliment.)

Xosé Díos Díz (Médico)

Nemésio Barxa Álvarez (Avogado)

Xosé M. Torres Bouza (Farmacéutico)

Manuel Pereira Díz (Empresario)

António Rivera García (Ensinante)

Branca Rodríguez Pazos

Xosé A. Fraga Vázquez

Servando Santos Paz (Profesor)

Máuro Cid Failde (Estudante)

Isaac González González

Carlos Campoy Vázquez

Rafael Romero López

Luis Carlos Cachafeiro

Vitor García Plata

Rosa Valcárcel Vázquez

BOLETA DE SUSCRICIÓN DE ACCIÓNS

Sr. Director

Rógolle que a partir desta data se sirvan atender con cargo á miña conta corrente/de aforro Nº os documentos
de cobro que serán apresentados por Promocións Culturais Galegas S.A. en conceito de compra de acciós da seguinte forma: mensalidades de p.a.

Titular da conta

Nome

Apellidos

Profisión

Endereço

C.P.

Província

Teléfono

Cidade

N.I.F.

Banco/Caixa

Axencia Nº

Localidade

Província

Endereço

Asinatura do interesado:

199.....

Mónica Novegil Couto (Parada)
Fernando Francés Valiño (Xornalista)
Xosé R. Blanco Buján
Xesús A. López Piñeiro

Presidenta das Aboas de Maio e activista de Nais (Liña Fundadora) respectivamente

Estela Carlotto e Katy Almeida

'Pasaron vinte anos desde o xenocídio militar na Arxentina e seguiremos loitando para que se saiba a verdade'

"Vinte anos son poucos, ainda que non o pareza, para tanto que se sofreu e tanta verdade que hai que poñer á lus da sociedade", afirman rotundamente Estela Carlotto, Presidenta das Aboas de Praza de Maio e Katy Almeida, de Nais da Praza de Maio (Liña Fundadora). O próximo

marzo cumpre 20 anos do golpe militar e anúncian actividades que sacudan a conciencia da Arxentina de Norte a Sul. Nestes dias Nais de Maio visitan o Estado español, nun labor de denuncia permanente e de reivindicación da memoria e a verdade.

XAN CARBALLA

Nais e Aboas son grupos de mulleres moi singulares, unidas dende hai dezoito anos nunha loita única. Que significa esa especificidade de agruparse só mulleres?

Estela Carlotto: No ano 1976 instalase unha Ditadura que trata de imponer un proxecto político e económico ao que se opunha abertamente unha gran franxa do povo. O secuestro e desaparición sistemática de persoas impúxose como método e afectou segundo os nosos cálculos a 30.000 persoas de todas as idades, condicións sociais e traballos, entre elas 500 nenos e nenas. A sociedade foi testigo e os familiares das persoas que ian detendo comezamos a movernos individualmente procurándolos, querendo saber algo deles. Aos adultos buscábamos nos reximentiños, aos nenos nos xulgados de menores, nos orfelinatos. Isto facíase individualmente porque non había antecedentes de secuestro sistemático de persoas por razóns políticas. Topámonos nesas circunstancias e xuntámonos pola necesidade de sumar esforzos, de comunicarnos, de compartir a dó e as experiencias. Así nacen os organismos de direitos humanos, congregando irmáns, nais, aboas, fillos.... Familiares, Nais e Aboas úñense por separado dun xeito natural. Por que fundamentalmente mulleres? En Familiares hai tamén pais e esposos. En Nais e Aboas dase a loita da muller dunha maneira especial. Teño para miñha explicación. En Aboas dicimos que somos só mulleres por un rol social, familiar, a muller dedicouse a esa loita por completo, o home mantiña a economía da casa, intervindo factores distintos nesa separación de papeis, uns de tradición e outros ligados á propia condición de muller que protexe aos fillos ou aos netos. A maiores os militares, por un conceito machista, subestimaban a nosa capacidade de resistencia, consideraban que camiñáramos unhas semanas e rematáramos chorando e agachadas nas casas. Desapareceron Nais, prendéronas, tiveron días secuestradas nas comisarías entre os presos ou entre os mortos para acobardarlos. Pero non pensaron na forza dunha muller conmovida diante do secuestro dun fillo ou un neto.

Katy Almeida: Podo engadir que na búsqueda dos nosos fillos co-

mezamos a ver que éramos as mesmas. En Abril de 1977 unha muller moi activa, Azucena Villaflor de De Vincenti, ocorríelle dicer «por que non nos xuntamos na Praza de Maio». A Praza é un lugar histórico de protestas e de reclamos, enmarcada pola Casa de Goberno, a Catedral, o Cabildo e o Ministerio de Economía. As Nais facíamos o que era preciso por iso nos chamabamos as Tolas. Un 30 de Abril, unhas 14 mulleres xúntanse e como había estado de sítio e non podían estar máis de tres xuntas obrigábanas a camiñar.

Katy Almeida, de Nais de Maio (Liña Fundadora).

Así se orixina a ronda dos Xoves que se mantén viva até hoxe de 15,30 a 16 horas. O 10 de Decembro dese ano, mercé á infiltración do famoso capitán Astiz que se fixo pasar por irmá dunha desaparecida e era un delator sinistro, desaparece Azucena Villaflor.

O 24 de Marzo de 1976 institucionalízase a desaparición, pero xa co meza como sistema represivo denantes. A meu fillo, Alejandro Martín Almeida, llevaron no ano 1975, cando o goberno de Isabel Perón e López Rega. No 75 xa

mezara como sistema represivo denantes. A meu fillo, Alejandro Martín Almeida, llevaron no ano 1975, cando o goberno de Isabel Perón e López Rega. No 75 xa

había computados 800 detidos-desaparecidos. En todos estes anos de peleja moitas más quedaron literalmente no camiño, morreron, algunas pola idade outras porque xa non aturaron tanto sofrimento. Porque sofriremos moitas decepcións culminadas nas leis de punto final que sacaron aos xenerais do cárcere.

Así nos naceu a conciencia

No seu caso, cal era a sua conciencia sobre a política denantes do dramático momento da desaparición dos seus fillos.

K.A.: Xeralmente as nais non estábamos politizadas. Moitas éramos amas de casa sen preocupacións, outras non claro. Pero contándome o meu caso. Toda a miña familia era militar (pai e irmán coroneis; cuñados xenerais,...) e non tiña idea de nada. Cando pasa o meu fillo... acordóme que moitas veces el me abraza ba e me dícia «esta gorilita de mierda... pero canto a querer!». Tiña 20 anos cando o levaban e eu non tiña idea de nada.

Cando chega o golpe de estado eu estaba feliz porque tumbaban o goberno de Isabel Perón, e pensaba que os meus amigos os militares ian dírmelo onde estaba Alejandro. Foi algo moi forte despabilarme, baixar cortinas, até que me acheguei no ano 79 a Nais de Maio e iso foi moi importante. Compartir a dó, saber que non estaba soia, foi decisivo para miñha.

E.C.: Góstame aclarar que Nais e Aboas non somos duas xeneracións distintas, porque en moitos casos somos da mesma idade. Ademais de desaparecer á miña filla ela estaba embarazada e naceu o fillo durante o seu secuestro. Nas camiñadas dos Xoves que nos reuniam a todos, en Outubro do 77 un fato de 13 aboas fan un petitório polos nenos en exclusiva a un personaxe que viña á Arxentina, Cyrus Vance, que podía difundir que no noso país

tamén desaparecían os nenos mesmo antes de nacer. A esas 13 aboas considerámoslas as fundadoras. Empezamos a ir ás casas-cuna, aos orfelinatos... e topámos que este traballo tiña matizes inexplicados por ningún na Arxentina. Nunca se buscaban sistematicamente nenos roubados. Como os topávamos se nacían durante o secuestro da sua mamá? Como os identificabamos, se non sabíamos o sexo, non a data de nacemento, non se tiñan algúna marca particular? Pero non nos entregaron os fillos, como esperabamos.

Desde os campos de concentración as nosas fillas, cando puideron atraves de xente liberada, explicábanos cando ia nacer, que nome quería que lle puxeran, aonde pensaba que ian levado. Así soubemos que ás embarazadas conservábanas vivas até que nacían os fillos. Comezamos a movernos xa en plena Dictadura, preparando dossieres enormes. Lembro que remataba o da miña filla Laura, cunha foto dela sendo unha criatura de meses e dicindo: así debe ser hoxe o meu neto.

Desas investigacións suas resultou unha investigación científica que permite coñecer a abuelidade?

E.C.: Vimos unha nota de prensa na que se falaba do coñecemento da paternidade a medio de análises de sangue. Pensamos se habería xeito de confirmar polo noso sangue de parentes as sospeitas que tiñamos de ver a rapaces e rapazas en mans de milicos. Empezabamos a facer viaxes por todo o mundo para facer as nosas denuncias e perguntábamos nos hospitais para saber algúna técnica que permitise, polo sangue, reconstruir o vínculo neto-avós. En Estados Unidos ocupouse do asunto a Sociedade Avance da Ciencia e dieron-nos duas respuestas claras: pola xenética e a histocompatibilidade podíase establecer con certeza ese vínculo, e tamén que por

meio d
antropo
rense po
ticarse
res qu
exuman
mitérios
que est
país.

Hoxe
Banco
de Dad
cos, na
garda
dos par
pera de
rezan o
as ner
duplica
país. P
segurid
lei ten
custodi
blico at
nor, que
ledicia
que ne
Pediu c
topamos
miniña
que po
mos ap

Garda
A cons
agrupa
fillas d
parecid
centem
é a me

E.C.: No
mirar, d
Polas n
mos se
estaban
merican
e tiñan
xustiza,
ra, pena
quizas d
e os no
a nós, p
ñecer a
Desde h
so loca
guntar
son se
adoptac
sospeit

Estela Carlotto, Presidente das Aboas de Praza de Maio.

meio da ciéncia antropolóxica forense podian identificarse os cadáveres que se ían exumando nos cementerios anónimos que estaban polo país.

Hoxe existe o Banco Nacional de Dados Xenéticos, na que se garda o sangue dos parentes á espera de que aparezan os nenos e as nenas. Está duplicado fóra do país, para máis seguridade, e por lei ten que estar custodiado e público até o ano 2050. A aboa Leonor, que está aquí presente, tivo a ledicia de descobrir a sua filla, que nen sabia que tiña nacido. Pediu que lle sacaran sangue e topamos que a sua neta era unha miniña que nen sospeitábamos que podía ser dela porque estábamos apontando noutra dirección.

Gardar a memoria

A constitución de *Hijos* [unha agrupación de xóvenes fillos e fillas de represaliados e desaparecidos que se constituiu recentemente], din vostedes que é a mellor esperanza de continuidade?

E.C.: Nós temos unha disciplina de mirar, de observar continuamente. Polas ruas e nos avións topámos semellanzas, sabímos cando estaban roubando un neno latinoamericano... Cando pasou o tempo e tiñamos tantas dificultades, coa xustiza, coa sociedade apropiadora, pensabamos, con ilusión, que quizás os anos a historia revertise e os nosos netos virían buscarnos a nós, porque haberían querer coñecer a sua verdadeira identidade. Desde hai dous anos veñen ao noso local rapaces que veñen perguntar porque dubidan de quen son seus pais. Ben porque son adoptados ou por algo que os faga sospeitar (conversas ouvidas de-

Xeralmente as nais non estabamos politizadas. Moitas eramos amas de casa sen preocupacións. Todo nos deu volta"

trás da porta, documentos que non coinciden...). E despois prodúcese unha explosión necesaria dos mozos e mozas que teñen agora dezaoito e vinte anos e que viven coas suas aboas, que eran Nais de Maio. Todos eles, dun xeito espontáneo, reúnense porque queren saber.

K.A.: Hai pouco estabamos con María Adela Antokoletz, unha das nossas fundadoras que ten 84 anos. Era a primeira

charla na que coincidiamos con *Hijos*. Unha das pibas apreséntase e dille María Adela "pero teu pai era de San Nicolás. Era amigo do meu fillo!". A piba encérronselle os ollos de bágoas, "isto é que queremos. Saber, que vostedes nos contén". Nós temos un grupo de xente nova que nos axuda e nos dá ideas. Fixemos unha mostra con cartóns que recollen fotos dos nosos desaparecidos en todas as idades: cando eran miñños, indo ao colexió, cos amigos,...

para que se vexa que non son pantamas. A raíz disto volvete aparecer xente pola Praza que non se atrevía a denunciar as desaparicións. Nós seguimos perseguindo o mesmo obxectivo: que se saiba a verdade. E este ano, na nosa Marcha Anual, houbo unha afluencia como nunca na última década.

Hai un discurso do poder que fa-la de borrar o pasado. Vostedes sempre fan fincapé en que sen

memoria non hai futuro posibel.

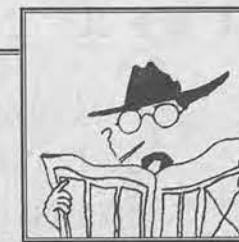
K.A.: A memoria, que non se esqueza, é a nosa función principal. Temos falado moito do futuro coas Aboas, e elas sempre están nunha búsqueda concreta, na que hai un traballo por facer, porque son desaparecidos con vida. E un aliciente marabiloso que nós xa perdemos e que mantivéramos até 1983. Ainda que politicamente nuncadamos por mortos aos nosos fillos, porque seguen sendo detidos-desaparecidos. A nosa loita é memoria, verdade, xustiza con maiúsculas.

E.C.: Cada neno que se atopa destapa unha historia de horror, de complicidades de militares, médicos, policías, xuces. A actividade de Aboas é moi concreta e a medida que pasa o tempo topamos novas frentes de traballo. O noso obxectivo é a búsqueda e restitución dos nenos secuestrados por razóns políticas na Arxentina.

Chama moito a atención que mulleres da terceira idade se adiquen implacablemente a restituir a xustiza e a verdade sobre unha etapa histórica negra do noso país, cun convencimento de por vida. En todo o mundo se asombran e nos chaman a ir por todas partes. Din hai pouco en Huelva, na Universidade Iberoamericana, unha conferencia sobre o rol da muller como Aboa de Praza de Maio. Pero coñecemos outras violacións dos direitos dos nenos polo mundo e formamos parte de organismos internacionais en defensa dos dereitos da infancia. Coñecemos as violacións dos nenos en países

ricos e probos: os nenos da rua en Brasil e Colombia, a prostitución infantil, os secuestros...♦

Hoxe existe o Banco Nacional de Dados Xenéticos, na que se garda o sangue dos parentes aberto até o 2050"

Doce português arcaico

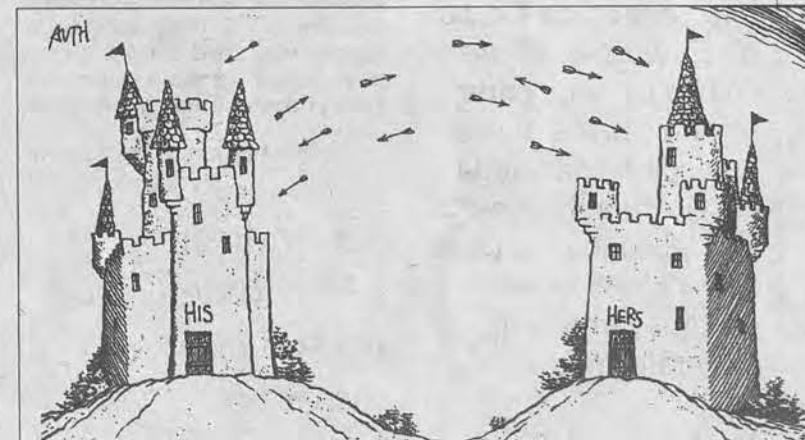
Miguel Urbano Rodrigues escreve no *AVANTE* sobre a sua última vista á Galiza. "Na cidade-mãe da Galiza sinto-me sempre, contrariamente, em casa e fóra do mundo. O falar daquela gente irmã entra por min desde a infancia como coisa íntima. Eu o amei antes de saber que carregava a matriz do doce português arcaico, agredido pelo castelhano. Agora, de ano para ano, tomando desforra das proibições do franquismo, os galegos trazem a sua língua de casa para a rua, fazem-na reviver, procuram renová-la em descendida ás raízes. Não é apenas o idioma que volta. Eles assumen com alegria, na globalidade, a reinvenção da sua antiquíssima cultura onde as componentes celta e sueva deixaram fortes traços diferenciadores. Em Compostela, tudo o que me aproxima da Galiza, me separa dialecticamente de Espanha marcada por Castela. O poder dos bispos esmaga. Nem na Polónia é assumido tão ostensivamente. Não tinha já lembrança de tanta misa concentrada. Eram onze cada manhã somente na catedral. Na nave central contei dez confesionários (...) Meio milénio de castelhanización (a política integradora iniciada por Isabel a Católica foi case sempre brutal) não destruíram o povo galego a consciencia da sua identidade e vontade de a defender. Os galegos souberam resistir mesmo sem armas. Nunca se deixaram arrastar colectivamente pelas tentações do nacionalismo ultramontano; mas nunca abdicaram también daquilo que neles era (e continua a ser) próprio e diferente, a criatividade e a especialidade que faz dos povos nações".♦

Paramilitares norteamericanos no Haiti

No diario *THE WASHINGTON POST*, Jonathan Freedland da conta de que as tropas norteamERICANAS auxudan aos duvalieristas en Haiti. "Mentres os haitianos elixen novo presidente, chegan noticias dunha cela nazi que desde dentro das unidades especiais norteamERICANAS actuou para os inimigos do presidente Aristide. Sábese tamén que a espionaxe dos Estados Unidos auxadara a fundar o FRAPH, as brigadas paramilitares haitianas, ás que non deixaron de auxdar mesmo despois de os marines desembarcaren o ano pasado para restaurar a democracia na illa. A pesar do embargo dos Estados Unidos, o FRAPH non deixou de receber ametralladoras, granadas e outras clase de armamento. O mando militar norteamericano apresentou copias da revista *Resister*, escrita polas forzas especiais, nas que califican a intervención a prol de Aristide no 94 coma unha conspiración racista e tribalista dos parlamentarios negros do Congreso. O boletín clandestino identifica a certos aliados de Aristide coma obxectivos para represalias".♦

Billonárias sen ánimo de lucro

A Confederación de Caixas de Aforro comezou sendo un *neboento entramado asociativo* para ser hoxe un dos poderes más sólidos e más ocultos do panorama financeiro e político, di Carlos Mella no mensal *GALICIA INTERNACIONAL*. "Co poder e influencia que a Confederación lles outorgaba, as caixas foron arrincando as autorizacións necesarias para ir entrando en ámbitos operacionais que lles estaban proibidos ou eran exclusivos dos bancos". Ainda que operativamente son coma bancos, Mella lembra que as caixas seguén a ser institucións financeiras de carácter social e sen ánimo de lucro: "Eis a grande dicotomía na que se debaten hoxe, a abraiente disparidade entre o que se di e o que se fai: institucións que manexan billóns de pesetas no mercado financeiro, resulta que non teñen ánimo de lucro. Por poñer un exemplo: non teñen ánimo de lucro pero os tipos de xuro máis alto para préstamos hipotecarios son os aplicados por La Caixa. Para pór outros exemplo: a última regulación dos seus órganos directivos, trata de poñerlle un caritativo veo democrático a unha organización de corte feudal. Non hai accionistas proprietarios porque non hai capital e o poder burocrático de xestión, converteuse en poder político de decisión".♦

O FUTURO DA MONARQUIA

AUTH / THE PHILADELPHIA INQUIRER

Vivimos no mellor dos mundos posíbeis
(Felipe González)

Din que os líderes modernos deben saber más de imaxe e de símbolos que de retórica e din que Antonio Gutierrez cumple os requisitos. Sen embargo, desta volta non foi hábil. Ben logo de lle cortar a cabeza a Camacho viuse, sen querer, no colo de Aznar. Mais pillo Redondo, o da UGT, non acudiu ao congreso conservador.

No congreso de CCOO, os convidados da CIG foron colocados na segunda fila, detrás de Aznar e Anguita. Os vintetres delegados galegos de CCOO no galiñeiro. Desde alí ollaban con dentes longos.

Está de moda o castelán. O Centro Galego de Arte Contemporánea fai prácticas, con notable éxito, neste idioma. Tamén o Comité Intercentros do Grupo de Empresas Alvarez coloca os seus carteis reivindicativos na rua en esplendida língua cervantina. Non se vira tal cousa, na clase obreira, desde os escuros tempos do Xeneralísimo.

'A política derrámao todo —afirma Andrés

Fascismo de Lendoiro en Riazor

Hola amigos de A Nosa Terra son un siareiro deportivista, ubicome na grada de maratón, grada desda a que se pode ver toda a xeral e o que ali acontece. Quero denunciar outra forma de acoso ao nacionalismo, a menor escala que as que nos teñen acostumados os aparatos do estado pero que así e todo debe sair a luz pública.

De todos e sabido que a mocidade galega é maioritariamente nacionalista, isto é algo que se reflete nas bancadas dos nosos estadios onde os mozos e as mozas galegas animan ás suas equipas desde unha perspectiva nacionalista, levando ao estadio a nosa bandeira nacional. Isto é algo que non poden aturar certos personaxes como é o caso do presidente do Deportivo, Lendoiro.

A Lendoiro sempre o anolou o ver en Riazor a nosa bandeira, e fixollo saber aos *Riazor Blues* moitas veces a traves de diferentes medios. Esta é unha das causas da mala relación que actualmente ten esta peña coa directiva do OPUS DEI que comanda Lendoiro, especialmente despois da pitada ao himno e ao rei na final de Copa e do asunto das entradas de Compostela.

Lendoiro deu orde de retirar todas as bandeiras galegas dos valados, utilizando para iso os seus matóns

Agora coa proximidade das eleccións a situación chegou ao límite. Lendoiro deu orde de retirar todas as bandeiras galegas dos valados, utilizando para iso os seus matóns (seleccionados entre os "quinqués" de toda a cidade). O pasado Mércores chegaron incluso a agredir a un mozo ao remate do partido o que produciu unha pelea que rematou cunha carga policial.

Esta é a "democrática" aptitude deste fato de fascistas, que tentan prohibir unha bandeira que mal que lles pese representa a cada a más galegos e atacando a mozos nacionalistas só por acadar más votos cos que encher o seu peto e o seu bandullo. Seguro que non terian ningún problema se as bandeiras fosen eses trapos vermelllos e amarelos co paxarraco no medio que en realidade a eles tanto lles gustan.

Escoitei dicir que algún colectivo deportivista vai denunciar o feito, agardo que sexa certo e que o povo galego perciba a verdadeira faciana dos que nos gobernan.♦

ÓSCAR FROUXEIRA SEOANE
(A CORUÑA)

Reivindicar a Pardo de Cela no seu contexto histórico

A Barba, e R. X. Ínsua, opóñense na ANT de 21-12-95 do ensalzamento do Mariscal Pardo de Cela porque "o único que desputaba aos Reis Católicos

PAÍS ESTUPENDO!

NANINA SANTOS

Será que cos entusiasmos de formar parte dun partido que xa se ve governando o Estado español, Manuela López Besteiro perdeu a corporeidade e acadou, ou tomou, estado seráfico ou anxélico?

Quero pensar que foi un lapsus próprio dun momento estrano e non un pensamento feito de vivencia e reflexión, porque de ser así e sendo ela Conselleira dese "Muller-Familia e Xuventude", temos que pedirle que deixe paso a unha muller que teña claro cando traballa e sobre todo se traballa nunha Consellería "Muller" —e cia— a que grupo sexual pertence.

Na *Voz de Galicia* de hoxe, luns 22 de Xaneiro, aparece entrevistada por Leónio González. Páxina 72 completa. Ali confésase e di (transcrebeu ben Leónio? Traduciuna o recién ascendido xornalista ou ela propia falaba en español?): "Cuando tienes que trabajar te olvidas de si eres hombre o mujer y yo llevo trabajando toda la vida".

Por iso a nomearon Conselleira? (Conselleira?, Conselleiro?). E a Leónio, como lle pasou por alto tal propiedade?♦

era o direito a quedarse coas galiñas dos labregos" e porque era un "nobre feudal, inimigo dos hirmandiños e sanguinario tirano..." A este respecto quixera discrepar cordialmente en base aos seguintes argumentos:

1º.— Non debe confundirse a dimensión histórica dun reino concreto coas motivacións subxectivas dos seus protagonistas. Así, a lingua galega mantívose viva durante séculos mais por inercia histórica que por unha vontade consciente e patriótica das maioria que a falaban, e non por iso imos deixar de reivindicala; a abolición da escravitude nos USA debeuse a necesidade de man de obra barata para explotar nas fábricas dos Estados do Norte; entre as masas alfabetas que tomaron a bastilla moi poucos sorianos que significaba a "Liberdade, Igualdade, Fraternidade"; Colón chegou a América cando en realidade pretendía chegar a Ásia e o único que o movía era a ambición de poder e riquezas.

2º.— Non debemos renunciar a nengunha etapa da nosa historia, dela xa tratan de privarnos os nosos inimigos. A reivindicación dos mártires do 36 non é incompatible coa de feitos de etapas anteriores, incluída a Idade Media, antes ao contrario. Outra cousa é o rigor, que non debemos esquecer nunca, pero que non debemos limitar á exposición dun feito, senón que tamén hai que empregar na valoración do mesmo, e no intre de dotalo de significación histórica.

Tamén aí temos que ser rigurosos, tendo en conta os seus condicionantes, as súas consecuencias, en definitiva o seu contexto. Pardo de Cela era un señor feudal que explotaba aos labregos, claro, igual que todos os señores feudais do seu tempo, pois a explotación conformaba a esencia daquel sistema. Acaso podemos pretender que no século XV se comportase como un socialista revolucionario? Sexamos serios, tamén os trovadores medievais eran cortesanos ou eclesiásticos que vivían das rentas robadas ao "terceiro estado", e non por iso imos deixar de reivindicar a xenialidade da súa obra.

3º.— Independentemente de tales fosen as súas motivacións

en toda a provincia de Ourense, non parece darse por interirado. Fai ben, o caso é ter representación. Pero que o saiba: Fruto das manganchas porcas da politicaxe. De acordo, señor Peña Rey? Cónstame que xa o teñen informado. Pero como se nada.

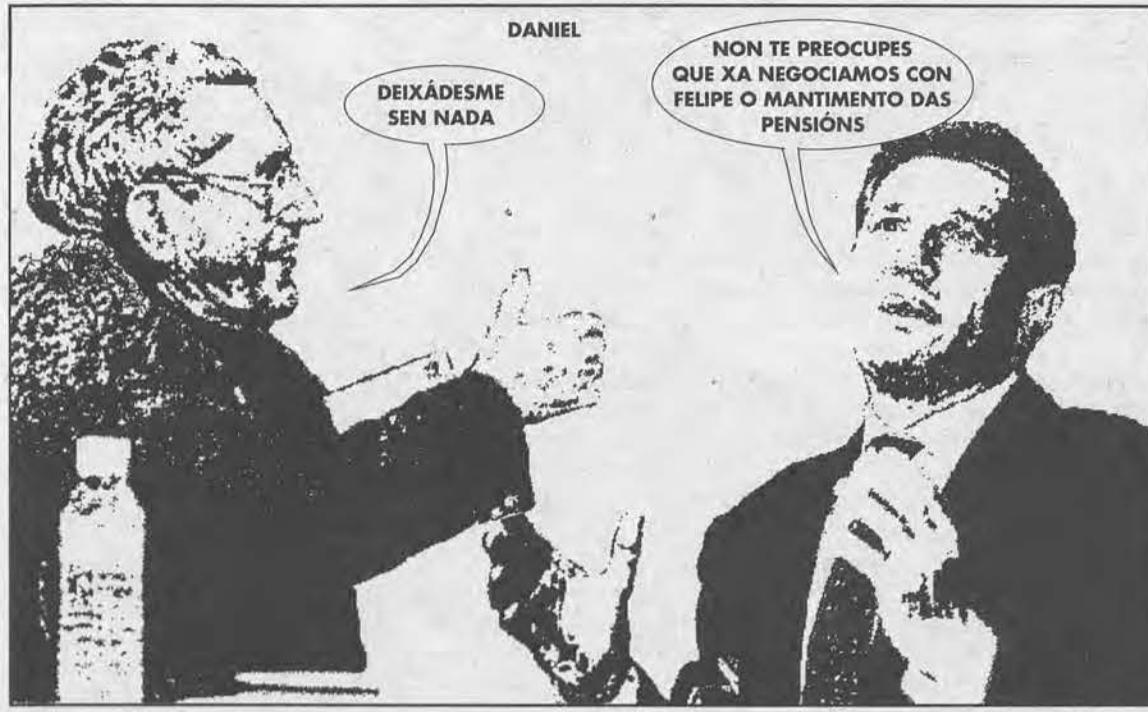
Mais que falar do que ali se tratou, vou referirme ao tal conceleiro e a sua circunstancia política. O que xa non sei é se toma o broma ou en serio, se rír ou chorar, se ironizar ou dramatizar. Calquer cousa.

O primeiro que hai que dizer é que das tres horas que durou o pleno, duas, mais ou menos, ocupounas o único conceleiro de EU cos votos do PP. Así e todo, non parou de queixarse. A este home todo lle parece pouco para o lucimiento persoal. Non lle chega con sair na rádio e aparecer polo miúdo en *La Región*, *La Voz de Galicia* e o *Faro de Ourense*, que ainda ten que ocupar e abusar do tempo dos plenos. Todo un fenómeno da comunicación.

O único, por chamarlle algo, boata mociones sen parar. Cando o único boata unha moción (a última que botou levoulle case una hora), é para esmendellar. Antes de entrar na moción en si, se é que algunha vez entra, dálle un repaso ao "fundamentalismo" nacionalista, esténdese sobre a liberdade de expresión (ainda quere más?), reclama mais pluralismo e democracia, fala da necesidade de cultura política para o povo de Allariz, e que para iso está el alí, para debater e ilustralo. É tal a incontinencia verborreica e o odio visceral a todo o que cheira a galego, que chega un momento que aquilo más que unha moción parece unha micción, un desparrame, un frenesi discursivo que non hai quen ature.

A xente acostuma acompañar as suas intervencións con murmullos desaprovadores, pero a el tanto lle ten, el segue imperterrita, alleo a todo, inantinxibel ao desalento, concentrado no seu parlamento de palla. O desexo suxeito ultrapasa os tópicos do auto-odio, afán de protagonismo, vontade de proxección social, teima antigalega, etc. Algun día haberá que lle dedicar un monográfico aos abusos e mexunxes deste aprendiz de señorito para que o saiban, entre outros, os seus amigos "progres" do PSOE de Xinzo que venían a escotálo a Allariz. Unhas cantas pérolas anecdóticas e quedarán pampos.

O único leva consigo aos plenos, ou acompaña ao seu pesar, un fato de centurions malencarados e lumperixenas, non sei se compañeiros de lista, de viaxe ou de que, que mesmo parecen tirados dun western macarrónico rodado en Almeria e que, polo si ou polo non, lle serven de protección. Tanto ouvir falar deles que por fin vinos actuar en directo. Xa comenzara o pleno cando se presentaron. Entrada triunfal, olladas desafiantes. Uns apóianse na parede e de cando en vez obsequian a parte do público chamándolos "fascistas", como se soubesen o que din; outro sóntase na primeira fila e rósmalle "terrorista" ao tenente alcalde cada vez que abre a boca; outro más, que parece achegado seu, pasa pola filmadora a quem mellor lle parece, supón por se algúñ dia te-

ñen que repartir unhas labazadas. Vese que os teñen ben adoutrinados. Que menos, sendo o ex-alcalde outro dos ideólogos, e o seu restaurante lugar de xuntanza e forxa doutrinal. Segundo me contaron despois, desta vez os centurións estiveron más comedidos que outras veces. Seica nos primeiros plenos non había tanta xente e campaban ao seu ar, impúñan a sua lei, metían medo.

Por certo, o único concelleiro de EU cos votos do PP exprésase nun castellanito engolado, pomposo, relambido, impostado, pretenzioso, noxento. Que outra cousa se pode esperar de quem renega do próprio, esquece as orixes, papa de memoria *El País* e presume de non saber que cousa é unha enxada ou un regueiro. Faría ben o señor Alonso Montero en darse unha volta por Allariz a fin de instruir ao seu colega no respeito á nosa fala e se por preciso darrile nos fociños co *Informe dramático*. Señor Monteiro, non consinta que o gran ecologista que é o seu colega siga atentando contra a especie lingüística autóctona.

Ao final tiveron que parálo porque ainda quería debater duas declaracions institucionais, digamos que contra Jarrai e Bombai. Que bárbaro, que voracidade, todo lle parece pouco. Canto é o non ter nada que rañar. Este home está pedindo a berros un escritor alaricano. Animate Alfredo, ti que es de Allariz. Asegúroche que con este personaxe pode mellorar a gloria do Grifón, que xa é dicer.

O único concelleiro de EU cos votos do PP exprésase nun castellanito engolado, pomposo, relambido, pensando nun título de "pallaso edilicio" ou "concelleiro titiriteiro" para asignarilo a este señor. E por favor, denlle mais tempo ainda, todo o que queira, a noite en vela se fai falta; pensen na brevidade da legislatura e no pracer que representa para os alaricanos poderlo escoitar. Non están os tempos para tirar nada. Hai que manter como sexa semellante exhibición de pendatería, de amoralismo retórico, de palabrería de

palleiro. Eu cando haxa pleno estou pensando en pedir o día no traballo e desprazarme a Allariz para non perdélo. O deste home, como espectáculo de humor negro, teatro do absurdo ou comedia bufa, non ten prezo. Como demonstración de verbosidade (babosidade) simiesca e pedantesca, non hai palabras.

Senores Peña, Conde e Monteiro: fagan algo por este rapaz, por favor. Mándeno de deputado a Madrid, dedíquenlle unha novela ou instrúyanlo no respeito ao galego. O que queiran, pero fagan algo. A ver se espabilamos. Ou como é.♦

EMILIO CID FERNANDEZ
(BARCELONA)

Aclaracións sobre o último decreto da Alcaldesa de Cabanas

O grupo municipal do BNG de Cabanas considera necesario informar polo miúdo de todas as circunstancias que rodean a noticia publicada o mércores 10 de Xaneiro en *La Voz de Galicia* sobre o cese de dous concelleiros da oposición (un do PP e outro da nosa formación política) da Comisión de Governo e do cargo de 2º Teniente Alcalde (no caso do representante do BNG).

Os motivos que aduce a Alcaldesa son tendenciosos e pretenden crear a desconfianza entre a povoación de Cabanas. A mensaxe que se quere lanzar desde as declaracions da Alcaldía son: "con Modesta Anca gozando do poder omnímodo, vivise mellor" que a moitos nos lembra unha queixa que nos anos da transición democrática fixera época. Pero imos por partes e aclararemos a memoria dos acontecimentos relacionados más recentes.

No pleno extraordinario do 29 de Xuño do 95 a Alcaldía propuso a creación da Comisión de Governo (só é obrigatoria a súa constitución en concellos con máis de 5000 habitantes). O noso grupo, áinda recoñecendo que o nomeamento dos membros é competencia do Alcalde, propuso que na mesma estivesen representados os dous partidos da oposición, proposta que foi aprobada por maioría. A Alcaldesa tiña facultades para re-

xeitar esta recomendación, pero, nun principio, optou por nomear un representante de cada grupo municipal, ademais dela mesma, e foi más alá, nomeou por decreto 2º Teniente Alcalde ao concelleiro do BNG Francisco Fernández Feal. Como agora resulta evidente, non estaba moi conforme co que esta medida supoña en canto á participación e transparéncia democrática na xestión do concello. Simplemente era como pasarnos unha man polo lombo a ver se lle entramos ao rego, é dicir, unha medida de domesticación.

Dentro desta campaña de desprestixio da oposición enténdese a decisión de cesar como membros da Comisión de Governo aos representantes da oposición, e do cargo de 2º Teniente Alcalde (que ela mesma lle impuxera)

Axiña aproveitou esta circunstancia para xustificarse diante dos vecíños polo que se facía mal, polo que non se facía, polas licencias que non se dabán: "tedes que comprender que agora, como están eses ai" ou "por nós non hai problema, pero ¡claro! temos aos do Bloque que non hai quien poida con eles". Estas mensaxes poden calar na xente inxénua, pero son intolerábeis para quem coñeza mínimamente o funcionamento dun concello e o grao de responsabilidade que lle corresponde a cada quen.

Cando Modesta Anca comprendeu que o BNG non sería nunca a súa comparsa, por moitas guindas doces que lle puxeran diante (e iso quedou rapidamente claro en temas coma o do seu soldo, a xustificación mediante facturas das dietas, as modificacions de crédito, etc.) comenzou contra nós unha durísima campaña de desprestixio. Na súa cegueira chegou mesmo a propiciar o enfrentamento das parroquias "do interior" co resto e a expulsar ao noso concelleiro Francisco Fernández Feal do pleno de Novembro só por esixir que se respetasen as normas legais de funcionamento do pleno e non consentir que se pisotearen os dereitos de toda a Cor-

poración en favor do poder ditatorial que se atribúe a si mesma a Alcaldesa.

Dentro desta campaña de desprestixio da oposición enténdese a decisión de cesar como membros da Comisión de Governo aos representantes da oposición, e do cargo de 2º Teniente Alcalde (que ela mesma lle impuxera mediante decreto sen ter en conta a súa opinión) a Francisco Fernández Feal. As razóns coas que trata de xustificar esta medida arbitraria son totalmente falsas. Pódese comprobar nas Actas das Comisiones de Governo que o que ela chama "entorpecimiento y oposición" non é más que un san e fructífero diálogo democrático. Evidentemente, señora Alcaldesa, non todos temos a mesma opinión en todos os temas e circunstancias que xorden non concello e vai sendo hora de que admita que xa hai seis meses que non ten maioria absoluta.

Parécenos curioso que na noticia á que facemos referencia se misture o que acabamos de comentar co tema das Normas Subsidiarias de Planeamento Urbanístico, que se tratou no derradeiro pleno do ano 95. O BNG propuxo que se deixase sobre a mesa a súa aprobación ata que o autor das mesmas tivese unha conversa coa corporación. O Teniente Alcalde, señor Rey, chegou a dizer que tal petición era ilegal, por supuesto no soubo explicar por que. Por esta razón a señora Alcaldesa atrévese a dizer que "estamos privando de sus derechos" aos vecíños. Acaso non estamos cumplindo co noso deber ao esixir que o responsable do borrador das Normas nos explique os orixíos e as previsions que o levaron a elaborar ese documento de gran trascendencia para o futuro desenvolvemento do municipio? Antes de que os vecíños o examinen e fagan as súas alegacións deben facelo minuciosamente os membros da corporación, porque así llelo esixe a responsabilidade que aceptaron ao tomar posesión do seu cargo.

Señora Modesta Anca, os representantes do BNG no concello de Cabanas teñen moi clara a súa función, os seus deberes e tamen os seus dereitos. Como vostede xa sabe, non caemos facilmente na trampa de quen nos fai as beiras por interese propio: somos desconfiados por natureza e tampouco non nos acovardamos con ameazas. Sabemos moi ben a onde imos e non pararemos ate dar co cabio desta longa madeixa que foi embarullando e facela pública. Isto non é ningún capricho, nem se debe a ningún sentimento persoal, os cargos públicos deben estar porriba diso. Traballamos para que as causas se fagan segundo dictan as leis e denunciaremos o que non estea ben. Xa falaremos de responsabilidade civil, deixación de funcións, responsabilidades subsidiarias e indefensión do Concello perante as instancias xurídicas. Xa falaremos, señora Modesta Anca, polo de pronto ten vostede moita sorte de que sexamos dous e non catro concelleiros do BNG e ainda así, veremos.♦

FRANCISCO FERNANDEZ FEAL
Mª DOS ANXOS GARCIA FONTE
(CABANAS)

Losada, comentarista de *La Voz de Galicia*. Fíxate no que pasa se á palabra *nai* lle engades a palabra *política*. Convértese en *nai política*, ou *seña sogra*. Recorda os **chistes** de Le Pen e Vizcaino Casas.

Vargas Llosa
nacionalizouse español. Viviu sete anos en Francia, ainda que agora reside en Londres e di que a sua comida preferida é a china. Con todo, non hai quen lle quite esa cara de índio peruano que sobreleva con tan má conciencia.

Xosé M. Pereiro
informa en TVE da manifestación na Coruña de afectados polo desastre do Mar Exeo. Para rematar, mira directamente á cámara e comenta: "Estas mobilizacións forman parte xa do folclore da cidade". Trátase de frivolarizar co destino de moita xente. Ningún se imaxina, en cambio, a un xornalista madrileño decindo, como colofón da noticia do atentado en Vallecas: "Estes actos violentos que forman parte xa do folclore da capital de España".

No xuizo do Mar Exeo intervén a economista Carme García Negro e pronúncia as primeiras verbas en galego que se ouven na sá. Fernando Garcia Agudín, avogado do Estado, toma o envite e responde no mesmo idioma. Pero alí estaba o letrado da Xunta que volveu de contado ao rego do castelán.

'Ou se reducen os cadros de persoal ou imos investir fora', bota pola boca José María Cuevas, presidente da patronal española. Ou seña que a alternativa é: quedar sen traballo ou quedar sen traballo'.

Os ecoloxistas
australianos queren recuperar os boscos de eucaliptos que se están a perder, para que non desaparezan os koalas, a cada máis amenazados polas autoestradas e as modernas urbanizacións. Que a Xunta lle mande **técnicos** na mataría. Porque aquí hai abondo.

Xavier Navaza
autor do libro *Disparos*, publicado por Edicións Xerais, deulle a volta aos argumentos para facer propaganda de garolo e tres palotes en *El Correo Gallego*. Os que na sua etapa **progre** eran guerrilleiros, agora son terroristas. Os mesmos datos serven para obter conclusións opostas.

Crossfire ou sexa: fogo cruzado, é o título do novo programa de debate da televisión portuguesa. Que lonxe queda **Meendinho**.

Claro que aqui os do Instituto da Língua falan de **língua standard** que é palabra **inglesa**, orixinada no latin: estandarte.♦

Sobre Moisés da Presa

No longo e interesante artigo do gran loitador sindicalista Manuel Mera, publicado no número 707 de *A Nosa Terra*, hai unha información que consideramos totalmente trabucada, na que se dí o seguinte: "Así como no intento de formar un Partido Comunista Galego en Bos Aires por parte de Moisés Dapres", Pois ben, Moisés da Presa —non Dapresa— non só non tivo nunca tal intención, senón que loitou con todas as súas forzas para evitar que *A Fouce* que era o voceiro da Sociedade Nazonalista Ponda, se convertese en órgano do non nato Partido Comunista Galego, claramente de intencions españoleiras, que pretendía apoderarse da súa cabeceira. Fago esta afirmación con sobrado fundamento, xa que cando Moisés me visitou por primeira vez en Ourense no 1951 explicoume con todo detalle as duras loitas que os dirixentes da *Ponda* sostiveron cun grupúsculo de infiltrados, loitas que non só foron verbais, senón que se chegou a andar a moquete limpo.

Moisés da Presa Esmerode, autor do libro de relatos titulado *Chuvia... e outras narracións*, apenas coñecido en Galiza, e que mereceu críticas moi laudatórias de Emilio González López e Amado Ricón, entre outros, foi un demócrata desde a súa adolescencia, militante da Sociedade Nazonalista Ponda desde a súa fundación no 1926, membro da directiva en varios períodos, colaborador así-dito de *A Fouce*, tanto co seu próprio nome coma con máis de un seudónimo, nacionalista de esquerdas, fiel ao ideal arredista até

Un novo proxecto de museo do mar en Vigo

Na nosa terra debería de existir unha lenda que contase como un povo foi nacendo enriba do lombo dunha balea varada logo dun forte temporal que barreou da costa e da historia un fermoso porto. De existir, estaría relatada e documentada nun museo do mar que recollese a heroica historia civil dos homes do mar, orgullo e motor económico deste país por moito tempo.

En varias ocasións este autor, e tamén outros, temos manifestado públicamente e nas páginas de diversos xornais a urgente necesidade dun museo do mar en Galiza, foron moitos os proxectos e várias as tentativas sen que ate o de agora nengunha delas fose apoiada seriamente polas institucións pertinentes dándolle un pulo que os situase na posición que se merece. O tema da creación dos mencionados museos é profusamente mencionado, sobre todo en etapas pre e post-electorais, especialmente en Vigo, onde varias corporacións malearon o tema pero ate o de agora o que existe somente

MESMAMENTE

XAN X. PIÑEIRO

Coma en todas as precampañas, a nómina de desprazados das listas eleitorais principia a dar que falar entre os glosadores do bipartidismo. Son as naturais excrescencias da ecología eleitoral; poden chamarse paracaidistas, descabalgados, sobreiros, oriundos, reciclables, rebatidos da foto, gloriosos caídos da lista ou cuneros, en termoxia do pasado século, pero se non teñen contrato blindado ou coménencia paralela, mesmamente constituyen un perigo para o partido, que é tanto como dizer o sistema.

Xunto con esta tan antiquísima coma perigosa fauna eleitoral, ese peculiar entendemento da ecología que chaman alternancia, a pervivencia dos tránsfugas dentro do ecosistema e, sobre todo, esa teima en reflexar só as distancias en puntos entre os dous partidos chamados grandes, coma se dun puxilato se tratase, mesmamente trae á memoria vellísimos estilos eleitorais e actualizadas mórias de abono parlamentario que esta fin de século está a desotellar.

Só falta unha crise coma a do 98 para que esta Segunda Restauración acabe de parecer, mesmamente, unha versión apenas corrixida da Primeira.♦

a súa morte en Xaneiro de 1981.

Quen conviviu con él personalmente desde 1926 a 1935, e de xeito epistolar até o final da súa vida, séntese na obriga moral e amical de aclarar certos equívocos.♦

BIEITO FERNANDEZ
(LUGO)

Sobre o galego "correcto"

O programa *Cousas da lingua* paréceme moi interesante e instrutivo, e incluso un programa necesario. Sem embargo, ten os seus errores (coma todos

A Aldea Global
está aberta ás vosas colaboracións, débense incluir o nome e apelidos.
Os textos non deben exceder as 45 liñas.

Envíos a:
A ALDEA GLOBAL
A NOSA TERRA

Apart. 1.371 36200 Vigo
ou através do Fax: (986) 22 31 01

os programas), e escribo isto para que traten de arranxar un que vai en contra do que pretendem: a normalización da lingua.

Refírome á sección na que ensina o vocabulário para evitarmos castelanismos. Esta proposta é moi boa, pero non me parece ben o xeito que teñen de contalo, xa que usan expresións coma "se queremos falar galego correcto", "para falar correctamente", e outras semellantes. Xa

Non hai ningún que fale o seu idioma perfectamente

sei que en galego debemos dicir *randeira* e non *columpio*, ou *garfo* e non *tenedor*, pero se ao falar, calquera galego usa castelanismos, non está a falar mal. Porque, quen fala ben?, quen segue a norma oficial dunha lingua ao cento por cento?

E eu non só me refiro ao galego, tamén falo do castelán, do portugués, do inglés, ... Non hai ningún que fale o seu idioma perfectamente. Ou é que un andaluz cando fala castelán do xeito que o fai, está a falar castelán correctamente? Segundo a norma oficial falaríao moi mal, sen embargo ninguén di iso. Pois un galego non fala mal o galego. Outra cousa é que debido á presión que o castelán fixo sobre o galego, en xeral, poídamos cometer, en maior ou menor medida, castelanismos. E por suposto que debemos rexeitalos e evitálos, pero tamén debemos evitar ensinar de xeito agresivo, xa que así pode que consigamos o efecto contrario ao deseñado.♦

EDMUNDO GONZALEZ IGLESIAS
(MARÍN)

son catro paredes valeiras e algunha cara colección allea a nosa realidade.

Pero o que si é certo é que o único museo do mar que realmente existe en Galiza é o museo de San Cibrán na Mariña. Este museo naceu ao abeiro da Deputación provincial pero creceu e mantense áida hoxe polo interese popular, a pesares da limitación das instalacións, e outro tipo de limitacións como de persoal e económicas. A institución é a única na nosa terra de exclusiva temática mariña e permanente aberta. No ano 1994 adecentáronse as instalacións, realizouse unha primeira ordenación dos seus materiais e incorporáronse novas pezas, desde aquela ata o verán do 1995 pasaron por el 17.000 persoas, e todo isto sen realizar ningún tipo de publicidade, nem promoción. É más, mesmo estando intencionadamente ausente da promoción

turística do concello de Cervo.

Entre os materiais que se poden atopar neste museo están maquetas, realizadas por xentes do povo, reflectindo barcos reais que sulcaron as augas do mundo, aparellos de pesca e navegación e materiais reflectindo a caza da balea. Esta actividad tivo moita importancia da zona desde a época medieval ate 1965 no que se desmantelou a factoría de IBSA. Aínda que no museo se recollen materiais e fotografías da moderna caza da balea, o mais interesante son os materiais que reflecten a antiga caza xa que poden ter máis de 300 anos de antigüidade. Nos últimos anos foron recuperados restos óseos pertencentes á balea basca, espécie hoxe considerada extinguida nas augas Europeas debido á excesiva captura. Esta balea foi capturada nas augas costeiras de Galiza e Cantábrico nos séculos pasados pero moi poucas referencias quedan daqueles feitos, sendo hoxendía San Cibrán o único lugar de Galiza, e prácticamente de toda Europa, onde se atoparon restos destaibais desta antiga actividade.

Pero o más valioso que se pode atopar en San Cibrán é o espíritu de resistencia das xen-

tes do povo que se negan a esquecer a súa memoria histórica, xa soterrada en moitos lugares de Galiza, apoiando a esta institución á que acuden xentes de todo o mundo e fican abraiados cos seus limitados pero interesantes contidos.

Diversas institucións e particulares con interesantes coleccións mariñas estarían dispositos a apoiar a este museo, ou incluso a outros, por un mínimo de seriedade no tratamento e cun respaldo económico institucional. Así o ten manifestado en diversas ocasións a Coordinadora para o Estudio dos Mamíferos Mariños que conta con valiosas coleccións dos animais aos que adica as súas actividades.

Cando relemos unha vez máis nas páginas do Faro de Vigo un nonaxésimo novo proxecto de museo do mar non podemos máis que pensar nun novo proxecto gardado na artesa ou nun proxecto didáctico de deseño horlera, moi divertido pero que en nada reflexe o que pretende. Oxalá me equivoco.♦

ALFREDO LOPEZ FERNANDEZ,
MEMBRO DA COORDINADORA
PARA O ESTUDIO DOS
MAMÍFEROS MARIÑOS (VIGO)

Poesía e xogos tradicionais morren cos nosos vellos

Compostela acolle o V Congreso de Literatura Infantil e Xuvenil

■ PAULA CASTRO

Autores, mestres e nenos déronse cita neste V Congreso que se está a celebrar en Compostela desde o pasado venres 19, baixo o patrocínio da Asociación Galega de Literatura Infantil e Xuvenil (GALIX), a biblioteca Nova 33, e a Aula de Cultura de Caixa Galicia.

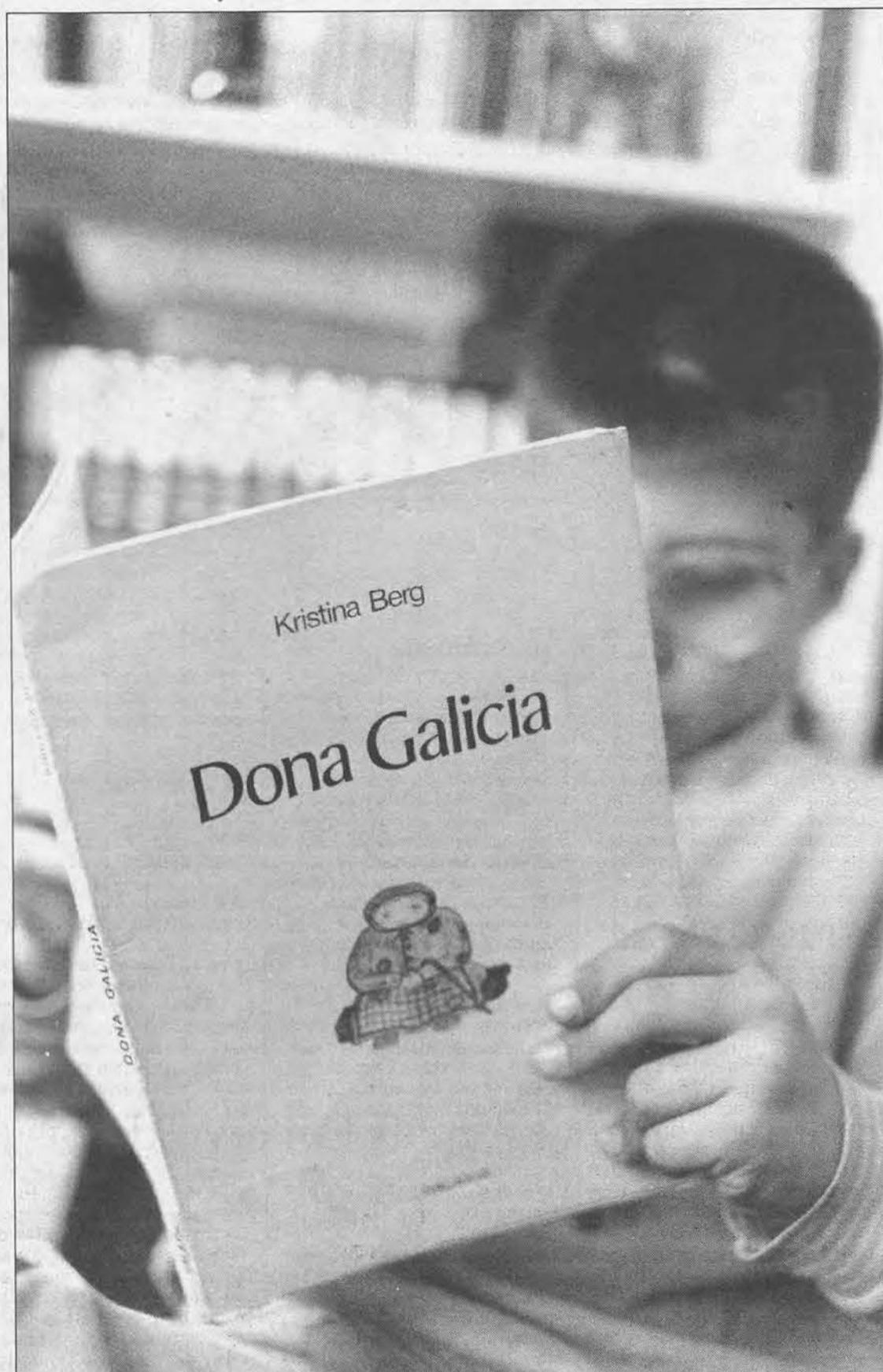
A literatura infantil e xuvenil galega sofreu nos últimos anos unha lenta pero imparable evolución, gracies ao aumento de autores, ao empurrón dado polas editoriais e ao crecemento do número de leitores. Mália esta mellora, a poesía segue a ser un xénero minoritario que a maioria dos nenos descoñecen. Para lembrar a sua importancia no conxunto da producción galega, o V Congreso de Literatura Infantil e Xuvenil centrou esta edición na poesía, sen esquecer a riqueza das cancións e romances que acompañaban aos xogos tradicionais e que corren o perigo de morrer cos únicos que os recordan, os más vellos.

Esta edición, inaugurada por Xabier Puente Docampo, recente Premio Nacional, centrouse na producción poética galega tanto tradicional como contemporánea. Tampouco faltaron exemplos do folclore infantil e das tendencias actuais portuguesas, onde se mostra unha grande atención por este xénero, visíbel non só através da elevada producción senón tamén através do seu consumo.

Pola sua banda, Xosé-Victorio Nogueira, actual presidente de GALIX, salientou que pésie ao considerábel aumento de libros infantís editados en galego, paralelo ao aumento do número de leitores, a poesía segue a ser de consumo minoritario, e aínda queda moito camiño por percorrer. Paradóxicamente, Galiza é unha potencia en canto a producción de poesía, pero os autores apenas teñen saída no mercado, polo que a situación é cada vez máis crítica. Para Xosé Antón Neira, escritor presente no congreso, a poesía infantil non callla porque "os nenos descoñecen ou non están habituados a estes códigos. Ademais, as editoriais priman a narrativa e os mestres tamén, co que son moi poucos os que a poden chegar a descubrir".

Xogos de nenos

Pero se nos atinximos á poesía tradicional ou aos subxéneros como o romance, cancións de berce, cantares dos maios e mesmo de nadal, esta crise acentúaase. Por iso Xosé

Antón Neira tentou de facer un percorrido polas recollas de poesía desde o Padre Sarmiento até autores como Rosalia de Castro, que realizou un importante labor de recollida da producción existente até o momento para unha obra que non chegou a publicarse.

Outra das moitas tradicións que están desaparecendo por mor do impacto da modernidade son os xogos infantís. Escola e televisión castelanizaron progresivamente aos rapaces, que pouco a pouco se foron desprendendo de todos aqueles sinais identificadores que agora só existen na memoria dos

vellos, únicos capaces de cantalos e que parecen abocados a morrer con eles. Nen sequer nas zonas rurais se mantén estes xogos, porque "están mal vistos, como un símbolo de atraso", apunta Neira. Por iso, o grupo de pandereiteiras *Leilita* interviu apresentando exemplos de xogos infantís recollidos en distintas zonas da xeografía galega como a Raia, Negreira... Iste xogos chamaron a atención dos mestres asistentes que descoñecían a sua existencia. Os bailes, acompañados con copliñas e ditos, moi áxiles e facilmente asimilábeis, están demostrando o seu atractivo entre aqueles grupos de rapaces

máis novos que se enganchan en canto os coñecen.

O Congreso finalizará a vindeira fin de semana coa participación de Celia Vázquez Díaz, que presenta unha conferencia titulada "A idiosincrasia e a cultura imperialista británica na literatura xuvenil inglesa do século XX" e outra centrada na "Tradición do mundo animal na poesía infantil inglesa entre a fantasía e a realidade". Federico Martín Nebras, pola sua banda, deleitará aos presentes cunha escolla de Cancións Populares e, destacadamente, os poetas galegos porán o punto e final cun recital de poesía.♦

Personaxes do milénio

VÍTOR VAQUEIRO

Unha coñecida publicación estadounidense ven de ditaminar, após unha sondaxe, que intúo tan custosa como inútil, quen son, ao seu xuízo, os dous personaxes más sobranceiros —no sentido positivo e no negativo— do milénio que está para findar. Xenix Khan foi a figura escollida, no que se refere ao persoero más salientábel que a Humanidade xerou nos pasados 1.000 anos. O más aborrecible, non resulta difícil adiviña-lo, trata-se, como é óbvio, de Adolf Hitler.

Ignoro os criterios seguidos para chegar a unha tal decisión que, ben se alvisca, non debeu resultar traballo doado, dado o número elevado de candidatos. Aliás, unha cousa compre subliñar. Ambos os dous triunfadores salientaron por seren profisionais na privación da vida doutros seres. Filósofos, científicos ou benefactores ficaron excluídos do póstumo galardón. Semella que, no ánimo do xuri, para deitar a balanza do lado do imperador mongol, pesou notablemente a sua capacidade de erguemento dun império que abranxía desde a actual Corea ás beiras do Danúbio. Non debe surprender que nos U.S.A., cunha grande experiencia no seitor, se avalíen favoravelmente as capacidades imperiais e/ou destrutivas. Coa mesma lóxica á aplicada á escolha de Xenix Khan (ou debería chama-lo polo nome de pía de Temudzin?) poderian ocupar ese posto, *ex-aequo*, os presidentes que meian entre Jefferson e Polk. Nese meio século os U.S.A. anexionaron ao seu territorio dous millóns e meio de kilómetros cadrados, superficie equivalente a toda Europa Occidental, agás os países escandinavos.

Canto ao primeiro clasificado no apartado de abxectos, son indubitablemente os méritos que o Führer atesoura. Ora cabería dizer que é responsábel da morte de seis millóns de seres nun período que se espalla ao longo de seis anos. Truman (*Non laio ter dado a orde de botar a bomba atómica sobre Hiroshima*. Newsweek, 25.11.1961), en vintecatro horas conseguiu estragar más de cen mil vidas (esquezo o herdo que chega a hoxe). Extrapolada a cifra a esos mesmos seis anos dos que dispuxo o nazi, houbera aniquilado a algo máis de 200 millóns de seres, o cal o convierte nun candidato máis que meritório.

Todas as cousas posúen un certo grau de relatividade e, como sempre acontece, os resultados obtidos en calquera sondaxe dependen, basicamente, de quen pague o inquérito e, como consecuencia, de cómo se formulen as perguntas.♦

7 DIAS

■ Língua, literatura e arte dentro das aulas

O Departamento de Didáctica da Língua e Literatura da Universidade de Santiago organiza un seminario para os días 24, 25, 26 e 27 de Abril baixo o título *Língua, Literatura, Arte. Aspectos didácticos*. O debate sobre estes temas no ámeto académico é a finalidade deste seminario que combinará sesiones plenarias e de comunicaciones. Os invitados proceden das universidades das Palmas, Barcelona, Murcia, Santiago e A Coruña. Os coordinadores dos actos son Aurora Marco e Xosé Manuel Vez. As persoas que desexen apresentar textos para as comunicaciones poden facelo cun resumo de vinte liñas antes do 29 de Febreiro, na Escuela de Formación do Profesorado, Avenida Xoán XXIII, s/n 15704, en Santiago. Para os interesados en participar, a cantidade a pagar é de oito mil pesetas, cunha reducción á metade para estudantes e parados. O pagamento farase por cheque ou transferencia na conta de Caixa Galicia co número 2091-0300-3110000482 e envio do resaldo antes do 29 de Febreiro.♦

■ Nace o Movimento Defesa da Língua

O Movimento Defesa da Língua surde coa base de varios grupos locais que veñen traballando na normalización lingüística do país.

■ Suso Sanmartín, gañador no certame de caricaturistas noveis

Con debuxos a tinta china de Xosé M. Caneda, Xosé Cuiña, Felipe González, Paco Vázquez, Mario Soares e Xosé Ramón Gaioso, o debuxante Suso Sanmartín, colaborador de *A Nosa Terra*, gañou o primeiro premio no III Concurso Galego de

Caricaturistas Noveis. Este certame, organizado pola Casa

Os principios desta asociación desenvólvense ao redor do reintegracionismo, complementando o traballo de organizacións como a AGAL, e do monolingüismo social, frente ao bilingüismo que, segundo os responsables do *Movimento*, só conduce á imposición do castellano. A publicación dun boletín informativo é unha das suas iniciativas. Hai vários apartados de correos para contactar co *Movimento Defesa da Língua*: 570, en Ferrol, 850 en Compostela e 550 en Ourense.♦

■ Curso sobre literatura contemporánea

A Asociación Socio-Pedagóxica Galega e a CIG organizan conjuntamente o curso *A literatura galega contemporánea a través dos seus textos*, que comezará o 14 de Febreiro e rematará o 15 de Marzo. Será impartido no Instituto Xelmírez I, de Santiago e se abrirá cunha conferencia de Francisco Rodríguez. Participarán, entre outros, Luisa Villalta, Xosé Manuel Millán, Xosé M. Alvarez Cáccamo e Miguel Mato. A matrícula debe facerse antes do 9 de Febreiro, nos locais da CIG-Ensino, en Santiago, ou chamando ao teléfono (981) 594686.♦

Bouza Brei, Otero Pedrayo, Chao Espiño, Rof Carballo e Ferro Couselo.

■ Ferro Couselo xa ten adicados un certame e unha biografía

A Editorial Galaxia puxo á venda a primeira biografía de Xesús Ferro Couselo, ao que se adica este ano o Día das Letras Galegas. David Otero foi o encargado de recoller a vida do historiador e arqueólogo nunha obra que está dirixida aos estudantes de Primaria, Secundaria e Bacharelato. *A vida de Xesús Ferro Couselo* reseña a labor deste home no Museo de Ourense e as suas pescudas e achados arqueolóxicos.

Pola sua parte, no concello de Valga, instituise a primeira edición do Prémio de Investigación Xesús

da Xuventude de Ourense, dentro dos actos da III Bienal da Caricatura, recebeu a obra de trinta e catro autores, cun predominio de debuxos de personaxes da vida política e social da Galiza. Suso Sanmartín é de Bueu e ten vintecinco anos, ainda que leva xa varios publicando os seus debuxos; co primeiro premio, recibe cen mil pesetas.

Os accésit, de vintecinco mil pesetas cada un, foron para Xan Carlos Abraldes, de Santiago, Xavier Lendoiro, da Coruña, Xosé Manuel Seixas, de Lugo e Marcos Valín, de Vigo.♦

tradicións populares. O proxecto *Raigame* pretende crear un arquivo e fondo bibliográfico de temas relacionados co país. O número un da revista contén artigos sobre o conto popular, cinema, arquitectura, agro e antropoloxía.♦

■ Outorgados os premios artísticos de Begonte

O Centro Cultural de Begonte, en Lugo, ven de conceder o Prémio de Poesía, con cen mil pesetas, a Cecilio Lago González, polo conxunto de sonetos *Sueño de Navidad*. Baldomero Iglesias acadou o segundo premio, de cincuenta mil pesetas, co poema *Neva*. No VI Certame Galego de Arte Xosé Domínguez Guizán, o gañador foi Xan Xosé Lo Martí, coa obra *Sen título*. Este premio, tamén concedido polo Centro Cultural de Begonte, está dotado de duacentas cincuenta mil pesetas e unha estauña de Sargadelos.♦

■ Un incendio rematou coa posibilidade de conservar o Teatro de Lugo

Ainda quedaba unha posibilidade para que a Xunta conservara o Gran Teatro de Lugo pero un incendio destruíu o edificio o Domingo 21 pola mañán. A zona onde comezaron as chamas era de difícil acceso, o que non facilitou a labor dos bombeiros xunto coa grande cantidade de materiais inflamábeis que había no interior do edificio. A intencionalidade do incendio semella xa probada, tanto pola orixe do lume como pola imposibilidade de que se tratase dun cortocircuito, xa que o sistema eléctrico do teatro levaba tempo desconectado. Hai uns días, que se apresentara na Xunta a solicitude para que fose declarado ben de interese cultural, contraria ás intencións dos donos do edificio, que xa pediran a licencia de demolición co ánimo de vender o solar.♦

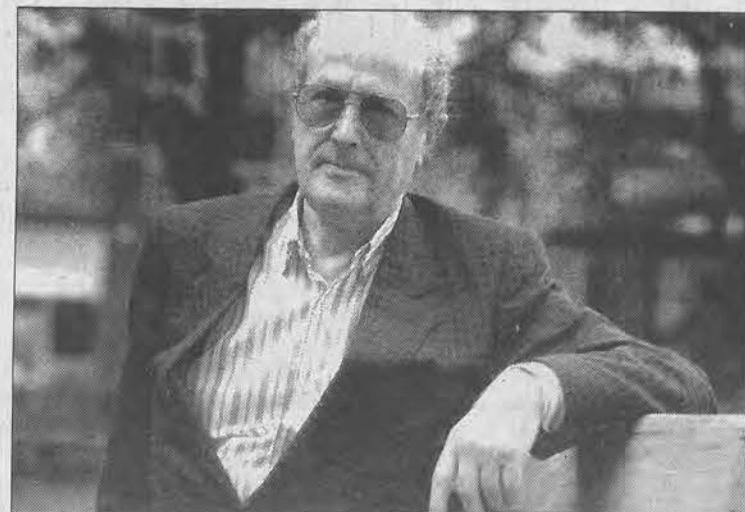
Manuel de Oliveira, o director máis lonxevo da historia do cine

Aniki-Bobo e O convento pódense ver en Santiago e Vigo

■ CELSO X. LÓPEZ PAZOS

Ten 87 anos cumpridos en Diciembre e segue a facer películas. O portugués Manuel de Oliveira non só é o meirande director portugués de sempre senón unha lenda na cinematografía mundial contemporánea, cuase convertido en autor "de culto". Estes días pódense ver na Galiza as películas *Aniki-Bobo* (1942) e a más recente *O convento* (1995).

"Todo nel é sensibilidade, arte e intelixéncia", así definiu a Manuel de Oliveira o historiador francés Gerges Sadoul. Nacido en Passamarinhos o seu primeiro contacto co cine manterao a finais da década dos vinte como figurante na película de Rino Lupo *Fátima milagrosa*. Impresionado pola visión do documental de Walter Ruttmann "Berlin: sinfonia

Manuel de Oliveira.

dunha grande cidade", e co apoio económico da sua familia, vai filmar a sua primeira película "Douro, faina fluvial", no ano 1931.

A primeira longametraxe de Oliveira é "Aniki-Bobo", que se ve nos próximos días en Vigo. Neste filme Oliveira asume os papás

de director, produtor, montador e guionista. É un filme argumental, interpretado polos meninos de Porto através do que se realiza unha fábula poética cargada de sensibilidade e penetración psicolóxica e social, e que pode ser considerada un antecedente director do neorrealismo.

O traballo de Oliveira como cineasta prolongado durante 60 anos, tivo un novo pulo no recoñecemento internacional no ano 1993, cando filmou "O vale de Abraham", converténdose nun autor venerado, que conseguiu que a sua, polo de agora, última película, "O convento" (proxéctase en Compostela esta fin de semana), contase coa participación de Catherine Deneuve e John Malkovich, un reparto irrepetido na cinematografía peninsular.

Nunha entrevista de 1990 no se-

manário *Expresso*, a conta da estrea da sua película "Non ou a Vá glória de mandar" dízia Oliveira «eu não quero iludir ao espectador, mas a palabra iludir é importante. Iludir é una coisa da que não gosto. Ponho o acontecemento às claras, sem o sortilégio do ilusionismo que é típico de um Orson Welles ou de um Fellini, cineastas *jongleurs* contra os quais nada tenho, mas a cuja familia não pertenco. Sinto-me mais próximo de cineastas sérios como Dreyer, Buñuel e Ford».

Apesar da sua cercanía coa Galiza, o cine de Manoel de Oliveira non chega ás pantallas galegas, máis que fragmentariamente, sen que se teña producido nengún ciclo exclusivamente a el adicado, nem tampouco na TV galega, á que corresponderían inequivocablemente intercambios desta índole.♦

Arte

Viaxe pola memoria

Dúas exposicións de Xosé Freixanes

Nun primeiro momento Freixanes facía unha obra que se movía dentro dunha liña de figuración colorista, de ascendencia mattisiana, dentro dunha concepción do mundo claramente expresionista. Dende entón ata hoxe continuou realizando numerosas exposicións que o situaron coma un dos artistas máis orixinais da plástica galega.

Dende 1990, a ingrávez, o líquido, prevalece nas suas composicións. O carácter fráxil e oculto das suas obras, especialmente na utilización da cor, permitiulle aumentar o aspecto entre ritual e mágico que acontece nas suas pinturas.

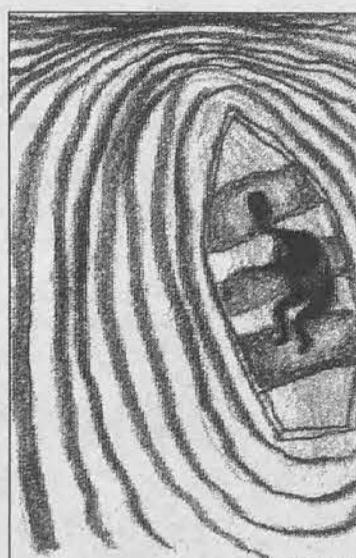
Nas galerías de arte madrileñas *May Moré* e no *Espacio Cruce*, presenta Freixanes o seu último traballo. En realidade, son duas mostras complementarias, pódese dizer que unha é consecuencia da outra.

Na primeira das mostras dez anos da vida do artista ó longo de 14 "CADERNOS DE VIAJES". Eses cadernos están feitos involuntariamente, sen a intención de expoñelos. Neles mistúranse os acertos cos errores no trazado do debuxo, sen posibilidade de rectificación. Están feitos con posterioridade á viaxe, realizados dende o estudo, noutro percorrido "a viaxe despois de" que é a que se fai desde a reflexión sedentaria sobre todo o vivido.

Trátase dun percorrido através do tempo e da evolución iconográfica do artista. Cada cadero narra unha historia intimista. Esta exposición é coma o marco da memoria de Freixanes, no que se xunta todo aquilo

Pormenores do *CADERNO DO PICO SACRO E PAZO DE OCA*. (1988).

que un dia visitou. A memoria de novo!, recurso constante e imprescindible no seu traballo que sempre está presente, unha e outra vez.

Neses traballos mistúrase o debuxo con insignificantes matérias do lugar que o pintor visitou (como billetes de viaxe, papeis, sobres de materias comestíbeis), de pouco

valor material, pero de gran poder evocador e profundamente testemuñais do lugar visitado. Neses viaxes por diferentes nacións do mundo, ten unha presencia destacada Galiza, que aparece na sua vertente más mitificada (através de debuxos do Pico Sacro ou dos petroglifos).

Por último, eses cadernos complementan cunha serie de debuxos sobre a viaxe á Índia, que o pintor realizou recentemente e que o marcó profundamente. Os cadernos sobre a Índia, responden a outro concepto, xa que están feitos coa intención de expoñer.

A exposición que presenta no *Espacio Cruce*, que responde ao título de "O labirinto de signos" está dividida en varios espacios.

Na entrada da sala hai un cadero de viaxes e as seguintes salas son un desenrollo dese cadero. O primeiro dos espacios está feito sobre unhas planchas de prensa, redibuxando enriba delas, e no que o artista reflexiona sobre o xornal, como algo efímero. Na sala do fondo hai unhas pedras traídas da

zona da Mancha. Están superpostas por un proxector que está pasando constantemente 64 diapositivas sobre o que os paisanos fan con esas pedras: cabanas ou outro tipo de construccions.

A memoria recurso constante e imprescindible no seu traballo que sempre está presente, unha e outra vez

Na sala de arriba criou unha especie de labirinto de signos, pintando sobre a propia parede, a grafito, e misturando simboloxías para conseguir crear a idea do labirinto. Algo que para o pintor é a "desorde ordenada".

Dous exposicións que nos achegan o último traballo de Xosé Freixanes, un viaxeiro indocumentado que só camiña co material gravado na memoria.♦

PEDRO RIELO LAMELA

Manuel Lourenzo González.

conta de libros

Publicado o Prémio Torrente Ballester

A editorial Galaxia apresenta o último libro de Manuel Rivas, *¿Que me queres, amor?* Os relatos que conforman a obra mereceron o Prémio Torrente Ballester de 1995, aínda que a edición apresenta seis más que os que se apresentaron ao certame, que foran dez. O autor xa amosara a sua intención de ampliar a obra a outros relatos, escritos hai tempo e que mercian compilarse baixo o mesmo título. (ver crítica no número 707).♦

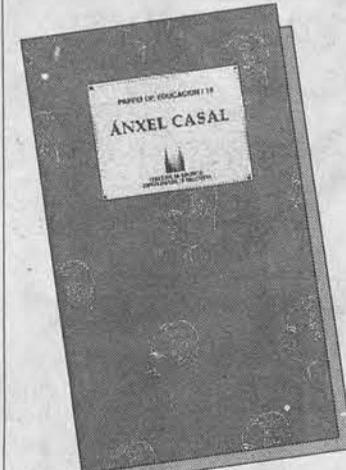
Relatos de Camilo Gonsar

Ediciones do Cumio publica un conxunto de relatos de Camilo Gonsar, baixo o título de *Arredor de non*. Utilizando a figura imaginaria de Andrés Goián, Gonsar escribe pequenas historias, onde o ordinario e o cotián se funden coa intención de facer reflexionar ao lector. O título fai referencia a esas reflexións críticas que se entenden como "utopías negativas" e non como unha negación sistemática. O prólogo é de Xosé Luis Méndez Ferrín.♦

Prémio Garcia Barros 1995

Arqueofaxia, de Manuel Lourenzo González, foi a obra que mereceu o Prémio Garcia Barros do pasado ano e que agora edita Xerais. A novela, que o autor empezou a escribir hai dous anos, roza o estilo da ciencia-ficción e é construída ao redor da destrucción. O xurado que lle concedeu o prémio reseñou o seu carácter de reflexión sobre o presente e o futuro da nosa civilización e, más concretamente, da Galiza.♦

Materiais educativos sobre Ánxel Casal

O Departamento de Educación do Concello de Santiago edita, dentro de *Papeis de educación*, un material adicado a Ánxel Casal. Esta publicación forma parte da homenaxe que, durante o ano pasado, se lle brindou na cidade da que foi alcalde, o último antes da Guerra Civil. Neste material, recóllese a vida do impresor e galeguista, utilizando material gráfico da época, así como se lembra o seu labor na Editorial Nós, responsável da publicación *A Nosa Terra*.♦

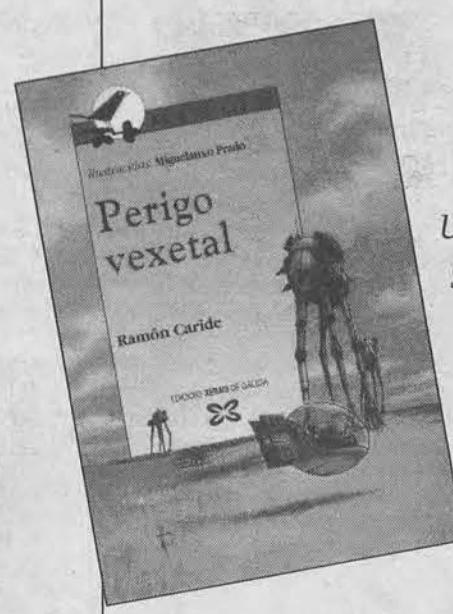

PERIGO VEXETAL

RAMÓN CARIDE OGANDO.

Premio MERLÍN 1995

Emoción e intriga nunha aventura do ano 2075

Unha praga ameaza á humanidade.
Só dous nenos poden detela.

XERAIS

Arte

Voltar
aos clásicos
para entender
o absurdo
da sociedade

Luisa Nuñez-Vilabeirán

Para Luisa Nuñez-Vilabeirán pintar é unha terapia, unha necesidade de fronte á angústia que lle produce vivir. Define a sua obra como filosófica, espiritual. "É o reflexo do meu estado interior, que non se entende sen a influencia que produce o mundo exterior en mim", comenta. Os cadros que pintou durante os últimos cinco anos están expostos na Sá de Arte de *Caiavigo* até fin de mes.

A esta pintora, nacida na Coruña ainda que vive en Ourense, non lle resulta cómodo o ambiente das exposiciones, os encontros coa prensa ou a publicidade da sua obra. "Cando pinto non penso nos demás. Despois, cóstame entender a teima da xente por saber o significado de cada quadro. En realidade, o que me gusta é sentarme nunha esquina da sá e ver que reaccións producen as pinturas no público", di. De calquera xeito, para Luisa Nuñez-Vilabeirán, resulta emotiva a coincidencia de sentimientos entre o público que visita as suas exposiciones e ela mesma.

As cores fortes, un universo entre inconsciente e onírico e unha influencia surrealista, que ela nega reiteradamente, motivan que a expresividade da sua obra faga cómplice ao observador. Para moitos, é imposible fuxir da angústia e do pessimismo desta selección de quadros; unha obra chea de proxectos frustrados, de manexos de seres supremos e de ouvellas negras, que reflecten o sentimento da propia au-

tora. "Cando botas unha ollada ao teu redor, daste conta que non é certo que exista un ser supremo que vele por nós. Do que xa non dudo tanto é que haxa unha forza do mal que nos manexe", comenta a artista da Coruña, que recoñece, nestes últimos anos, a súa etapa criadora cunha maior escuridade.

Algún visitante achégase a ela e lle sinala a sua admiración por Dalí. Ela gosta do pintor catalán pero cre que non supón a súa primeira fonte. "A partir do primeiro cuadro de século non existe criación. Todo está feito; o que ven despois pode ser de todo menos pintura. Hai moitos que se fan chamar artistas e enganan á xente. O círculo da pintura móvese polos cartos; é esa a súa fonte. Non hai expresividade", di. Luisa Nuñez-Vilabeirán ten como inspiración a pintura renacentista na construcción dos seus quadros, onde o debuxo é fundamental. Síntese atraída por artistas gallegos como Maside e Urbano Lugrís, do que di que non está reconhecido como se merece despois de ter marcado unha ruptura importante no arte e no xeito de vivir.

Nunca foi a ningunha escola de pintura; xa de nena sentía esa necesidade e os anos e as visitas a moitos museus foron a sua formación. "Intentei que me deran clases pero era como se mataran o que levaba dentro", di. Tardou en expoñer e o fixo pola presión da xente que a rodeaba; colgou os seus óleos por primeira vez no Liceo de Ourense. Despois, viñan outras mostras por toda Galiza e en centros culturais de Madrid. A mostra que recolle *Caiavigo* é un berro de frustación, ao xeito de Munch; a sua maneira de loitar contra unha sociedade que a oprixe, onde Galiza significa un respiro, xa que Luisa Nuñez-Vilabeirán tivo que pasar a súa nenez fóra e voltar converteuse nunha necesidade. ♦

A. ESTÉVEZ

Pasado resgatado

Padróns de Ourense (século XV)

A. López Carreira ten dedicado a Ourense longos estudos; tanto os arquivos eclesiásticos como os ci-

vís ten sido obxecto das suas pesquisas. Como froito, a súa obra sobre o Ourense medieval e as suas conferencias sobre esa cidade de ricaz documentación.

Agora publica os "Padróns do s. XV"⁽¹⁾, unha fonte estatística que retrotrae dos coñecementos demográficos baseados en dados seguros ata primeiros do XV. Son 30 listas de cabezas de familia por ruas: a primeira de 1428 e a última xa de principios do XVI, de 1504. A L. Carreira introduce os Padrones cun estudo histórico e extrae de esas fontes tres índices: onomástico, socio-profesional e xeral.

A maior utilidade destes padrones é de establecer a demografía da cidade de Ourense. Unha cidade que obedece ao ritmo xeral do Reino de Galiza no s. XV: alcanza a maior povoación a mediados do século, descende perigosamente de seguida e recupérase parcialmente a últimos do XV. A beira deste coñecemento está a sinalización dos oficios urbanos, da situa-

Na procura
da esquisitez
A Different Shore
de Nightnoise

Os Nightnoise son unha banda que nas suas composicións sempre andan á procura dese esquisitez que os caracteriza.

Defínense como un conxunto con raíces na tradición céltica e con elementos do pop, música clásica e jazz moderno. Todo forma unha mestura delicada para solaz das almas que aman a música relaxante. Catro intérpretes dotados dunha excelente calidade conforman a banda: os irmáns O Domhnaill, Brian Dunning, todos eles irlandeses, completándoa o escocés John Cunningham. El é a última incorporación da formación, á que lle aporta a súa grande técnica, a simpatia e a rexouba nos concertos. Cunningham xa traballara tempo atrás cos O Domhnaill e xunto ao seu irmán Phil nunha banda que fica na memoria de moitos polo expléndido *gathering Pace*, os Relativity.

Micheal é un guitarrista de categoría e ainda que, a primeira vista, a súa aportación poidese semellar secundaria non ocupa nem moito menos, ese lugar, facendo sempre un traballo rítmico moi efectivo. Tríona introduce a súa bonita voz no único tema cantado do álbum e deixá notar a súa presencia, especialmente co piano. Os membros de Nightnoise

Sobrancia
por riba de
todos un
inspirado
Brian
Dunning

repártense as composicións e nelas sobrancia por riba de todos un inspirado Brian Dunning. Este excepcional frautista tiralle un son delicioso a ese instrumento de vento que tan ben toca. El foi quen deu en compor as soberbias *Call of the Child* e *The Busker on the Bridge*.

Máis que non dubidamos da delicadeza nas formas e no obxectivo de se introducir na exquisitez, as veces algunas pezas, mantendo

un nivel de boa calidade, quedaron un pouco longas ou non acordan a calidade das duas mencionadas de Dunning. Neste apartado compre subliñar tamén a fermosa *Mind the Dresser* de Tríona.

Por certo, habería que lles aconseillar que nos directos, cando hai músicos de tanta entidade, estes tivesen ocasión de locir máis as suas habilidades artísticas. ♦

ÓSCAR LOSADA

conta de discos

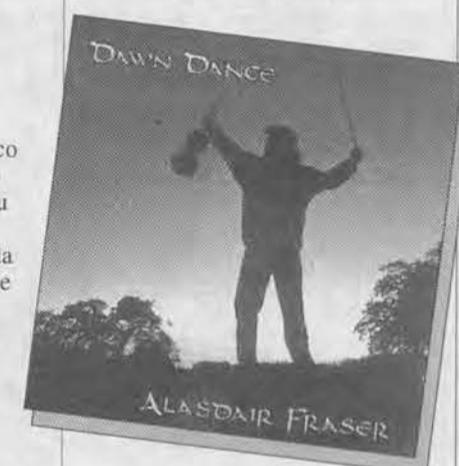
descripcións de situacións un tanto rebuscadas. "Os ateos" —tal é seu nome traducido—, reivindican o uso do violín, xa que na súa terra era considerado ferramenta do diaño.

Como outros grupos escandinavos —verbigracia, Värtina—, Hedningarna contribúen a criar un son nórdico, próprio daquelas terras, que o identifica no panorama internacional do folk como unha corrente de expresión con identidade propia. ♦

Hedningarna: Trä

Tercer disco deste grupo sueco-finés, paradigma europeo do folk progresivo, xa que no seu son acadan ese punto intermedio da fusión, froito da súa música, de base popular, e da súa instrumentación electrificada. Batería, gaita sueca, guimbarde, serrucho, violines...

Nos textos, abundantes referencias animais, e

Alasdair Fraser:
Dawn Dance

"Nova música fondamente enraizada na tradición escocesa", tal é o lema que se pode ler na contracapa deste disco: *Dawn Dance*, de Alasdair Fraser, ainda que a gravación fose realizada no Estado de California, e as referencias a este territorio americano sexan constantes nos títulos de várias composicións.

Fraser é un virtuoso do seu instrumento, o violín, e nesta ocasión está acompañado de un reducido elenco de músicos que o acompañan cos sons da frauta, gaita irlandesa, gaita escocesa, piano, percusión...

Os temas son composicións do propio Fraser, e inda que na interpretación se perceben algunas tímidas experimentacións instrumentais, o disco exala ese arrecedor "celtoide", que o sitúa estéticamente a carón de outros músicos atlántico-europeus. ♦

FRANCISCO CARBALLO

(1) Anselmo López Carreira, *Padrones de Ourense do s. XV*, Consello da Cultura Galega, Santiago de Compostela, 1995, pp. 395

X.M.E.

Leituras

Pasado resgatado

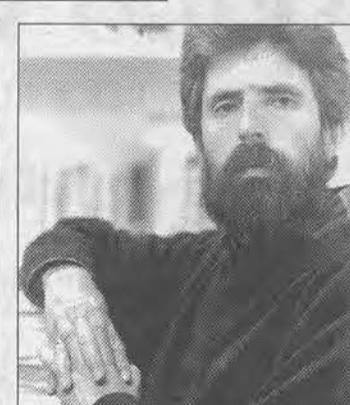
Padrones de Ourense (século XV)

A. López Carreira ten dedicado a Ourense longos estudos; tanto os ci-

vís ten sido obxecto das suas pesquisas. Como froito, a súa obra sobre o Ourense medieval e as suas conferencias sobre esa cidade de ricaz documentación.

Agora publica os "Padrones do s. XV"⁽¹⁾, unha fonte estatística que retrotrae dos coñecementos demográficos baseados en dados seguros ata primeiros do XV. Son 30 listas de cabezas de familia por ruas: a primeira de 1428 e a última xa de principios do XVI, de 1504. A L. Carreira introduce os Padrones cun estudo histórico e extrae de esas fontes tres índices: onomástico, socio-profesional e xeral.

A maior utilidade destes padrones é de establecer a demografía da cidade de Ourense. Unha cidade que obedece ao ritmo xeral do Reino de Galiza no s. XV: alcanza a maior povoación a mediados do século, descende perigosamente de seguida e recupérase parcialmente a últimos do XV. A beira deste coñecemento está a sinalización dos oficios urbanos, da situa-

Anselmo López Carreira.

ción tributaria dos habitantes, da constatación da minoría xudea primeiro e dos poucos conversos despois. Os padrones con ser fiscais, danos unha secuencia nominal tan repetida que garanten sustancialmente a realidade povoacional de Ourense no XV.

Outra aportación está na onomástica. O índice que ofrece A.L. Carreira é significativo: grande diferencia da que podemos constatar en Galiza nos séculos modernos. Para os varóns os nomes más utilizados son Xoán (253 veces), Pedro e Afonso (153), seguidos de Roi, Fernando e Gonzalo. Non aparece Xosé en ningunha das

A maior utilidade destes padrones é de establecer a demografía da cidade de Ourense

FRANCISCO CARBALLO

X.M.E.

Autor de "Poesía última de amor e enfermedade"

Lois Pereiro

'Quén non coñece o fracaso non coñece a poesía nen a vida'

Poeta xoven, maldito. Home sinceiro que non teme morrer. Escribe os seus últimos versos sentíndose "iluminado".

■ LUPE GÓMEZ

Qué cambios fundamentais hai no seu último libro con respecto ao anterior?

Os meus poemas sempre foron decadentistas. A miña expresión poética sempre é a mesma pero a arquitectura, a forma de construir o verso, foi variando. O poemario anterior compónese de poemas soltos entre os que non hai relación estilística nem temática. Era unha espécie de antoloxía. Escribín "Poesía última de amor e enfermedade" nuns seis meses. Hai unicidade entre todos os poemas. Son poemas desesperados, desolación feita poema. Están influídos pola miña enfermedade e polas estancias no hospital. Despois de superar unha fenda vital tiven que escoller entre vivir ou morrer. Escollin vivir, vivir a tumba aberta. Vida vivida con todas as consecuencias. Vivir como un mero "sobrevivir ao vivido".

Por que neste libro desaparecen as referencias urbanas do anterior?

As diferencias estilísticas sempre derivan dun estado anímico. Non son algo comercial ou buscado. Deixei de interesarme tanto pola metapoiesia, polo son da expresión poética en si mesma. Pasei a expresar o que eu sentía, o que fora e estaba sendo a miña vida. Xuntei todo o meu sangue en catro pingas, que son os poemas deste libro.

Deixou de mirar cara áfora e concentrou a atención en si mesmo.

Antes o meu "eu poético" era unha voz aldea. Alguén que observaba o mundo pero non participaba. Agora non só participo senón que o que escribo é a miña vida e morte. Son eu, meu sangue, as miñas sombras e as miñas luces. Quén lea o libro tenme a mim mesmo nas suas verbas.

Neste poemario hai sempre dúas

Pensa que é necesario fracasar para amar e escrever, e ven de publicar en Ediciones Positivas.

todestrucción, non conseguida. En segundo lugar a miña resurrección, cando volto a amar a vida despois dun fracaso íntimo e social — a sensación de non ter conseguido nada. A última parte do libro é más xeneracional, colectiva.

En xeral intento explicar que vida e morte están moi intrincadas e non podemos falar dunha sen falar da outra. Ríomé de miñ mesmo, da miña necesidade de amor. Falo dun amor perfecto, ético, solidario. Na parte final hai unha fuga da morte. Recupero ese fume das chemiñas que sae dos cadáveres calcinados dos meus amigos, da xente da miña xeración.

Por qué fala reiteradamente do suicidio?

Viviu unha situación anómica na que eu era un sónambulo nunha viaxe cara á morte sen billete de regreso á vida. Era consciente da negación de miñ mesmo. Pensaba que "se non podo conseguir o que desexo é mellor deixar todo, suicidarme". Algunhas poemas son un berro sanguinudo que articula na escuridez máis escura.

A voz dun poeta iluminado

Nesa viaxe entre a vida e a morte é un poeta en estado de "iluminación"?

"Iluminación" é unha palabra que empregaba moito para explicar cómo me sentía cando escribía este libro. A enfermedade levoume a descubrir o interés de vivir pola vida en si mesma. Voltei a sentir o

desexo de ver a luz todas as mañás entrando pola fiestra. Aprendin que se pode superar todo tipo de atracos e fracasos se se supera a insatisfacción que producen os deseños non cumplidos.

Sentido tanta dor cómo é posible non cair no fatalismo?

Porque creo na forza espiritual da humanidade, do ser humano. A historia da humanidade é unha historia de infamias, pero a esas infamias sempre houbo quén se opuxera. Eu estou do lado das víctimas.

En troques de compadecerte de si mesmo afirmase, dun xeito lírico, no sofrimento.

Creo que nas sociedades actuais a xente esqueceuse de falar da dor e da morte. Hai unha asépsia espiritual e física. A xente tócase cada vez menos. As distancias entre as persoas alóganse. Inténtase fuxir das causas. Como se non existisen porque non se fala delas. Canto máis se fale da morte moito mellor. A miñ non me preocupa morrer. A morte son unhas dores e logo déjate en paz.

Vostede sempre se identificou co "negativo". Qué lle fixo ser unha persoa e un poeta maldito?

O malditismo vén da túa forma de ver a vida. Supón que no meu caso influeu o feito de ser afectado pola colza. Pero eu reconozco que hai unha sombra no meu interior dende sempre, dende que tiven uso de razón. Ao mesmo tempo sempre fui optimista. Parece unha contraposición pero non o é. Non pode coñecer a poesía e a vida e o amor quén non coñice ben o fracaso.

Moitas obras de arte naceron do sentimento de agonía. Por qué a felicidade se rene co inxenio?

Creo que só se escribe ou se crea cando se odia, teme ou sofre. Nos malos tempos é cando nace a necesidade de expresarlos. Cando estou contento, cos amigos, non necesito escribir poesía, ainda que logo integre esa felicidade nos poemas. ♦

Pódese
vencer calquier
atrancos
superando a
insatisfacción
que producen
os deseños
non
cumpridos"

NA PENUMBRA DO TEMPO

SOBRE OS CRITERIOS DE VALORACIÓN DOS ESCRITORES GALEGOS

MANUEL XOSÉ NEIRA

A nosa cultura, neste caso a nosa, ainda non en plenitude normalizada, aparece con esas típicas deficiencias na presentación de textos que, por unha ou por outra razón, fican un pouco a trasmán nos sotos ou nos sobrados do tempo. Ediciones de non doado acceso e/ou necesarias reediciones de que falaremos (afinda que en realidade isto é común, loxicamente, a todas e cada unha das colectividades sociais). Pola contra, existen casos de sobreabundancia na presentación doutros autores, ediciones anotadas en escritores de interese maior menor, isto é, as institucións deste país estanse a poñer estupendas pero unhas veces tiran ao bullo e outras apúntanlle ao que xa ía para caloña.

O primeiro autor, sobre o que xa chamara a atención nun artigo de 27.VI.1995 titulado "Vaguidades", a todas luces necesitado de digna reedición, é o interesante poeta de "Antre dous séculos" (1934), Xerardo Álvarez Limeses quen, en ocasións, acada unha certa altura, unha certa intensidade e orixi-

nalidade de seu. Paréceme un poeta fino no matiz, colorista (un pouco na onda do modernismo, hai como sabemos dous modernismos: o europeizado de Rubén e o estritamente latinoamericano. Eu quedome co segundo). Son, asemade, dignos de revisión un Aurelio Ribalta, cunha obra poética tan minúscula como interesante, os López Abente e Victoriano Taibo... Non comproto opinión de considerar hoxe autor indispensábel a Noriega Varela, obxecto de estudio por diversos especialistas (bos especialistas e especialistas no común), afinda hoxe. Noriega paréceme, por diversos motivos un poeta 'menor' (nesta relación falo da reedición como re-visión. Obviamente non ten parangón a obra poligráfica dun Murguía ou Otero Pedrayo coa dun Trapero Pardo, deus me perdoe os pecados). Creo que digo ben cando falo de Noriega como poeta "menor", isto é, dun maior interese socio-literario que estritamente lírico, más querido en certa maneira pola súa figura que pola súa obra, exceptuando unha presidiña de versos,

noutras zonas Noriega hoxe é insoportábel.

De maior interese, postos a investigar como se debe, me parecen as escasas mostras da poesía de Xohán Vicente Viqueira, necesitadas de corporeización en cínguido volume. Viqueira foi un meritorio poeta que truncou a morte prematura, poeta lizgairo, nada cargante desde as páginas de "Roncel", captador (e falo de memoria) dun mundo de lixeiro voo, cotovías aurorais, ben recolleito. E a este respecto coido, de maior calado, en moitos aspectos, a obra dun Viqueira e similares que a estrictamente vanguardista de Risco (greguerías literarias lles chamaría eu). Na onda de Risco sería preciso publicar, aquí si, a obra de Euxenio Montes, *Versos a tres cas o neto*, obra que eu nunca cheguei a ver. Mesmo por iso.

Noutra orde de cousas está por definir terminoloxicamente a obra dun Amado Carballo. Se non hilozofista, se non "panteísta" como eu, medio quería ¿cómo é que haberemos de

chamar a este poeta creador de escola? Coido que non o temos nada, pero nada doado.

De Otero penso digna, cando menos, a súa breve aportación. O "Bocarribeira". O seu pequeno volume é, de primeiras, a visión da chuva nos vidrios, a chuva verde sobre as viñas e logo un algo de colosalismo refrenado. Si, coido o volume como un asomo de colosalismo fa dicir indixenista, con perdón. Outro volume inexplicavelmente esquecido (eu diría "inédito") é "Orballo da media noite". Estou seguro que o acento vanguardista, a visión urbana, etc. non desmerecen totalmente a estas alturas. Xenio literario que non lle había faltar a quem foi considerado un dos grandes do xornalismo (en galego pero sobre todo en español) da etapa republicana. (Aproveito a ocasión para chamar a atención sobre este xénero. Xénero que anda polo chan en contraposición, hoxe, ao que sempre foi considerado un subxénero: a literatura infantil). ♦

MANUEL XOSÉ NEIRA é escritor

REFLEXIÓNS ACERCA DOS 'MITOS GALEGUISTAS'(I)

MITOLOXÍA ANTINACIONALISTA (III)

ANSELMO LOPEZ CARREIRA

A Escola dos Mitos ten sucursal en Galicia, de menor contía que a vasca e dedicada con preferencia ó campo da Historia en vez do da Socioloxía, pero con características semellantes no que fai á tipoloxía dos seus membros (coa conveniente apariencia de "progresistas"), así como nos obxectivos e metodoloxía.

Atopar os tales obxectivos non ofrece dificultade ningunha, porque do que finalmente se trata é de negar a existencia dunha historia nacional, ou sexa, específica da formación social chamada Galicia, procurando diluila nesa culminación hegeliana que para eles é o Estado Español, sacrificado como meta do progreso histórico. Tanta hipérbole está en plena armonía co que explicitamente afirman: na obra que hoxe trarei a colación fálase, sen ningún rubor, da "nación de naciones, España" (por se alguéun non ten claro que é iso do integrismo político).

Así pois, merecerán a consideración de mitos todos os personaxes, acontecementos e circunstancias históricas susceptibles de seren consideradas orixe ou exponente de especificidade. ¿E como saber cales son? Moi fácil: todos aqueles (de calquera índole e natureza) nos que algúna vez teñan reparado os nacionalistas ou incluso a investigación histórica galega sospitosa desas repudiables inclinacións.

Localizados os errores actúase coa consabida argumentación: nin se cuestionan os feitos nin se discute, tan siquera, acerca da súa trascendencia, senón que se procede directamente á descategorización ideolóxica, mediante a profusión da tan característica lingua apocalíptica, o símil relixioso, o tono burlesco e mesmo a falsificación pura e simple. Criticable todo en especial porque non se trata formalmente de debates políticos, senón de traballo pretendidamente históricos, científicos. Faltan neles, sen embargo, os requisitos imprescindibles para que así sexa, a saber, a honestidade, a obxectividade, a prudencia, o rigor. Polo contrario, o posicionamento ideolóxico -inevitável e mesmo conveniente no historiador no seu lugar preciso-inunda os diversos niveis da lectura histórica e provoca interpretacións anacrónicas. Outro exemplo: vese no sistema político dos Reis Católicos unha "dimensión confederal y autonomista", flagrante extrapolación dun determinado programa político actual.

O traballo que paso a glosar foi publicado na revista *Manuscritos* no número correspondente a xaneiro de 1994 (ps. 245-266), baixo o significativo título -ben prosaico desde logo- de "Mitos da historiografía gallegista", no que xa de entrada se conteñen varias falsificacións semánticas (quitando a preposición e o artigo). Non é lícito falar de *historiografía gallegista*, xa que nin houbo unha escola histórica con tal orientación nin existe metodoloxía específica que o xustifique. Os historiadores do s. XIX estaban irremediables (con múltiples matices) na corrente *nacionalista* que daquela dominaba en toda Europa, polo que en absoluto se pode ver niso o rasgo específico dun grupo determinado de intelectuais galegos. Daquela ninguén fixo Historia más que eles, como ninguén fixo poesía más que os escritores do Rexurdimento. Por outra parte os seus productos só poden ser considerados en función do seu nivel de científicidade e non co prexuízo das adscripciones políticas, da mesma maneira que o descubrimento dunha vacina depende da súa eficacia e non de quen o faga.

O rigor dos nosos historiadores do século XIX (Murguía, Vicetto e López Ferreiro) está fóra de dúbida e quen non o crea non ten más que asomarse ás súas obras para comprobar unha excelente utilización das fontes. Naturalmente, establece a falar das súas obras *históricas*, porque dedícase a criticarles as novelas (sobre todo *Los*

Portada do primeiro tomo da *Historia de Galicia* dirixida por Manuel Murguía, a quem vemos retratado polo seu fillo Ovidio.

hidalgos de Monforte de Vicetto) constitúe un craso fraude metodolóxico. Exactamente igual que recorrer coa máxima profusión ó *Sempre en Galiza* de Castelao, afirmando que se trata (confusión descomunal acerca do que é cada cosa) do "discurso más elaborado da historia nacionalista de Galicia", cando nin Castelao é un historiador nin o seu libro unha obra de Historia, senón de debate político.

Falta lamentable de seriedade que se fai patente na lingua caracaturesca e nas valoracións de intencions absolutamente gratuitas, métodos propios do mitín ou do panfleto, pero alleos por completo ó que debe ser o discurso histórico. As reminiscencias dalgunha frases son mesmo preocupantes: supónse que os historiadores obxecto das súas críticas escribiron "textos sagrados" (en especial Castelao, autor da "Biblia del galleguismo"), nos que lanzaban "anátoma" contra os "satanizados" Reis Católicos, e aprecia neles "indudables orígenes judeo-cristianos". En cambio o autor opina que Xelmírez é digno de ser considerado un "martir gallegista", en tanto que os Reis Católicos (polos que demostra unha querencia especial, pois por algo son os creadores -como todos sabemos desde *parvulitos* de España) representan unha "monarquía deseosa de intervenir en Galicia en olor de multitud con las banderas de la paz, la justicia y la seguridad". O discurso tráenos vellas lembranzas e vale para xustificar calquera réxime político. A todo isto el non deixa de criticar o "tono laudatorio" dos escritores gallegistas.

Como marca de orixe e para darlle más sabor ó texto de vez en cando deixanxe filtrar un par de palabras con sabor enxebre, deste simpático tono: "los irmáns como una gran desfeita" ou "el posterior asoballamiento de Galicia". Rancio, rancio!

Na mesma liña de envilecemento do discurso histórico insfrese a idea simplista que o autor ten acerca das supostas preocupacións do nacionalismo, ó que cre frustrado pola inexistencia dunha tradición de enfrentamento con Castela e saloucando porque "¡al menos hubiese ocurrido en el pasado!" Princípio e conclusión extraídos da súa propia imaxinación, nos que

demostran a pobreza non xa da reflexión histórica, senón tamén política.

Pertrechado con semellante bagaxe intelectual dedica uns cantos párrafos a poñer ó descuberto os mitos gallegistas, de entre os que escolle aqueles que lle parecen más significativos: o celtismo, o Monte Medulio, Prisciliano, os suevos, o mesmísimo Santiago, o arcebispo Xelmírez, o nacemento de Portugal ("la oportunidad perdida de Galicia"), os irmáns, Pardo de Cela, os Reis Católicos, a Guerra da Independencia e os Mártires de Carral. Un repaso completo: ¡toda a nosa Historia construída a base de mitos!

Sobre algúns deles hai pouquísmo que dicir: o caso é que do Monte Medulio sabemos o que nos transmitiron os autores clásicos (que puideron equivocarse ou mentir, claro), e existe un magnífico e cómodo libro que recolle iso e moito máis (*Galicia nos textos clásicos*, de A. M. Romero e X. M. Pose); da trascendencia de Prisciliano xa se teñen feito eco (con interpretacións diferentes pero coincidentes todos no que a isto se refire) desde

Menéndez Pidal ata un recente ciclo de conferencias celebrado en Vigo a finais do pasado ano (coa intervención de figuras solvientes), pasando pola obra eruditísima de H. Chadwick; a trascendencia do fenómeno xacobeo na historia de Galicia e na propia conformación de Europa (susceptible dunha lectura ben actual e democrática, como *conciencia libre de nacións*) é difícil que poída ser esaxerada; a sublevación de Solís e os seus compañeiros (da que Barreiro Fernández puxo ó descuberto os variados elementos integrantes) produciuse efectivamente en 1846 e resulta tristemente sarcástico que o autor critique o "fatalismo" dos historiadores á hora de enxúzalo, porque non vexo eu que optimismo cabe ante os doce fusilamientos sumarísimos.

Certos temas precisan discussións más pausadas. Xelmírez é unha personalidade forte que admite interpretacións diverxentes en función da perspectiva adoptada, e toda valoración é lexística (se dispón de apoio sólida). O mesmo acontece co nacemento do Reino de Portugal; en ambos casos non debemos perder nunca de vista que se producieron no século XII, polo que todos os nosos referentes (como o da propia *independencia*, o significado do *Estado*, o papel dos protagonistas individuais e sociais, etc.) teñen que ser cuidadosamente relativizados. En canto á opinión negativa que Castelao tiña respecto ó desenlace da mal chamada Guerra da Independencia, é outra mostra da súa aguda intuición, pois con ela triunfou o máis retrógrado conservadurismo do Antigo Réxime con certos retoques procedentes das novas ideas administrativas que pouco despois impórá plenamente o Estado Liberal, de tan nocivos efectos para Galicia.

Pero a nosa intención é reflexionar máis formulariamente no debate suscitado acerca do celtismo, na significación do período suevo e no derradeiro tercio do século XV, nunha secuencia marcada polos irmáns, a figura do mariscal Pardo de Cela e o advento do Estado dos Reis Católicos. Será na seguinte entrega.♦

Teatro
de Sombras
para educar
para a Paz

Propoñen
actividades nas
escolas e na rua

O 30 de Xaneiro celébrase o Dia Mundial da Paz, con moitas propostas para a rua e os coléxios. A más orixinal chega da colaboración do Seminario Permanente de Educación para a Paz e o Coléxio das Somozas: un teatro de sombras.

No coléxio das Somozas naceu hai dous anos unha experiencia didáctica que da man do Seminario de Educación para a Paz, pode extenderse a moitos coléxios do país. Trátase dun Teatro de Sombras, de fácil realización nas escolas, que permite a participación de todos os rapaces e un gasto mínimo. Acompañase a carpeta recién editada con duas obras pensadas para o dia que se comemora por Agustín Fernández Paz e Calo Iglesias (*Desde o corazón do bosque* e *Entangarañados*), e propónse a representación nas aulas e nos centros.

A proposta deste Seminario compónse suxerindo o envío de postais a Jacques Chirac, presidente francés, protestando contra os ensaios nucleares, acompañada de cartas ou debuxos feitos polos alumnos/as. Tamén imprimieron un cartel comemorativo para adornar o coléxio o 30 de Xaneiro.

O teatro de Sombras é un espectáculo de grande beleza plástica nacido na China e que chegou a Occidente a medio da cultura islámica tendo un grande desenvolvemento nos séculos XVIII e XIX. A adaptación francesa serviu de exemplo, tempo despois, ao teatro do café *Els catre gats* de Barcelona. A xente do coléxio das Somozas, ademáis de duas obras a representar, fornece unha serie de modelos de siluetas, unha explicación da maneira de construirlas e os esquemas de representación.

A carpeta con todos os materiais pódese pedir ao teléfono/fax (986) 410402.♦

M.S.I.O.

Berrogüeto

‘A música tradicional é a más exportábel que temos’

■ XOAN M. ESTÉVEZ

Segundo todos os indicios, mil novecentos noventa e seis será, na música *folk* galega, o ano de “Berrogüeto”, xa que na iminente primavera gravarán seu primeiro disco, e a bon seguro confirmarán en directo a sua veterania, froito dunha longa andaina, na que os seus seis componentes participaron de diversas experiencias, con nome próprio dentro da nosa música.

Máis a mociñade dos integrantes, “Berrogüeto” xorde coa madurez que lle dá unha ampla nómina de grupos, antesala do actual: *Armequín*, *Fia na Roca*, e sobre todo, para o afeizado, a actual formación é consecuencia da desaparición, o pasado ano, de *Matto Congrio*. Por iso, a primeira pregunta que xorde cos integrantes do novo grupo é a súa suposta heranza daqueloutra formación.

“Hai unha heranza, en tanto e tanto estamos tres persoas que xa estábamos en “Matto Congrio”; iso maniféstase no conceito lúdico do espectáculo, na forma espontánea de comunicarse co público. A diferençia co anterior grupo pode ser a non búsquedas comerciais da música, xa que procuramos uns arranxos coidados, con certa elaboración”.

Actualmente, vários músicos do grupo simultanean a formación con outras experiencias, como os mentados “Fia na Roca” ou Uxía, razón pola cal falamos agora da dificultade engadida a tanta polivaléncia.

“É difícil concentrarse en duas cousas á vez. No caso de “Berrogüeto”, é un grupo novo, ainda

que nos coñecemos de tempo, tocamos poucas veces xuntos, e eso require un tempo de compenetração. Mália que todos estamos metidos no mesmo campo, no *folk*, temos connotacións distintas; daquela, veste na tesitura de cómo sacar cousas distintas de ti mesmo. Cada grupo no que estás ten unha personalidade diferente, un tratamento distinto, e eso é bon porque te enriquece moito. Se contemplas o panorama, resulta que hai quince músicos en total —máis ou menos—, participando en todo canto se coce por aquí. Nun País coma Galiza, tan dado a capelas, minifundios e individualismos, a xente está moi pouco afeita a ter ese grao de compromiso con outras iniciativas, que nun principio non parten dun mesmo”.

A primavera do ano ‘95 foi o punto de partida deste grupo. Agora, máis reconñecer que foi unha xeira “de rodaxe”, contemplan un pasado recente alentador.

“Foi arriscada a nosa presenza no “Cidade Vella”, en Santiago, pero pensamos que a actuación foi máis positiva que negativa. No “Intercéltico” de Moaña, soamos mellor, pero deu a impresión de que fixemos un concerto máis frio, xa que tocar nun campo de fútbol, imenso... dá a sensación de que hai menos xente da que realmente está. Era un panorama un tanto desolador”.

Pasados vinte anos desde comenzaron a xermolar os primeiros síntomas do actual e esplendoroso panorama *folk* galego, cabe pensar que os novos músicos contemplan unha realidade artística moi más normalizada, verba das posibilidades reais para dar a coñecer o seu traballo, que a daqueles precursores, pioneiros de algo con dubidoso futuro.

“Na Galiza dispomos de moi boa materia prima —por exemplo, grupos de *rock* moi exportábeis—, pero falla a infraestrutura; promotores, casas discográficas, industria en definitiva, como a que hai en Catalunya ou Euskadi. Aíqui, a xente funciona, ou ben polas sub-

vencions, ou polo seu propio grao de compromiso. Pretender adicarse profesionalmente a isto é unha auténtica aventura”.

O grupo basea o seu repertorio en temas tradicionais, de cancioneiros e más de autor, nomeadamente Anxo Pintos, músico criativo e cunha enorme capacidade de comunicación sobre o palco. El é un dos interlocutores na conversa, amais de Santiago Cribreiro, Kiko Comesña e Isaac Palacín. Varios deles coincidiron na experiencia histórica, de gravación do disco de Instrumentos Tradicionais, protagonizada polo Grupo Didáctico da Universidade Popular de Vigo, verdadeiro laboratorio do actual panorama *folk* galego.

“Daquela xeira herdamos a nosa querencia polos instrumentos tradicionais, a pesares da nosa liña anovadora. O grupo sempre ten moi en conta onde coloca determinados instrumentos: gaita, zanfona e mesmo acordeón”.

Músicos en democracia interna

A harmonia, non só na música, senón tamén na propia convivencia humana. Acaso hai diferençia algúns entre ambas facianas da relación artística? O grupo galego parece telo claro: son importantes na medida en que o é o colectivo.

“Non cuestionamos iso do liderazgo; é unha cousa moi plástica e normalmente moi falsa. Para que haxa un líder, debe haber unha persoa que sobresaia moi, e os demás esteñan de acordo. En tanto á composición, calquera pode aportar un determinado tema, pero ao seren os arranxos colectivos, xa son do grupo”.

Neste momento, “Berrogüeto” debátense entre tres posibilidades de edición discográfica, xa que outras tantas casas están interesadas na súa música.

“Se hai algo exportábel de Galiza hoxe en día, é aquello que entronca coa nosa música tradicional, cos nosos sinais de identidade. O *rock* e

mailo *pop*, mália teren certo registo próprio, é menos doado de exportar a mercados exteriores. De todas formas, as casas discográficas comenzañ a decatarse de que Irlanda é vendible, Portugal tamén... o mesmo que a música finesa, sueca...”

Pero esta consideración tan optimista, contrasta coa realidade dos meios de comunicación audiovisuais; por exemplo, na rádio apenas se escucha música *folk*. Comentollo ós músicos presentes, e responde o más falangueiro deles, Anxo Pintos.

“Estamos a falar desa inmensa minoría, que non adoita aceptar o que lle venden as rádio-fórmulas. Falamos dun mercado potencial, a cada más amplio, chámese música étnica, con raíces ou como seña. Estás a producir unha sorte de desregulación do mercado, e iso pode ser aproveitado para que certa música teña auxe”.

Falando, sae a colación o inevitábel instrumento, a gaita, e con ela a polémica liorta dialéctica, que confrontou recentemente a “puristas” con “imperialistas”.

“Gostaría de estar á marxe dessa guerra —comenta A. Pintos—, pero non puiden estar de todo, desgraciadamente. Personalmente, son afiliado á Asociación de Gaiteros, e estiven presente na reunión na que

se tratou da expulsión de tres membros de esa Asociación, polo feito de estaren de xurados nese concurso patrocinado pola Xunta. Pareceume lamentábel o tinglado que se artellou con esa xente; entre outras cousas porque son músicos que sempre tiveron unha traxectoria impecábel, e amais estaban ali a título individual, non como representantes da Asociación”.

A xente
funciona polas
subvencións,
ou polo seu
próprio grao de
compromiso.
Tomar isto
coma profesión
é unha
auténtica
aventura”

Outra das características dos músicos do grupo é o seu vínculo cos conservatórios; nas suas aulas formáronse varios dos componentes, mália que actualmente manténen unha certa discrepancia a respecto da sua validez.

“E útil para a tua formación técnica —di S. Cribreiro—. Tal como están prantexados hoxe en dia, non penso que nos conservatórios se aprenda música, tal como está concebido o ensino actualmente. Podes facerte como intérprete, executante, pero un músico de verdade non aprendes a selo nun conservatorio”.

“Dun tempo a esta parte —tercia A. Pintos—, comeza a valorarse neles a música tradicional; en concreto, o Conservatorio de Vigo ten intención de organizar un curso de zanfona. Iso é un avance a cando se decía nel que a gaita debería estar fóra das suas aulas, xa que era considerado un instrumento limitado e rural”.

DIA DE CASTELAO

30 DE XANEIRO
A CORUÑA
DOMINGO DIA 28 DE XANEIRO

● HOMENAXE E OFERENDA FLORAL ●

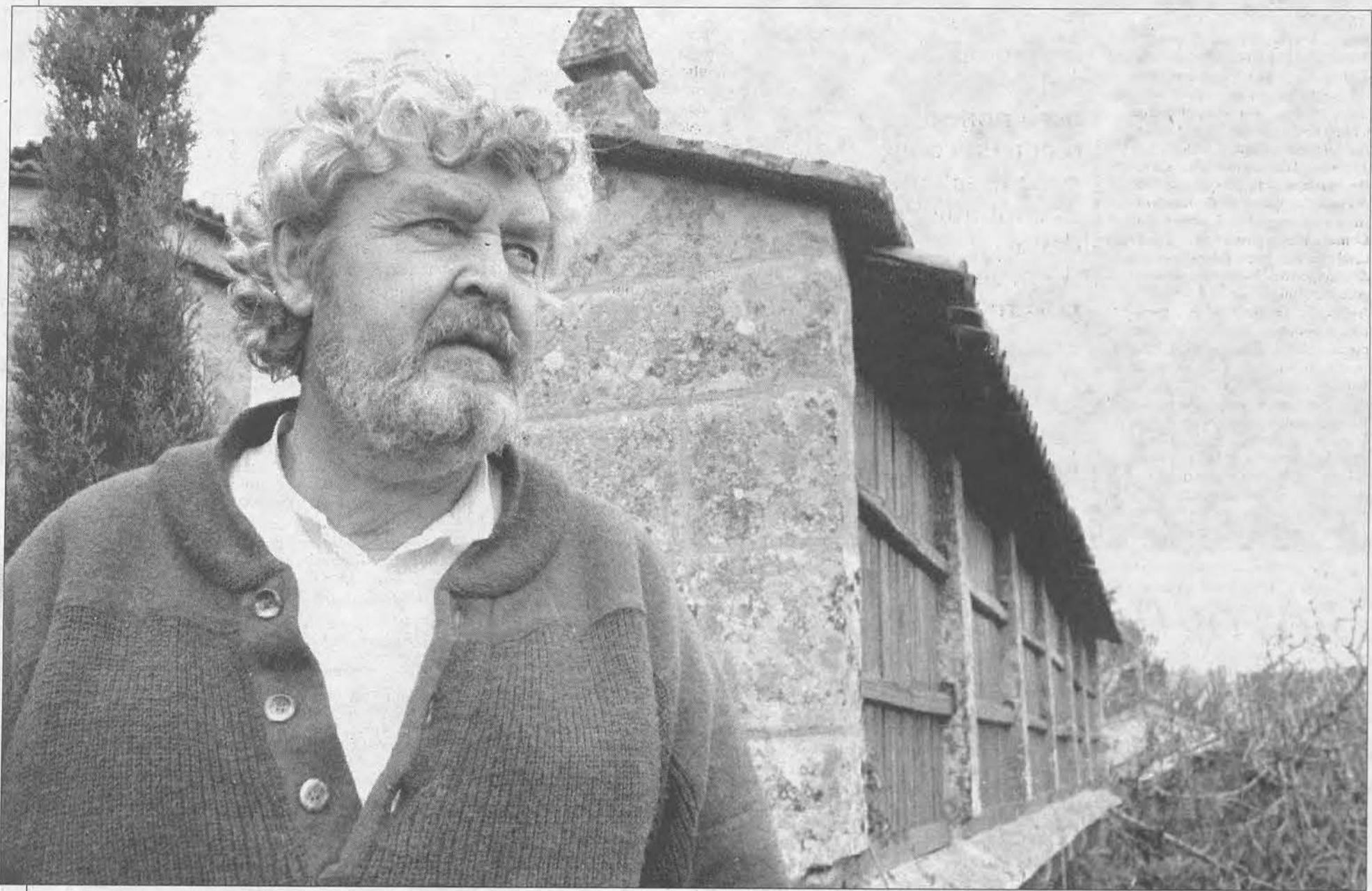
Ás 7 da tarde perante o busto de Castelao nos xardíns de Méndez Núñez

● FESTA ●

Ás 8 do serán. no pub Alfama
(rua do orzán) con pinchos gratis e
cañas a 150 ptas.

AGRUPACIÓN
CULTURAL
O FACHO

ANXO IGLESIAS

Reedítase *O atraso económico da Galiza*, un clásico do ensaio galego

Xosé M. Beiras

‘A este país estano sometendo ao xogo de marear a perdiz’

“É o libro máis decisivo dende 1950 pra acó na formación do pensamento político e económico de Galicia”, escrebia Victor F. Freixanes na *Hoja del Lunes de Vigo* en 1981, recén saída do prelo a segunda edición da obra. Segunda que, en realidade, era a terceira pois, como lembra Beiras, a primeira edición esgotouse de seguida e houbo que facer unha inmediata reimpressão sen dar conta dela á censura que xa tivera retida a primeira durante un ano e agora podia alarmarse visto o seu éxito. “Mesmo fora do noso país —sinala Freixanes— como sucedera co *Regionalismo* de

■ MANUEL VEIGA

En 1972, xusto antes da crise do 73, a ciencia económica ortodoxa e académica estaba a dar, segundo vostede, “un espectáculo de desconcerto e impotencia para interpretar a situación”. É trasladabel a hoxe esa opinión?

O desconcerto non é tanto como naqueles anos nos que inventaban palabras como *estanflación* para describir fenómenos que a ciencia económica oficial non admitía, tal era a existencia ao mesmo tempo de estancamiento e de inflación. Pero seguén sen recoñecer que a realidade é cando menos tan obstinada como os autores das teorías interpretativas que serven de base ás actuais políticas económicas. Para mim o paradigma keynesiá,

coas postas a punto necesarias, segue a ser valedero e xa non falo doutras teorías heterodoxas, seña a marxista ou calisquer outra. Keynes non serve, con todo, para dar soluciones aos problemas que ten hoxe o planeta. A nivel mundial a realidade hai que analisala dentro de ecosistemas. Polo tanto, os sistemas económicos forman parte deses ecosistemas e por iso deben ser modelos abertos, subconxuntos dentro dunha problemática maior, como, por exemplo, a da super-povoación. Son moi interesantes, neste sentido, as teorías do norteamericano Hermann Daly que traballa no Banco Mundial e aproveita as suas investigacións para desenvolver unha teoría alternativa. No tocante á economía galega, segue a ser subdesenvolvida e periférica como eu

analisaia hai vinte anos. O desaxuste entre os paradigmas académicos e a realidade continua, polo tanto, vixente. Cos parámetros da ciencia económica convencional, Galiza nen é analizable, nen ten solucións. Por outra parte, as medidas keynesiás tampouco se están a aplicar no noso contexto.

Hoxe Galiza está mellor dotada de estadísticas e a realidade é mellor coñecida que hai vinte anos.

Públicanse máis estadísticas, máis o dia e mellor desglosadas. Antes Galiza non existía como referencia. Había só dados provinciais e estatais. Pero no tocante a análise que se fai dos dados, non respecto á interpretación, senón á información que se extrae deles, nese aspecto apenas avanzamos. Tiven

Brañas, provocou unha atención especial”. O peso da obra foi tan notorio que deu pe a edición de outro libro anos despois: *O atraso e nós*, con artigos de vários dos discípulos, colaboradores e mesmo discrepantes da obra de Beiras. Agora, da man da editorial *Laiovenzo*, ve a luz outravolta este ensaio, preñado de notas que completan o necesariamente eludido naquela ocasión, poñen ao dia e ás veces corixen o texto orixinal. Por desgracia para o país, a obra resistiu ben o paso sobre ela destes vintecatro anos. *O atraso*, como di o autor, “non é actualizable”, pero é persistente.

que reelaborar eu mesmo, por exemplo, os poucos dados que utilicei para as notas desta reedición do *Atraso*. Pero ademais, unha cousa é que existan os dados e outra que se utilicen. De facelo saltarian os conflitos dentro dos proprios órganos do poder. Ademais, como decía no prólogo á edición do 81, non fai falta moita ciencia para saber o que está pasando. Non é cuestión de dados, porque os nosos son problemas nucleares.

Dedica un epígrafe aos “atranços institucionais”. Hai quien di que os nacionalistas falan do Estado coma se fose un demo per verso que lexista para amolar aos galegos.

Eses atranços institucionais son, cada vez de forma más clara,

unha das chaves do atraso. A clave está nas instancias políticas. Porque elas non operan en función das necesidades internas de Galiza, nem sequera vistas desde unha clase determinada. Tal como se comporta o aparato autonómico, vese que o problema está nas razões de Estado. As necesidades de Galiza entran, moitas veces, en colisión cos intereses do Estado. Ese é un fenómeno obxectivo. Non se trata logo de que o Estado seña un demo con cornos.

A mundialización non é tal

Dise, sen embargo, que a economía galega deber ser más aberta e que cómpre deixar actuar ao mercado.

Pero se o problema desta economía é que sempre foi moi aberta! Teño dito que Galiza é como unha célula sen membrana ou seña unha ameba, a unidade viva máis primaria. Cando se decia *Galiza sen fronteiras* estabase a plantear o problema ao revés. O que compre é un aparello xurídico político que sirva de defensa. Iso que se di de *mundialización da economía* é unha cofia! O mercado internacional existe desde mesmo antes do predominio do capitalismo. Pensemos nos impérios coloniais, nas compañías de Indias, etc. Os procesos de integración económica que se están a dar, como a Unión Europea, Mercosur en América Latina, o TLC entre os Estados Unidos, México e Canadá, etc., non son más que respuestas institucionais a procesos previos de trasnacionalización. Cando as grandes empresas traballan pasando por riba das fronteiras dos Estados, estes síntese obligados a realizar un axuste institucional. A estratéxia do Estado español, por exemplo, deixa de vir marcada polas necesidades e o mercado interno e pasa a depender das cadeas de empresas transnacionais. Prescindé así das ventaxas comparativas tradicionais. Cando se observa quen resulta beneficiado pola UE vese que son os sectores que xa funcionaban a nivel europeo. Cando se di que medran as exportacións de Galiza, hai que ter en conta que se está a falar das de Aluminio-Alumínio de San Cibrao e de Citroën. O simple traspase de produtos *inputs* entre distintas factorías dunha mesma empresa transnacional non é comercio internacional, nem tan apenas nada que ver coa economía galega. As nosas ventaxas comparativas, as nosas posibilidades especializadas, como por exemplo a da pesca, acaban por ser anuladas porque dependen desa montaxe internacional.

Cando escribiu o *Atraso* en Latinoamérica os economistas da *Cepal* falaban tamén de dependencia. Sen embargo, agora eses mesmos países mudaron o berrido de *ianquis voltade a casa polo reclamo de investimentos internacionais*.

Isto ocorre na instancia política. Acabo de estar na Arxentina e non hai más que falar coa xente para comprobar o desastre no que se encontra o país. En cambio o poder de Menem está consolidado, polo menos en principio, porque hai que ver o que pasa dentro dun tempo. Para iso se deron os golpes militares e se puxo fin ás dinámicas proprias. Os gobiernos de agora están ao servizo das metrópolis que os impuxeron.

Eu non digo que non veñan investimentos exteriores, pero antes pergunto porque se inviste fora a metade do aforro galego. Se aquí non hai condicións de desenvolvemento, nem medidas institucionais, que manteñan e motiven o aforro próprio que razón vai ter o exterior para vir.

O inimigo exterior

Nas notas que agora engadiu ao texto orixinal obsérvase que mantén conceitos como o de dependencia ou colonialismo e mesmo a análise marxista aparece de forma máis nídia, toda vez que o texto orixinal forá escrito para pasar a censura. Poucas persoas seguen fideis, sen embargo, a esas teses. Cada vez fálase máis de que a solución é endóxena e menos de que o inimigo está fora.

Non son amigo de usar coartadas que eximan ao povo galego das

'Hai moitas estadísticas, pero non se teñen en conta porque saltarian as contradicións dentro do propio goberno'

'Os astelieiros tampouco eran terceiromundistas e acabaron decapitados'

'Non é que o Estado seña un demo con cornos, senón que as necesidades de Galiza entran en contradición moitas veces cos intereses do Estado'

'Os procesos de integración económica, como a UE, non son más que respuestas institucionais a procesos previos de transnacionalización entre as grandes empresas'

sus responsabilidades. Pero se me perguntan que tipo de causas preponderan na nosa situación actual, digo que as exóxenas. O noso proceso de acumulación, o motor que necesitamos para crecer, está inserido nun conxunto máis grande e os resorzes básicos que moven ese conxunto están fora de aquí. Que existen eivas na clase empresarial e vicios de funcionamento na nosa sociedade? Por suposto. Pero, ainda que iso mudase, non rompería por si só engranaxe exterior do que dependemos.

O Grupo Zara é un exemplo de que desde Galiza se pode competir cando se actua correctamente?

Paréceme ben, pero vamos ver canto dura, porque aquí fenómenos efímeros houbo moitos. No *Atraso* sinalei o caso do Banco do Noroeste, pero poñía en dúbida o seu futuro e velázquez que desapareceu aos poucos anos. Antes de *Zara-Inditex* era o boom da moda galega que logo sofreu una reconversión brutal na que naufragaron moitas das empresas. Ademais os fenómenos episódicos que só atinxen a unha parte dun sector produtivo non son suficientes. Iso non provoca interactividade con outros sectores. De pouco serven os casos exemplares de unha ou duas empresas, se o resto do sector está atomizado e subdesenvolvido.

Até agora decíase que os países atrasados eran os que tiñan máis reducido o seu sector primario e industrial e moi desenvolvidos os servizos. Agora, os economistas lúdicos, como Arghiri Emmanuel, dicen que un país atrasado é aquel que ten a sua agricultura e a sua industria máis atrasadas que a agricultura e a industria dun país desenvolvido.

Os astelieiros non eran terceiromundistas e, sen embargo, foron decapitados. Cando temos un sector atrasado din que non é competitivo, e cando temos un adiantado din que non serve porque está sobredimensionado.

Os fetiches de agora

En 1972 o desenvolvemento centríase, segundo os criterios oficiais, na concentración parcelaria, a especialización láctea, as vias de acceso a Galiza e os polos industriais. A concentración parcelaria, lembra vostede nesta nova edición do *Atraso*, fundiu miles de millóns e ainda non rematou hoxe, o demais...

Fixéronnos a rebaixa en todo. Cando o sector agrario se especializou, como lle ordenaran, decapitárono tamén. Cando se remataron as vias de acceso xa ficaran obsoletas e hoxe vivimos a historia repetida. Daquela parecía que delas dependía todo e agora seica depende das autovías. Pero ninguén se acorda do ferrocarril, nem do transporte marítimo que hoxe é prioritario en Europa e aí non somos periféricos. A este país estiamo sometendo sistemáticamente ao xogo de marear a perdiz. Á hora da verdade resulta que todo iso eran operacións de distracción. As autovías están ben, pero de que nos valen se non temos produtos que exportar? Para que serviron os ferrocarrils nos países colonizados? Pois para esgotar as suas materias primas, non para desenvolverlos. Daquela coma hoxe estánse a utilizar fetiches e xa sabemos para que serven.

Con todo, hai vellos galegos nas aldeas que tiñan chan de terra na casa e hoxe posuen televisión. Por outra parte, vostede aponta que crecemento non sempre significa desenrollo.

O crecemento mídese en termos de renta per-capita. Cando hai un estancamiento demográfico pode reducirse o crecemento pero aumentar a renta per-capita. Ademais o crecemento fai referencia á cantidade e o desenrollo á calidade. Pero despois hai que ter en conta o tempo histórico. Só faltaria que en Galiza estivessemos como en 1910, pero hai que ver o que evolucionou Europa daquela a hoxe. A nosa distancia relativa a respectos dos países europeos aumentou ou diminuiu? Iso é o que hai que mirar.

Vostede estudou o caso de Dinamarca que era un país tan ou más atrasado que Galiza no cambio de século.

Si, até 1919. Pero, compre non esquecer que a economía debe estar ao servizo das persoas e non ao revés. Pode haber avances en magnitudes macroeconómicas representables e, sen embargo, producirse unha regresión na calidade de vida. Non se pode deixar que a economía se convierta nunha teoxia e menos nunha teoxia de despois de Trento.

No *Atraso* fala da frustración do empresariado galego. É moi crítico con el.

E sigo sendo. De pouco vale a existencia obxectiva dunha clase social se non ten conciencia de tal. É que está inerte. En tanto o empresariado galego segue alienado mal pode actuar nem como empresariado, nem como galego. Asume pautas de comportamento exterior que o están a esmagar. No povo galego e até o dia de hoxe sempre tiveron máis conciencia nacional as clases de abaixo que as de arriba. Mentre iso sexa así, a sociedade estará do revés, porque as clases dominantes sempre explotaron ao povo, pero como clase dirigente tiñan un proxecto claro de por onde querían ir. Se non asumen ese papel convirténdose en parásitas e nun freo para o desenvolvemento. Aquí dase a paradoxa de que ten máis conciencia nacional un sindicato obreiro que unha organización de empresarios. ♦

'Hai muito libro de economía que é unha trapallada'

As mobilizacións do 72 influiron en vostede para escrever o *Atraso*.

Foron o detonante. No primeiro semestre dese ano fixéremos cargo provisoriamente do decanato, por estar de viaxe Suárez Llanos. A situación de mobilizacións que se viviu na universidade e no mundo obreiro foi algo que me galvanizou e fixo que me puxese a escribir.

Cando escribe de economía nótasele unha vontade de estilo. Fago esta mención porque moita xente di que non le libros de economía porque son aburridos, están mal escritos.

Eu conviví coa xeneración da chamada *nova narrativa galega*. Tiña vocación de escriber ben, ainda que non me dedicase á literatura. Despois está a vontade de comunicación co leitor. Lamentablemente en economía hai moita trapallada...

Reférese ao estilo ou ao contido?

Ambas cousas adoitan ir unidas. Hai poucos bons libros de economía que non estean ben escritos, que non teñan estilo. Keynes escribia ben e Shumpeter ou calquera dos grandes. A profesión foi mudando e hoxe non abundan os economistas cultos. Iso resulta terrible, non xa pola lexibilidade, senón porque sen esa inquietud é difícil elaborar un traballo serio. A formación é o que permite coñecer elementos básicos e imprescindibles para un economista.

Como se compaxina o rigor coa divulgación?

Asi como non creo na arte pola arte, tampouco fio da ciencia pola ciencia, cando menos nas ciencias sociais. As ciencias aplicadas teñen que estar ao servizo de algo que é a transformación da sociedade. As ciencias sociais teñen, por definición, como protagonista á xente. Quizá algúen que escriba sobre econometría pode estar satisfeita con que a sua obra se difunda nun círculo de iniciados. Despois está a miña vocación pola docencia. Por desgracia hai demasiados docentes que non comunican nada, porque non les gusta. Poden ser mesmo bons investigadores, pero que carecen de interés por transmitir ese coñecemento aos seus alumnos. ♦

'O simple traspase de produtos entre as distintas factorías de Citroën ten pouco que ver con Galiza e co seu volume real de exportación'

'Antes de pedir investimentos exteriores habería que facer que o aforro galego se quedase aquí'

'O de Zara-Inditex veremos canto dura porque aqui fenómenos efímeros houbo moitos'

Convocatórias

Formación para mestres

A Asociación Sócio-Pedagóxica Galega organiza coa colaboración da CIG-Ensino uns cursos de formación dirixidos a profesionais da educación. Na Coruña xa comezaron os oba- doiros de *Comentario de texto: filolóxicos, lingüísticos e literarios*, un adicado á Plástica, e outro titulado *Conezo cancións de transmisión oral*. Tamén na Coruña os días 14, 15 e 16 de Marzo celebran as *IV Xornadas de Educación Especial*. En Lugo teñen preparado un curso de *Realización de storyboards: o boceto gráfico nos medios audiovisuais*. En Vigo comenzais duas aulas na última semana de Febreiro: *A danza tradicional na escola e a Aula de cantos populares*. En Redondela está aberta a inscripción para o curso de animación á leitura *Cantos contos contas ti*, que dará comezo en Marzo. Tamén hai oferta en Tui *A didáctica das ciencias sociais na ESO* (na última semana de Febreiro e no mes de Marzo), na Guarda *A actividade teatral no currículum escolar, Santiago Comentário de textos literarios*, e en Ferrol onde están a preparar o programa. Para maior información chamar aos teléfonos: (981) 27 82 50 na Coruña, (982) 36 30 09 en Lugo, (986) 26 26 89 para Vigo, Tui e A Guarda, e (981) 35 87 50 en Ferrol.

Prémio de narracións breves

Antonio Machado

A Fundación dos Ferrocarrís Españoles, coa fin de manter viva a creación literaria referida ao tren convoca o XX Prémio de Narracións Breves Antonio Machado, aberto a todos os que desexen participar cunha ou varias obras escritas en galego, euskera, catalán ou castellano. Os traballos teñen que respetar unha extensión máxima de 10 folios mecanografados a dobre espazo por unha soa face. Para participar hai que enviar o texto por duplicado e xunto cos dados persoais, antes do 16 de Febreiro de 1996, á Fundación dos Ferrocarrilles Españoles: Santa Isabel, 44. 28012 Madrid. Hai tres prémios: 1º de 1.000.000 pta., 2º de 400.000 pta. e 3º de 50.000 pta. Maior información no (91) 527 79 94.

Prémio de narracións xuvenis

A Biblioteca Nova 33 co patrocinio da Fundación Caixa Galicia convoca o IX Prémio de Narracións Xuvenis Rua Nova, dotado con dous primeiros prémios de 250.000 pta. O concurso está aberto a todos os xoves que non teñan feitos os 18 anos o dia 1 de Abril de 1996, e apresenten traballos (por cadruplicado e cos dados persoais: nome, enderezo, teléfono e fotocopia do DNI ou do libro de familia) dunha extensión mínima de 25 e máxima de 125 folios mecanografados a dobre espazo. Hai que entregar antes do 1 de Marzo de 1996 na Biblioteca Nova 33 (Rua

Nova, 33-2º. 15705 Santiago. Apartado de Correos 637. 15780 Santiago), ou en calquier das oficinas de Obras sociais de Caixa Galicia na Coruña, Lugo, Ourense, Pontevedra, Vigo, Ferrol e Santiago. Cada un dos dous primeiros prémios constará dunha dotación de 250.000 pta. e a publicación do texto. Tamén hai establecidos dous accesits que conxelan a publicación do texto.

Prémio de teatro viquingo

O Concello de Catoira convoca un prémio de teatro afeizado coa intención de elevar a obra para representar nas Torres do Oeste os días 26, 27 e 28 de Xullo, e 1, 2 e 3 de Agosto. A peza será interpretada por actores e actrices afeizadas de Catoira, baixo a dirección do propio autor que tamén ha de ser responsable da montaxe e o vestuario. Os orixinais han de chegar baixo plica, mecanografados e por quinquiplicado antes do 30 de Marzo ao Concello de Catoira. Rua do Concello 6. 36612 Catoira. Pontevedra. O prémio ascende a 800.000 pta. que serán entregadas en duas metades. Maior información no próprio Concello de Catoira: (986) 54 60 14.

Certame de contos

O Concello de Pontedeume convoca un concurso de contos dirixido a estudiantes de bacharelato, COU e formación profissional. Os participantes poden apresentar cantos contos quixer, cunha extensión entre os 4 e 6 folios mecanografados a dobre espazo e por unha cara, en man ou por correo certificado, antes do 22 de Marzo e baixo plica no Rexisto Xeral do Concello de Pontedeume: Rua Real 17. 15600 Pontedeume. A Coruña. O concello establece tres prémios: 50.000, 20.000 e 15.000 pta. Maior información nos teléfonos: (981) 43 30 54 (que corresponde ao servizo de normalización lingüística do concello), e no 43 25 98 (Biblioteca Municipal).

Concurso de escultura

A Universidade de Málaga convoca o IX Concurso de Escultura Suso de Marcos, aberto a todos os que apresenten unha obra (tema libre, pero cun tamaño comprendido entre os 50 e os 130 cm), entre o 23 e o 29 de Febreiro de 1996 na sede central de Unicaja: Avenida de Andalucía, 10 y 12. Malaga. O traballo ten que vir acompañado dos datos persoais, unha ficha técnica, un breve comentario (non máis de dez liñas mecanografadas) e unha curricula. O prémio, 400.000 pta., farase público o 1 de Marzo. Para maior información chamar ao (95) 213 11 25.

Teatro

Zeppelin Nº 7

Matarile Teatro ainda fai dous ensaios abertos ao público, o 26 de Xaneiro e o 2 de Febreiro, da obra Zeppelin Nº 7 na sala Galán de Santiago. A estrea é na mesma sala os días 7, 8, 9 e

Prémio literario Ánxel Fole

A Fundación Caixa Galicia e o xornal El Progreso convocan a décima edición do certame Ánxel Fole (prémio único de 1.000.000 pta.), desta volta dedicado á figura e obra de Aureliano José Pereira da Riva. Os traballos han de ser inéditos cunha extensión máxima de 100 folios mecanografados a dobre espazo por unha soa cara. A entrega ten que ser por cuadriplicado e baixo plica antes do 31 de Marzo de 1996 en calquier departamento de Obra social da Caixa Galicia. O teléfono en Lugo é: (982) 22 40 12.

Certame

de narracións breves

O concello de Arteixo organiza a quinta edición do certame de narracións breves Manuel Murguia e dótalo con prémio de 350.000 pta. Poden concorrer todos os que o desexen cunha única obra (orixinal e cunha extensión entre os 15 e 30 folios) de temática libre. Os traballos apresentaranse sen remite, por cuadriplicado, mecanografados a dobre espazo, por unha soa cara e baixo plica (título, lema, nome, enderezo, teléfono e curricula). A entrega ten que ser antes do 1 de Marzo de 1996 no Concello de Arteixo (Travesa de Arteixo, 15142 Arteixo), nun sobre que indique: V Certame Manuel Murguia de Narracións Breves. Teléfonos: (981) 60 00 09/60 12 00/60 00 54.

Prémio escolar

10 de Marzo

Convocado pola Fundación 10 de Marzo e aberto a todos os escolares de EXB, BUP e FP en equipas ou individualmente. O tema será O mundo do traballo (condicións laborais, conflitividade, naciementos e desenvolvemento das organizacións sindicais, etc.). Os traballos (entre os 20 e 30 folios mecanografados a dobre espazo) enviaranse antes do 7 de Marzo co nome do centro de ensino, do coordinador e dos alumnos, á Fundación 10 de Marzo: República do Salvador, 15-5º. 15701 Santiago. Hai dous prémios 50.000 pta. para traballos en equipa (cun mínimo de tres persoas), e 25.000 pta. para individuais.

Xadrez e língua rusa

A Asociación Máximo Gorki de solidariedade entre os povos, abriu a matrícula para un novo curso de idioma ruso e outro de xadrez para maiores e nenos que impartirán na sua sede de Vigo. Para máis información chamar ao (986) 22 44 57 de 5 a 9 de Luns a Venres.♦

O escudo de Galiza,
deseñado por Castelao,

Solicita a cantidad
que deseñas ao apartado
1371, 36200 de Vigo.

ENVIA O IMPORTE TOTAL
EN SELOS DE CORREOS

P.V. P. 200 PTA UNIDADE

A NOSA TERRA

10 de Febreiro ás 10 da noite.

A historia de Lili B.
Arre Produccións interpreta A historia de Lili B., o Sábado 27 ás 11 da noite no Café do Real en Moaña.♦

O trinque

Cinema

Pasou efímeramente por algun cine galego, a que para alguns foi a mellor película do ano 1995. **O carteiro**, é unha emotiva recréación sobre a novela de Antonio Skarmeta. O

carteiro de Pablo Neruda. protagonizada por un imenso Massimo Troisi, actor italiano que morreu ás poucas semanas de rematada rodaxe. Hai que mirar nas carteiras porque a maré de cine americano apenas deixá datas libres para o cine con maiúsculas.♦

Anúncios de balde

■ **Alungam-se apartamentos-estudo em Vigo.** Lavadora, soleado, calefaciōn, agua quente, banheira, gastos de comunidade incluidos. 35.000 pta. Na rua Esperanto, 2, 1º D e 2º G. Tfno. (986) 41 51 36.

■ **Limpeza de eidos e montes, repovoacións (frutais, castaneiros, etc), tratamentos silvícolas.** Ozamentos sem compromiso, esperiencia no sector forestal. Chamar de 14 a 15 e de 21 a 23 h. ao (982) 26 69 42.

■ **A Palo Seko.** grupo de punk e hard core forte, teñen novo traballo: *Kaia burra del Henares*. Meiga Alternativa distribuío ao prezo de CD=1.500 pta., LP=1.000 pta., K7=900 pta. Pídeo contra reembolso a: Meiga Alternativa: Apartado 1.386. 15007 A Coruña.

■ **A Confederación Intersindical Galega**, por medio do seu departamento de Migración, organiza un taller de introducción á percusión en Vigo, impartido polo músico brasileiro Sarga. Información en Gregorio Espino 47-baixo. Teléfono (986) 26 30 00.

■ **Véndense sofás de 3 e 2 prazas en bon estado.** Moi baratos. (986) 29 66 44.

■ **Véndese solar para chalet en Vigo.** 7.000.000 pta. Para máis detalles chamar ao (986) 37 06 53.

■ **Vendo proxector de 16 mm. ruso, do trinque.** Chamar ao (986) 22 44 57, de 5 a 9.

■ **Véndese moto Honda Wallardo.** Equipo 64, escape Pollini. Roda moi ben, con seguro. 60.000 pta. Chamar ao (986) 37 06 53.

■ **Arao-Tenda Solidária.** Venda de Ron Liberación (Cuba), café de Costa Rica, chiclete de Bolivia, té de Ceilán e África, nozes da Amazónia, artesanía, roupa e xoguetes de povos do Sul, li-

bretas e bloks de papel reciclado artesano... e moitas cousas más. Todo isto é de comercio alternativo, xusto e solidario. Só traballamos con cooperativas e comunidades indíxenas, pagando aos produtores un prezo digno, asegurándolle un comercio continuado, e desenvolvendo proxectos de melloras sociais e ecológicas. Elduayen, nº 8-Vigo.

■ **Véndense vacas pintas e teixas,** recentemente saneadas. Chamar ás noites ao (982) 33 17 00, e perguntar por Manolo.

■ **Compártese casa grande en Redondela** con teléfono, garaxe, 1.000 m². 20.000 pta. Chamar ao (986) 40 08 35 de 2 a 4,30 da arde.

■ **Vendo chalet de 2 plantas e máis terreno en Asados (Rianxo), ou cambio por piso ou bar-cafeteria en Valladolid ou Salamanca.** Teléfono (923) 26 76 57.

■ **Oportunidade.** Véndese un coche Opel Kadett, vermello, con alarma, peche centralizado, elevávalas eléctricas, con 54.000 km., en moi bon estado. Perguntar por Isabel no (986) 33 67 77.

■ **Tes problemas co alcol?** Podemos te axudar. Informate na Asociación de Alcohólicos Reabilitados do Morrazo. Da ise paso. De 5 a 9 da tarde en Avenida de Concepción Arenal, 130-1º. Moaña.

■ **Precísase zanfona.** Alúgase ou cómprase. Perguntar por Avelino nos teléfonos (981) 56 03 95 e 57 31 93.

■ **Teño varias proxeccións de viaxes e aventuras en diversos países do mundo.** Todas xa proxectadas en clubes, colégios, asociacións, concellos... Económicas. Perguntar por Xabier Ares Japi, no (981) 77 08 88. Betanzos.

■ **Oferécese grupo folk** con equipa de son propia. Tamén estamos a buscar violinista. Chamar ás noites ao (986) 54 80 58.♦

Portugal

Exposiciones

EN ESPOSENDE:
Livro brinquedo, mostra de libros infantis para ler e xogar, até o 30 de Xaneiro na Biblioteca Municipal.

NO PORTO:
Helena Almeida, expón fotografías pintadas dos últimos vinte anos baixo o título *Dramatis persona: variaciones sobre un corpo*. Abre na Fundación de Serralves (07-351-2-618 00 57) até o 28 de Xaneiro.

EN LISBOA:
Greenhouse Display mostra colectiva artellada ao redor da ecología na que participan 23 artistas novos. Aberta até o 8 de Febreiro na Estufa Fria. **Onde mora o Franklin?** reúne até o 31 de Marzo no Museu Nacional de Etnología case unha centena de esculturas realizadas entre 1964 e 1968, normalmente dispersas entre varios colecionadores. Franklin Martins Ribeiro, oriundo dunha familia de canteiros de Esposende, integra xunto Rosa Ramalho, Mistério e Quintino Vilas Boas, o grupo dos "Quatro artistas populares do Norte: baristas e imaxinários" que Ernesto Sousas apresentou en Maio de 1964 na libraría Divulgação de Lisboa.

Teatro

EN LISBOA:
Splendid's de Jean Genet, adaptación de Luís Miguel Cintra con António Fonseca, João Reis e José Airosa no

Pormenor de *Sente-me*, de H. Serravles. reparto. Até finais de Xaneiro no Teatro do Bairro Alto (teléfono: 07-351-1-396 15 15). **Mão cheia de nada** de Irene Lisboa, con cenografía de João Brites interpretada por Adelaide João e Antónia Terrinha. Até o 30 de Marzo na Sala Estréla 60 (07-351-1-395 32 89). **O ensaio** de Jean Anouilh, unha comedia negra onde se prova que o crime compensa ás veces, interpretada polo **Novo Grupo** nunha versión de João Lourenço e Vera San Payo Lemnos. Pódese ver ate Marzo no Teatro Aberto (07-351-1-797 09 69). **Deus, Pátria, María**, de María do Ceu Ricardo, interpretado polo grupo Casafaz e dirixido por Miguel Abreu. Espectáculo en torno á figura de D. María, a fiel governanta de Salazar. O texto centra a acción no 9 de Xuño de 1958, o día despois das seudo-eleccións nas que o xeneral Humberto Delgado tentou unha oposición. Até o 25 de Febreiro no Teatro María Matos (07-351-1-849 70 07).♦

Exposiciones

Antolóxica de Tápies
O Auditório de Galiza (Santiago), acolle un percorrido, de 1959 a 1995, pola obra do artista Antoni Tápies

A era dos insectos
A Aula de Cultura de Caixa Ourense (en Ourense) garda unha mostra de milleiros de insectos e arácnidos mortos e vivos. Abre até o 15 de Febreiro de 17,30 a 21,30 h.

Ecobiblioteca
O colectivo ecologista de Chantada Paventos pon a disposición dos centros de ensino a súa Ecobiblioteca con máis de 400 títulos comprometidos coa defensa medioambiental. Os centros interesados en acoller a mostra durante uns días poden pedila no (982) 16 25 82.

Pola Cruz Vermella
A Deputación Provincial de Pontevedra garda obra de 11 artistas na mostra *Pola Cruz Vermella*. Exponen: Evaristo Bellotti, Natividad Bermejo, Xosé Manuel Broto, Xosé Freixanes, Luís Gordillo, Eva Lootz, Antoni Mundadas, Antón Patiño, Manolo Paz, Antonio Saura e Soledad Sevilla. Aberta até o 24 de Xaneiro.

O entroido
Fotografías na Casa das Artes de Vigo.

Gallaecia fulget
A Universidade de Santiago organiza unha mostra co gallo do seu quinto centenario, dividida en cinco locais de Compostela: A Xénece 1495-1767, no Colégio de Fonseca; O Debate que abranxe do 1767 até o Século XX, na Igrexa e no claustro da Universidade; O Presente sobre o tempo que vai do 1900 até hoxe; e outros dous apartados titulados A Nostalgia (na Casa da Troia) e O Futuro (na Casa da Conga). Abre de Martes a Sábado de 10,30 a 13,30 e de 15,30 a 20 h. Domingos de 11 a 19 h. Para concertar visitas en grupo ou peder algúns información chamar ao (981) 56 31 00, extensión 1099.

Europa: terapia puntual
Caxigüero expón a súa serie *Europa: terapia puntual*, até o 27 de Xaneiro na galería Clérigos de Lugo (abre de Luns a Sábados de 19 a 21,30 h). A mostra comprende esculturas e debuxos criados ao redor dunha reflexión sobre a guerra sempre desde o cerne do ser humano e a arquitectura, entendidos a través dunha óptica celta. Na exposición de Caxigüero predomina a escultura, cunha clara preferencia polas estruturas de ferro con elementos refractarios, na que destaca a montaxe **O bosque das auséncias**.

O Che en fotos
Aberta até o 31 de Xaneiro no pub Tasca de Santiago.

Cinema

A morte dun burócrata
Tomás Gutiérrez Alea dirixiu en 1966 *A morte dun burócrata*, que ben podería ser a primeira entrega do seu filme estreado o ano pasado *Guantanamera*. Humor negro e autocritica cubana na sesión programada polo Cine clube Lumière para o Miércoles 31 (ás 20,30 h. no Auditorio do Concello de Vigo). Diante do filme pasan o curto *Tiberíades* (1993, 12') de Santiago Lorenzo. A entrada da sesión sobre custa 300 pts., tamén se pode entrar co abono mensual (1.000 pts.). Maior información no Cine clube (986) 22 09 10.

Retrospectiva do cinema portugués
O Instituto Camões, Consulado de Portugal en Vigo e o Cine clube Lumière xuntaronse para montar unha mostra retrospectiva do cinema portugués con sesións nos Luns, ás 20,30 h. no Centro cultural Caixavigo. Escolleron catro filmes dos anos 30 aos 40, e ainda quedan dous por pasar: o Luns 29 *Aniki Bóbó* (1942) do recoñecido director Manuel Oliveira; e o Leão da estrela (1947) unha película de Arthur Duarte, que proxectan o Xoves 1 de Febreiro. Non se cobrará entrada aos que

Caxigüero espón esculturas na galería Clérigos de Lugo.

Botijas

Cerámicas de Josefina Pena, até o 31 de Xaneiro na Sargadelos de Ferrol (os laborábeis abre de 11 a 2 nas mañás e de 5 a 10 na tarde, os Domingos de 12,30 a 2,30). Javier Meléndez fala da obra exposta no folleto da mostra "As pezas de Josefina Pena teñen poderío. Non somentes son unha excelente mostra de bon facer cerámico -modelado cuidado, corrección de vitrificados- senón que engaiolan polos catro costados. E é que achegarse a unha destas 'botijas' - como elas gustan de chamalas-, pódese converter nunha visita cargada de acenos segredos e sinais. Semella unha viaxe iniciática".

Antonio Murado

O artista lucense expón lenzos recientes na galería Trinta de Santiago. Até o 30 de Xaneiro.

Guichi a Guichi

Pinturas e esculturas de Pablo Peixe Otero na Casa da Xuventude de Ourense.

Escultura contemporánea

A mostra *Unha visión. Escultura contemporánea* recolle pezas realizadas ao longo de todo o século. Aberta no Centro Multifuncional de Ourense.

Antolóxica de Pedro Solveira

O espazo *Grandes artistas galegos* do Centro cultural Caixavigo, ocúpalo do 11 de Xaneiro ao 11 de Febreiro unha mostra antolóxica do artista vigués Pedro Solveira (1932). Os recursos expresionistas do ferro colocan a obra de Solveira nun espazo de vanguarda entre a pintura e a escultura.

Museu de Belas Artes

O museu da Coruña acolle unha serie de mostras de carácter permanente. *Tintoretto, Brueghel e Rubens*, entre outros, representan os séculos XVI e XVII nas salas 1, 2 e 3. Os séculos XVIII e XIX ocupan a sala 4, e as salas 5 e 6 adicáñase á pintura galega de finais XIX, ou a *Xeración doente*, integrada por Jenaro Carrero, Parada Justel, Joaquín Vaamonde e más do fillo de Rosalía de Castro, Ovidio Murguía. O grupo rompedor do ano 30, continuador das reivindicaciones nacionalistas da xeración Nós, Os Novos, e en particular os cadros de Maside e Colmeiro ilustran a pintura dos anos trinta no Museu. Rematan a mostra os cadros abstractos de Molezum, Caruncho, Mampaso

Páginas coordinadas por
IAGO LUCA

Música

Luís Pastor

En concerto o Sábado 3 de Febreiro ás 21 da noite no Café Liceum do Porriño.

Siniestro Total

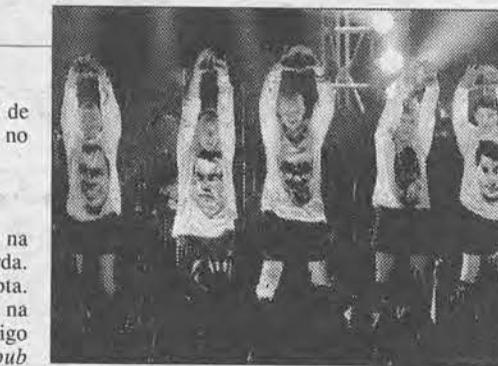
O Venres 2 de Febreiro na sala Fun Chi 2 da Guarda. A entrada custa 1.300 pts. anticipada, e 1.800 pts. na billeteira. Á venda en Vigo (Disco 3), A Guarda (pub Oscar), Baiona (cafeteria Anunciada) e Porriño (peinería Ricardo).

Sinfónica de Galiza

Actua o Venres 26 na Igrexa do mosteiro dos Escolapios en Monforte.

Mercurius Wagen

O Martes 30 ás 21 da noite, a NASA de Compostela enceta o seu ciclo *Otras músicas* co concerto do grupo holandés Mercurius Wagen. O programa destos concertos nace da colaboración entre a NASA, Paralelo Madrid e o músico Llorenç Barber para criar unha rota daquelas actividades artísticas-sociales non convencionais. O conxunto holandés abre a oferta da sala, un con-

Siniestro Total.

certo por mes, con instrumentos caseiros que van desde órganos con magueiras de plástico a un panel de foles de goma como os de inchar colchonetas de praia.

Estudio Coral de Buenos Aires

Actua o Xoves 25 de Xaneiro ás 20,30 h., no Centro cultural Caixavigo, baixo a dirección do membro dos *Les Luthiers* Carlos López Puccio.

Las Huelgas Ensemble

Dirixida por Paul Van Nevel, o Xoves 25 no Auditorio de Galiza (Santiago).

Relacións

■ Desexaría intercambiar correspondencia para facer amigos e obter axuda humanitaria. Nancy Álvarez Cruz, Jaime 53 E, Avellaneda e San Fernando, Camagüey - 1.70.100 Cuba.

■ Mozo de 25 anos e pais galegos, que siente soledade, quixera coñecer moza de 20 a 32 anos que se sinta soa coma min. Podedes chamar ao teléfono (94) 490 21 42, a partir das 10 da noite ou escrever a Alberto Seoane Abucide. La Económica, 17-4º Izq. 48902 Baracaldo (Biscaya). Bicos.

■ Desexo facer amizade por carta con mulleres de entre 18 e 35 anos. Góstame sair cos amigos, pasalo ben, os ralies, etc. Teño 28 anos. Escrebede a: Adolfo Blanco Rodríguez. Avenida dos Mallos, 9-3º Esquerda. 15007 A Coruña.

■ Dous mozos bretóns queren contactar con xente bretona que resida na Galiza: Cécile Laborde, 8 rue du Stade, 29830 Plouguin, ou a Davy Géniran, 6 rue Volnay, 29200 Brest. Bretaña.

■ Intercambiaria correspondencia sobre arte, literatura, medicina, espeleología, filatelia ou numismática. Mayra Bourricandy. Apartado Postal 3.057. Habana 3. 10300 Cuba.

■ Chamome Mayra Maydell Bourricandy e gostaría intercambiar correspondencia para facer amigos e amigas. Apart. 3057. Habana 3. 10300 Cuba. ♦

Publicacións

Morrerás esganado

David Facial e un grupo de colaboradores, editan desde A Coruña o fanzine *Morrerás esganado*, xa con número (o do Outono pasado) na rua. Con medios escasos, bricolaxe caseiro e fotocópias, conquiren máis de 20 páxinas en branco e negro para acoller artigos, entrevistas e banda deseñada. O primeiro número abranxe temáticas diversas: *Pequena biografía de Reimundo Patiño* (finado en 1988), artigos sobre Negu Gorriak, Néboa, Herdeiros da Crus ou Doctor Explosión. Amais dos deseños da publicación tamén hai atención ao cómic na entrevista a Toni Payá (debuxante en Kiss Comix) e os textos sobre Pedro e o lobo de Miguelanxo Prado, Alberto Breccia, Suehiro Garo ou Ediciones Zinco, entre outras aportacións. Atenden encargos en: David F. Maio, Polígono de Elviña 2ª fase, bloco 12, portal 9-8º direita. 15008 A Coruña. ♦

Actividades

O pensamento anarquista na Galiza

Charla-debate sobre Ricardo Mella (Sindicalismo, parlamentarismo, o poder da igrexa, nacionalismo, antimilitarismo radical), a cargo de Antón Fernández Álvarez, autor do libro *Ricardo Mella e o Anarquismo humanista*. Será o Venres, 26 de Xaneiro ás 19 h. no Salón de Actos do Instituto Feminino (Praza de Pontevedra) da Coruña. Organiza o Ateneo Libertario Ricardo Mella.

Ecoloxía, economía, recursos e sociedade

A Asociación Cultural de Vigo con debates os Xoves ás 8 do serán, até o 8 de Febreiro no local da Federación de Asociacións Viciñas de Vigo (Praza da Princesa). O Xoves 25 Salustino Mato (Universidade de Vigo) ha falar de Depuración e reciclaxe, xa en Febreiro o Xoves 1, M. Anxo Murado (do Instituto de Investigacións Marinas. CSIC) tratará O sistema litoral: mitos e caminos. Na derradeira sesión, o Xoves 8, Xabier Paz (Instituto de Investigacións Marinas) ofrecerá unha charla sobre A pesca galega na Unidade Europea: un desencontro estratéxico. ♦

LALO R. VILLAR

O bacallau, un negocio redondo e incomprensíbel

A droga que subiu o botellin de auga a 500 pesetas

■ ARANTXA ESTÉVEZ

Alguns chamabanlle, en bromas, a ruta do grelo cando comezou a chegar a Galiza a moda do bacallau, da que Valéncia era o centro. Outros perguntaban que era aquilo de sair de noite desde Madrid a Valéncia para pasar o tempo dentro do coche e chegar a unha discoteca na que, ademais de non haber nada especial que motivara unha longa viaxe, a agulla do tocadiscos semellaba non levantarse nunca. Golpe tras golpe e, no medio, un pouco de auga mineral.

A moda, coma sempre, por moi lonxe que esteamos, tamén chegou ao país. Iso si, con certas peculiaridades, posto que aquí o da auga mineral ainda non se comprende moi ben. Algunha discoteca xa pechou as billas dos servizos por medo a un ataque de sede colectivo pero, para a maioria dos afeiçoados a este tipo de reunións, a cervexa ou os cubatas seguen sendo bons compañeiros. Ademais, se se quere beber auga, cincocentas pesetas, co cal máis de un o pensa e, por un par de centas máis, pede algo con alcol.

Porque o da auga é unha recomendación terapéutica que tamén se importou. A outra parte do tratamento son as pastillas. No verán de 1993, comezou a circular o LSD e o éxtase, que, en forma de pastillas, é un derivado da anfetamina, que simplemente, pode levar de todo. A diferencia entre o LSD, en forma de tripi, e o éxtase está, ademais de no seu aspecto exterior, cartón e pastilla, nos seus efectos. Os consumidores de éxtase cónmense unha unidade para acadar os efectos desexados mentres que os tripis deben dosificarse para que a cabeza non se vaya por outros lados.

Desde que se comezou a falar nos medios de comunicación da abundancia das drogas sintéticas, asociáronse a unha determinada imaxe de mocidade: xente que non tiña que ver co estereotipo de consumidor habitual de drogas. Para a xente

máis nova, semella menos traumático tomarse unha pastilla que meterse unha raia ou fumarse un porro. Algunha comentan que é más limpo, más discreto e que a sua incompatibilidade co alcol fai que mercar esta droga sexa o único gasto da noite. Estes son os que morreron de sede o primeiro dia que foron ao servizo e, por máis que lle daban á billa, non saía auga.

O camello dos pinchadiscos

Pero, ademais, son os que observaron abraidos como as discotecas ás que acudian comenzaron a cobrar tres mil pesetas pola entrada. A xogada do éxtase é completa e ben pensada; a asociación coa música é indispensábel, de xeito que, desde A Coruña até Vigo, paseando pola costa, meténdonos no interior ou traspasando a fronteira portuguesa, comenzan a consolidarse centros de baile (ou mellor, de movemento de pescozo) onde se entra con "pastillita" ou non se atura. Algunhas son macrodiscotecas con cabida para centos de persoas; outras son producto de xente que lle bota máis coraxe á vida e que son capaces de reabilitar un galpón con tal de apontarse ao negocio.

Unha das propiedades das modas é, sen dúbida, a rapidez coa que traspasan as fronteiras do Padornelo. Resulta que, como xa se daba noutras cidades do Estado, as estrelas da noite son pinchadiscos que se anúncian nos cartaceos como o máis do máis. Para os afeiçoados ao rock, ao soul ou a outros estilos ignorados polos bacalladeiros, estas estrelas que chegan a cobrar centos de mil pesetas por noite de traballo, son descoñecidos. Pero, para as hordas extasiadas, pagar tres mil pesetas polo seu espectáculo é unha ganga. "Se nos regalan

unha copa, ademais", din. A virtude dos cotizados pinchas ten o seu mérito: camelar ao público dun xeito que non se coñece desde o tímido da estampita. Os que ainda non se iniciaron no bacallau tentan resolver o misterio que o envolve: en que se diferencia unha canción doutra? A resposta debe estar nos toques musicais, porque as letras non se coñecen.

Unha sesión deste fenómeno, incomprensible para os observadores, comeza de madrugada. Algunhas discotecas abren ás tres da mañá pero as que se especializan en sesións duras, fanno ás sete e rematan despois do mediodía. A esa hora, comenzañ sair as vítimas, desfeitas, co único pensamento de chegar á cama canto antes. Chámante sesión after hours e concéntran todas as forzas da semana para ela. A contrario que outras drogas, a pastilla é para o Sábado e Domingo. Afórranse as duas mil pesetas para mercala, comela e flipar, é dicir, mover o pescozo seis horas seguidas. Porque o éxtase só serve para o bacallau e o bacallau só se pode aturar con éxtase.

A lucidez que din os expertos que provocan este tipo de drogas non se corresponde coa realidade. Como é posíbel aturar un son sen ritmo, monocorde e tolerar, para isto, que suban cinco pinchas á cabina? Os bacalladeiros afirman que a combinación de pastillas e música é explosiva e facilita o contacto sensorial co resto da xente. O éxtase viña precedido de certa aura sexual, que facilitaría as relacións interpersonais e, incluso, intensificaría as sensacións praceptivas. Que lle pregunten a unha das vítimas, un Domingo ás catro da tarde, despois de ter movido o pescozo varias horas. ♦

'O gran colocón consiste en mover a cabeza seis horas seguidas e rematar mallado toda a semana'

TRES EN RAIA

As cartas de ir a pique

■ G. LUCA DE TENA

A mellor cartografía do mundo é a dos países con colónias, para non variar, pero é importante que teñan un pase pola Ilustración. Despois da Revolución Francesa e a consecuencia dela, aprendimos a medir a lonxitude, a proxectar cartas e a construir escasas metidas en razón, entre elas o degrao.

Por iso as mellores cartas náuticas do mundo son os dos países imperialistas, pero o Império Español, consecuente coa Santa Alianza e a vocación Contrarreformista, fixo sempre unhas cartas de navegación de lástima.

Esta tradición de facer cartas mariñas que confundan ao inimigo e, a ser posible, aos amigos, acarriñase case tanto coma o mirage do sangue licuado de San Expedito. Nas cartas de entrada no porto de A Coruña, non se indican os límites de praticaxe. Os ingleses (a carta do Aegean Sea era británica), non poden copiar o que non aparece.

No ano 1959, un buzo de Nova Orleans, de nome Potter, buscaba na boca da ría de Vigo o Santo Cristo de Maracibo, que se afundira cargado de prata en 1702, e atopou unhas touzas ou agullas de pedra onde nas cartas náuticas do Instituto Hidrográfico español sinalaba a enfilación de entrada no mar de Vigo. Potter comunicoullo á Marina, pero a cartografía oficial tardou seis anos en incorporar os raños do demo.

Tanto estas pedras como as que afundiron o Urquioa eran ben coñecidas dos mariñeiro por seren moi polbeiras e con moita riqueza de lura contra as luas grandes de agosto. O que non hai son ganas de perguntar a quien sabe. O escurantismo e a bruxería foron sempre do Governo do secano.

Despois de confundir pedras, medidas, nomes (farallones por carallóns, chégalle ben); de afundir barcos coma area e de catástrofes que nunca teñen responsables nen paganos, canto tempo nos queda, manes de Mourelle de Corme, de navegar polas cartas dos que non saben? ♦

VOLVER AO REGO

A Compañía Telefónica decidiu abaratar o preço das chamadas internacionais por decisión do seu Consello de Administración, no que teñen mayoría os representantes do Estado. Trátase, indican, de facilitar a comunicación entre empresas dun país a outro.

O mundo global, polo que se ve, non se constrúe desde o mercado libre, senón através da concesión oficial de privilexios aos grandes que, en cambio, se lle negan á pequena e media-empresa, aquela que non é multinacional e que máis padece a crise. ♦